

Uvodnik

Danijel Devetak

Cerkev, kaj praviš, kdo si?

Cerkev v italijanskem severovzhodu potrebuje temeljito prenovo. Zato je pred nekaj leti tudi stopila na pot drugega oglejskega cerkvenega zborovanja. Na tej poti je že prejela nekaj velikih darov: najprej obisk papeža Bendikta XVI. maja 2011, lani pa gotovo tudi prihod novega nadškofa msgr. Redaellija v Gorico. Ta je prejšnji teden povabil v našo deželo kardinala Dionigija Tettamanzija, upokojenega milanskega nadškofa, velikega duhovnega človeka, ki je izrisal podobo Cerkve danes in s preprostimi besedami spregovoril o sržu naše vere. Ob prazniku svetih Mohorja in Fortunata, zavetnikov goriške in videmske nadškofije ter dežele Furlanije-Juljske krajine, je navzoče spodbudil k temu, da bi pogumneje hodili za Kristusom. Spregovoril je o tem, kaj sploh je Cerkev oz. kaj Cerkev sama pravi, da je. Najprej je poudaril, da Cerkev je del tega sveta, živi v njem in zanj. Prisotna je kot dar, ki spodbuja polno in pristno humanizacijo sveta. Verniki naj se navdihujejo pri Jezusu, ki je živel med ljudmi, bil občutljiv in sočuten, ponižen in iskren, velikodušen in potrpežljiv, globoko čuteč, mil in hkrati močan. Za Cerkev je pomembno, da je resnicoljubna, iskrena, transparentna; da ima vedno pred sabo svetost, h kateri je klicana, da pa zna tudi ponižno priznati svoje šibkosti. Veliki izziv Cerkve danes je postati dom in šola občestva, kovnica duhovnih poklicev, družin in skupnosti. Vsak vernik je lahko tudi prerok. "Vsakdanja preroškost" je tista, ki se "uteleša" in uresničuje v vsakdanjih dejanjih; razodeva pristnost in moč življenja, ki se navdihuje v evangelijskih blagih. Tako preroškost lahko živimo laiki na delovnem mestu, v družini, v krajih trpljenja in veselja... Preroki in evangelizatorji pa smo lahko, le če smo dovolj pogumni in drzni, le če hodimo proti toku, le če nas je tako prevzela ljubezen za Jezusa Kristusa, da smo pripravljeni tudi sprejeti večje ali manjše oblike mučeništva. "Zato nam ni dovoljeno živeti krščansko življenje v znamenju minimalizma, lenobe, utrujenosti, repetitivnosti, kompromisa, pomanjkanja poguma in drznosti pred težavami, vezanimi na visokost idealov in zahtev hoje za Kristusom", je dejal kardinal Tettamanzi. Samo tisti, ki jih je osvojil živi in živeči Kristus, lahko z navdušenjem in zanosom "nalezejo" druge in jih zaznamujejo z enako življenjsko izkušnjo. "Verodostojni so samo resnični in pristni verniki", taki, ki jih zaznamuje "stil upanja". Z lahkoto bi namreč zapadali brezupu, če bi samo s človeškega vidika gledali npr. na cerkve, ki se praznijo, na pomanjkanje duhovnih poklicev in krščanskih družin, na vedno manjše število vernikov (in še zlasti Slovencev!) tudi pri slavjih z osebnostmi, ki imajo resnično kaj povedati. A naučiti se moramo od gorčičnega zrna, ki je "manjše od vseh semen na zemlji", iz njega pa - ob pravem času - zraste veliko drevo.

Veliko semen pada v teh časih: priče smo epohalnim spremembam, od umika papeža Benedikta XVI. do prihoda Frančiška, ki iz dneva v dan spreminja poteze obraza Cerkve in bo na bližnjem Svetovnem dnevu mladih gotovo spet presenetil. "Zgodovina se ne konča z nami, ampak se nadaljuje", je dejal kard. Tettamanzi. Zato, kot pravi papež Frančišek, ne dovolimo, da nam ukradejo upanje!

Ob prvem obisku predsednice FJK Debore Serracchiani v slovenski prestolnici Infrastruktura, zdravstvo, manjšina: poglobiti že zelo dobre odnose!

"Pochaščena sem, da so me sprejele slovenske oblasti na najvišjem nivoju", je ob sklepu obiska v Ljubljani v sredo, 10. julija, dejala predsednica Furlanije - Juljske krajine Debora Serracchiani. Iskreno navdušenje Serracchianijeve ima svoj utemeljeni razlog: v slovenski prestolnici se je namreč srečala z institucionalnim vrhom slovenske politike. Sprejela sta jo namreč tako predsednik republike Borut Pahor kot premierka Alenka Bratušek, glavni gostitelj srečanja je bil zunanji minister Karl Erjavec, pomembne čezmejne teme pa je Serracchianijeva načela tudi z ministrom za zdravstvo Tomažem Gantarjem. Pogovori s Pahorjem in Bratuškovo so bili nekoliko bolj formalnega značaja, vsebinskih točk se je Serracchianijeva dotaknila predvsem z dvema ministroma. Na tapeti so bile čezmejne teme, skupni projekti za črpanje evropskih sredstev predvsem preko t. i. makroregij. Serracchianijeva vidi močno sredstvo sodelovanja tudi v čezmejnem organu EZTS (Evropsko združenje za teritorialno

sodelovanje). Če nekoliko poenostavimo, bi Serracchianijeva želela premostiti krizo, ko si države ne morejo privoščiti pretirane javne porabe, s poseganjem na širšo evropsko raven. Z Erjavcem o gospodarstvu in infrastrukturah

dne. V spredju srečanja so bili pogovori o infrastrukturnih projektih, gospodarsko sodelovanje in vprašanje manjšin. Erjavec je v ospredje postavil bogato trgovsko sodelovanje med Furlanijo-Juljsko krajino in Slovenijo, ki presega deset odstotkov blagovne izmenjave na relaciji Italija-Slovenija. Med državama gre namreč zabeležiti transakcije v približni vrednosti 6,5 milijarde evrov, od tega je 730 milijonov evrov vredna izmenjava med deželo in slovensko državo. Erjavec je, tako kot tudi njegova sogovornica, omenil dobre odnose med državama, ki so v zadnjem obdobju vidni v številnih

obiskih na najvišji ravni. Pred kratkim je premierka Alenka Bratušek obiskala italijanskega predsednika republike Giorgia Napolitana in predsednika vlade Enrica Letto. Obisk Serracchianijeve v Ljubljani je bil drugi del bilateralnih stikov med sosednima državama, na katerem bo poleg Slovenije in Italije sodelovala tudi Hrvaška. Besedo je nato prevzela Serracchianijeva, ki je svoje načrte predstavila še bolj stvarno. Govorila je o možnosti sodelovanja po dveh makroregijah, Jadransko-jonski in Alpski. Pri tem je omenila tudi dejstvo, da sta se FJK in Slovenija, odkar je sama prevzela vodstvo dežele, precej približali v nekaterih ključnih temah. Posebej

tukaj izstopa skupni NE plinskim terminalom. Taka skupna drža pri pomembnem infrastrukturnem vprašanju lahko namreč po mnenju sogovornikov še dodatno olajša sodelovanje. Vzporedno z odločnim NE plinskim terminalom gre tudi zabeležiti pobudo k skupnemu delovanju pristanišč v Kopru in Trstu. Po mnenju Serracchianijeve bi bilo potrebno poiskati na tem področju skupni jezik, ki bi omogočil povečanje prometa in tranzitnih poti v Tržaškem zalivu. Pod črto lahko sicer pripomnimo, da so se podobnega sodelovanja obe pristanišči šli že v obdobju 2001 - 2004: pustolovščine Luke Koper v tržaškem pristanišču, natančneje na sedmem pomolu, pa niso trajale prav veliko. Luka Koper se je po treh letih poslovila in zapustila Trst z grenkim priokusom.

Kratek povzetek ljubljanskega dne prve dame FJK je bilo mogoče slišati na tiskovni konferenci v Vili Podrožnik, kjer sta slovenski zunanji minister in ugledna gostja predstavila glavne točke delovnega

Reportaža

Obiskali smo nekdanje fašistično taborišče v Viscu, ki ga oblasti še vedno niso pravilno ovrednotile

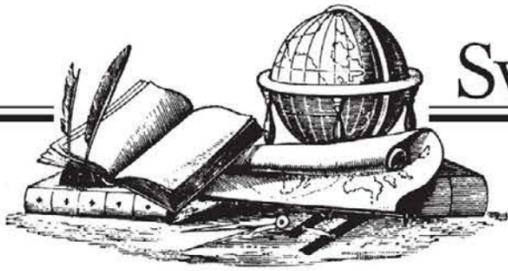
3

Pogovor

Tržaški občinski svetnik Igor Švab je spregovoril o novem prometnem načrtu in o uravnoteženem proračunu

11

Ob 70. obletnici padca fašizma - 25. julija 2013

"Naj se spoštujejo zakonitosti!"

Dne 2. marca 2013 je družbeno politično društvo Edinost sporočilo Rudiji Pavšiču, Dragu Štoki, Iztku Furlaniču, Igorju Švabu in Stefanu Ukmarju, da od njih pričakuje zavzeto prizadevanje za spoštovanje zakonitosti v naslednji zadevi: Sedemdeseta obletnica padca fašizma - Priložnost za župana občine Trst, da dokaže, da je zvest prisegi, da bo lojalno spoštoval italijansko ustavo, s spoštovanjem 6. člena deželnega zakona št. 27 z dne 27. novembra 2001. Dne 25. julija 2013 bomo obhajali 70. obletnico padca fašizma in objektivni zgodovinarji priznavajo, da smo Slovenci in znatni meri prispevali k osvoboditvi Italije od fašizma. Zato smo prepričani, da je ta obletnica izredna priložnost, da občina Trst po skoraj dvanajstih letih preneha kršiti 6. člen deželnega zakona št. 27 z dne 27. novembra 2001, ki določa, da v skladu s 3. členom posebnega statuta avtonomne dežele Furlanije Ju-

lijske krajine občine, v katerih so prisotne jezikovne manjšine, ki jih priznavata zakona št. 482 z dne 15. decembra 1999 in št. 38 z dne 23. februarja 2001, izobešajo skupaj z italijansko, evropsko in deželno zastavo tudi zastavo, v kateri se prepoznavajo v občini prisotne jezikovne manjšine. Izobešenje slovenske zastave na občinski palači v Trstu dne 25. julija 2013 bo samo dolžno spoštovanje veljavnega deželnega zakona in avtonomije naše dežele. Obenem pa se bo lahko štelo za priznanje slovenski manjšini za izreden prispevek k padcu fašizma. Iz knjige "Pericolosi nelle contingenze belliche" Gli internati dal 1940 al 1943, Roma 1987, je društvo citiralo naslednje besede Alfreda Borellija: "Lungo tutta la dittatura, nelle carceri e nei luoghi di confino il maggior contributo di vittime fu sempre quello dato dalla Venezia Giulia, e soprattutto dalla componente slava dei suoi

abitanti. Anche durante il periodo bellico, con l'internamento, il massimo contributo di vittime venne dagli slavi; e si deve ad essi se nei soli tre anni di guerra il totale degli internati ha superato di parecchie volte il totale dei carcerati e dei confinati nel corso di tutti i 17 anni in cui rimasero in vigore le leggi eccezionali. Gli internati slavi furono anche quelli che piu' soffersero e che ebbero il maggior numero di deceduti a causa delle condizioni di internamento". V upanju, da sta si predsednika krovnih organizacij zavzeto prizadevala za predlagano manifestacijo spoštovanja zakonitosti in da so občinski svetniki prispevali za uspešnost predlaganega prizadevanja, družbenopolitično društvo Edinost opozarja, da je čas za pripravo zborovanja na javnem prostoru 27. julija 2013 do 23. julija 2013.

za družbeno politično društvo Edinost
Samo Pahor

S 1. strani

Infrastruktura, zdravstvo ...

Vseeno pa naj bi po besedah sogovornikov sodelovanje na pristaniškem področju danes lahko ponovno zaživelo: opustitev načrta plinskih terminalov naj ne bi bila tako samo naravovarstvenega značaja, ampak tudi strateškega. Serracchianijeva je bila pri tem zelo jasna: "Plinski terminali niso strateškega značaja, ker bi ovrnali promet v pristaniščih. Storili smo, kar je bilo v naših močeh, da bi gradnjo zavrlili, čeprav mi nimamo pri tem zadnje besede. Za pomoč smo tako prosili tudi Slovenijo". Novinarje je zanimalo tudi, kako sogovornika gledata na gradnjo plinskega terminala, ki bi moral zrasti na Krku, in

sodelovanja v sklopu finančnega okvira 2014-2020. Konkretna pobuda na tem področju naj bi bila uveljavitev direktive za "prost pretok" bolnikov, pogovori bodo tekli tudi o projektu čezmejnega porodniškega oddelka na relaciji Gorica-Šempeter. Tudi pri zagotovitvi teh projektov bi po mnenju Serracchianijeve veljalo poslužiti se infrastrukture in mreže, ki jo nudi EZTS, posebej pa pri glavju porodniškega oddelka bi bilo potrebno projekt zastaviti širše in vanj vključiti na primer tudi postojnsko in izolsko porodnišnico. Serracchianijeva je ocenila, da je čezmejno sodelovanje ne samo dobrodošlo, ampak tudi potrebno: "Slovensko zdravst-

venstvo in zdravstvo sednikom republike Borutom Pahorjem. Pogovori na to temo so stekli že v Ljubljani. Bratuškova je izrazila željo, da bi čim prej sklicali delovno omizje za slovensko manjšino pri italijanskem notranjem ministrstvu. Po mnenju Serracchianijeve sta manjšini lahko pomembna dejavnika za nadaljnje sodelovanje med državama. Konkretnih tem, povezanih z manjšino, se sicer Serracchianijeva in Bratuškova nista dotikali: o tem naj bi tekla beseda na srečanju med ministrico za Slovence v zamejstvu in po svetu Tina Komel in Serracchianijevu, ki bo v kratkem v Furlaniji- Julijski krajini. Znak pozornosti s strani slovenske države do slovenske manjšine v Italiji je bilo vljudnostno srečanje predsednika Boruta Pahorja s predstavnikoma slovenske manjšine v Italiji v petek, 12. julija, ob robu uvodnega večera v Mittelstet v Čedadu: Slovence v Italiji so zastopali poslanka Tamara Blažina, podpredsednik deželnega Igor Gabrovec, pokrajinska predsednica krovnih organizacij na Videmskem Luigi Negro (SKGZ) in Giorgio Banchia (SSO) ter deželna predsednica krovnih organizacij Drago Štoka (SSO) in Rudi Pavšič (SKGZ). Odprtje Mittelsteta pa je bila za predsednika republike Boruta Pahorja tudi priložnost za nadaljevanje dvostranskih pogovorov s predsednico FJK Deboro Serracchiani: sogovornika sta potrdila namere o izboljšanju odnosov med deželo FJK in slovensko državo, ki da so že danes na zelo visoki ravni.

kako bosta reagirala pri hrvaških oblasteh. Erjavec in Serracchianijeva sta dejala, da se o tem problemu nista pogovarjala, da pa bi bilo umestno sklicati o tem omizje in nanj povabiti tudi Hrvaško.

Čezmejno zdravstvo z ministrom Tomažem Gantarjem Pomembno poglavje ljubljanskega obiska Serracchianijeve je bilo tudi čezmejno zdravstvo. Slovenski minister Tomaž Gantar in predsednica FJK Deborja Serracchiani sta se zaustavila pri nekaterih ključnih temah, ki bi jih državi lahko reševali skupaj: tudi tukaj so bile v ospredju možnosti

vo ima svoje odlike in zdravstvo v naši deželi ima prav tako svoje odlike. Drži pa tudi, da na obeh straneh meje obstajajo potrebe po racionalizaciji storitev zaradi vse globlje ekonomske krize. Sodelovanje je idealna rešitev za te težave: odlike enega in drugega zdravstvenega sistema se združijo, stroški pa se porazdelijo".

O manjšinah z Bratuškovo in Pahorjem Med temami srečanja so bile tudi razmere slovenske manjšine v Italiji, ki se jih je Serracchianijeva dotaknila v Ljubljani s pred-

lenega sveta ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Tina Komel je v sredo, 10. julija 2013, sodelovala na seji Sveta Vlade RS za Slovence po svetu, ki jo je sklicala predsednica vlade mag. Alenka Bratušek. Seja je sklicana vsako leto enkrat

Seja Sveta Vlade RS za Slovence po svetu

Slovenija naj omogoči vračanje mladih raziskovalcev

Ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Tina Komel je v sredo, 10. julija 2013, sodelovala na seji Sveta Vlade RS za Slovence po svetu, ki jo je sklicala predsednica vlade mag. Alenka Bratušek. Seja je sklicana vsako leto enkrat

(kabinet predsednice vlade), Boštjan Šefic (MNZ) in dr. Boris Jesih (Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu). Premierka je poudarila, da naša vlada slovenstvu po svetu namenja posebno pozornost, o čemer pričča tudi ohranitev urada z

ministrstvu, katerih delo se tiče Slovencev po svetu. Sogovorniki iz tujine so med drugim pozdravili ohranitev Urada in funkcije ministra, nekateri so pozvali k uvedbi predstavnika iz izseljenstva v Državnem zboru, glede ohranjanja slovenstva med mladimi pa so situacije v

in je namenjena izmenjavi informacij o dejavnostih organizacij Slovencev po svetu ter razpravi o možnih izboljšavah na različnih področjih - tako na strani slovenskih vladnih in nevladnih kot tudi izseljenjskih ustanov. Seje so se udeležili izvoljeni predstavniki Slovencev iz Argentine, Brazilije, ZDA, Kanade, Avstralije, Kitajske, Nemčije, Srbije in BiH ter predsednik Svetovnega slovenskega kongresa, s strani vlade pa so rojakom poleg predsednice vlade in ministrice Komelove prisluhnili tudi ministri Karl Erjavec (MZZ), mag. Stanko Stepšnik (MGR), dr. Jernej Pikalo (MIZŠ), mag. Dejan Židan (MKO) in državni sekretarji Jernej Pavlič

ministrice na čelu. Pozvala je k razpravi o problematiki mladih in izrazila upanje, da bodo rojaki po svetu kmalu lahko v svetovnih medijih slišali tudi pozitivne novice o domovini. Predstavnikom slišali tudi pozitivne novice o domovini. Predstavnikom rojakov iz sveta se je zahvalila za sodelovanje s Slovenijo in za njihovo delo v slovenskih skupnostih. Ministrice Komelova je povzela program dela Sveta Vlade za Slovence po svetu, ki v veliki meri sovпада s programom dela Urada. Ta si prizadeva za delo z mladimi, za ohranjanje slovenskega jezika zunaj Slovenije, za pospeševanje gospodarskega, znanstvenega in drugih oblik sodelovanja s Slovenci zunaj države idr. Poudarila je tesno sodelovanje z vsemi

različnih delih sveta zelo različne. Ne glede na to so pripravljene sodelovati s pristojnim uradom tako na gospodarskem kot na drugih področjih. Izrazita pobuda je bila podana Sloveniji, naj omogoči pogoje za poslovanje slovenskih podjetnikov iz tujine s Slovenijo in pogoje za vračanje mladih raziskovalcev. Zanimiva je pobuda, naj Slovenija oblikuje kulturno-gospodarsko-informacijska središča, ki bi povezovala potomce "starih" slovenskih izseljencev in nove priseljence iz Slovenije. Rojaki so razočarani nad nepoznavanjem tematike slovenstva zunaj meja med prebivalci v domovini.

Povejmo na glas

Pribežniki so naši bratje in sestre

Obisk papeža Frančiška v Lampeduzi je dogodek, ki nam je pokazal pravo pot, istočasno pa vznemiril javno mnenje in vsakogar od nas. Papež je obiskal "tiste poslednje", ki so zares poslednji in bodo takšni ostali, dokler se v sodobnem človeku razvitega sveta nekaj prelomnega ne zgodi, se pravi, da se bomo za revne zares zavzeli in jim pomagali iz stiske. Za revne, ki prihajajo k nam, in tiste, ki so od nekdanjih nam. "Izobilje nas dela ravnodušne", postajamo brezčutni, drugi ljudje nas ne zanimajo, oseb v težavah ne vidimo in sploh ne vemo, da živimo v primeri z njimi v izobilju. Živimo v izobilju in smo nejevoljni, če nam kdo to reče, zdi se nam žaljivo, da nas kdo vidi v tej luči. Sedaj, ko je besedo izobilje izrekel papež, jo bo nemara težje zavrniti kot neprimerno, pa naj gre za verne in tudi neverne. "Mrtvi pribežniki? Trn v srcu". Kdo misli tako, kdo čuti tako, kdo med nami je globlje pomislil na vse tiste - po neuradnih podatkih naj bi jih bilo na tisoče in tisoče -, ki niso v Lampeduzo nikoli prišli, ker jih je pogoltnilo morje? "Kdo je jokal zaradi smrti teh bratov in sester"? Papeževe besede so kot meč, ki loči usmiljene od neusmiljenih, čuteče od brezčutnih, in tu, priznajmo si, se malokdo reši. Vendar ni usodno, da nas je tako malo na strani usmiljenih, osvetlitev našega stanja je spodbuda, da se zamislimo in v svoje dobro preusmerimo pot, po kateri hodimo. In še naprej: "Prosimo Boga milosti, da bi se mogli zjokati nad našo ravnodušnostjo, nad

krutostjo, ki je v svetu in v nas". Besede, ki udarjajo, kakor udarjata čista etika, čista dobrot, kadar nagovarjata svet, kakršen ta še vedno je. Besede, ki burijo duhove, sprožajo razdražene ugovore in jih bodo še sprožale. Politiki, ki so utemeljili sedanji odnos do pribežnikov, imajo papeževe besede za pridigo in ne za možnost drugačnega upravljanja. Govorijo, da gre za vero, ki ne more imeti vpliva na resničnost, drugi spet zmanjšujejo smisel besed z opozorilom, da papeževega nagovora ne bi smeli strumentalizirati. So pa tudi takšni, kot je deželni predsednik Lombardije, ki sarkastično predlaga, naj si papež vzame pribežnike v Vatikan. In takšna oseba je na čelu morda najuglednejše dežele v državi - kam smo prišli. "Globalizacija ravnodušnosti" - torej nezanimanje za sočloveka - vse bolj razteza svoje lovke, pri čemer daje prostor velikemu kapitalu, ki v svetu in med nami proizvaja vse večje bogastvo in vse več revnih. In prav v tej ravnodušnosti je naša presnična nevarnost, ki se je premalo zavedamo, saj želi razčlovečiti prav naš razviti svet, ki je prvi poklican, da kaže pravo pot - ta pa je gotovo etika in še enkrat etika, se pravi dobro za drugega, dobro za vse, ki so v stiski, dobro za revne in zavržene. Brez navedene usmeritve nimamo prave prihodnosti, saj dopuščamo krivice, ki prizadevajo odrinjene in gradimo svet, ki se sam spodkopava. Smo vedno bolj neusmiljeni, s tem pa vse bolj izgubljeni v razjedajoči praznini srca.

Janez Povše

Nekdanje fašistično taborišče v vasi blizu Palmanove

Visco, zgodba o pozabljenem taborišču

Prizadevanja za ohranitev fašističnega taborišča v Viscu (v slovenščini tudi Višek) so bila za zgodovinarja Ferruccio Tassina, vodjo društva "Terre sul confine", zelo pogosto pravo sifozovo delo. V Italiji, ki je vedno rada obsojala grozote nacističnega režima, je bilo spominjanje na zločine fašističnih oblasti najpogosteje

2004, pa ima popolnoma drugačen načrt: zemljišče, kjer je nekoč stalo taborišče, želi v celoti prodati. To je postalo jasno s predlogom variante regulacijskega načrta iz leta 2007, ki je želel celotno območje spremeniti v obrtno-poslovno cono. Nameru občine je zaustavil poseg državne uprave za spomeniško varstvo, ki je 29. januarja

močju. Podčrtati namreč velja, da je bilo območje Visca, kjer so fašisti postavili svoje koncentracijsko taborišče, kar 5 stoletij mejno področje med latinskimi, slovanskimi in nemškimi svetom.

Občinska uprava z novo spremembo regulacijskega načrta Po odločbi, ki jo je izdala državna uprava za spomeniško varstvo, zavarovanega območja občini ni bilo več mogoče prodati. Kljub temu pa se občinske oblasti niso nikoli lotile resne prenove. Vprašanje, zakaj takšno zadržanje, seveda nima uradnega odgovora. Moramo pa se zavedati, da so ukrepi v korist taborišča v Viscu nujni: če bi se nadaljevala politika neposeganja v območje, bi od infrastrukture nekdanjega taborišča, ki še stoji, ne ostalo popolnoma nič. Čas bi namreč opravil svoje. Tudi spomeniško varstvo bi v tem primeru bilo brez vsakega pomena.

To pa še ni vse. Leta 2011 je namreč občinska uprava občine Visco presenetila še z drugim predlogom, namenjenim državni upravi za spomeniško varstvo. Ta naj bi predvideval spremembo namembnosti za več kot 50 odstotkov območja, ki ga je zaščitila državna uprava za spomeniško varstvo. Po besedah županje Elene Ceccotijeva, ki je za varianto k regulacijskemu načrtu, objavljeno 26. oktobra 2011: 28 tisoč kvadratnih metrov bi bilo po tem načrtu namenjenih Parku spomina, ki naj bi povezal zgodovinsko-kulturno pot z zgradbo nek-

vsaka sled prvotnega koncentracijskega taborišča, njegova strukturiranost, tipologija in cestni sistem. Skratka, nemogoče bi bilo iz novega območja razpoznati nekdanje taborišče. Žal bi se tako tudi razvednotil spomin na tragedije, ki ga je to območje doživelo.

Zob časa načrtjena nekdanje taborišče v Viscu - leto 2010

Ob tem je Cecottijeva dejala, da občinska uprava išče način razvoja tega območja, a da zaradi ekonomske krize obnovitvena

dela niso mogoča in da je to razlog zaprtja območja za javnost. Danes je ob nekdanjem vhodu v taborišče sedež civilne zaščite. Kar je nazadnje vprašljivo, je namembnost manjšega dela območja tik ob vhodu: tam so namreč postavili poligon za vadbo psov za reševanje. Postavlja se seveda vprašanje, ali mora biti vadbeni poligon za pse ravno ob vhodu nekdanjega taborišča? Širša javost

je bila ob tem vprašanju dokaj ravnodušna. Ne gre za vprašanje samih vadbenih stez: tam namreč urijo pse, ki ob naravnih katastrofah pomagajo reševati življenja ponesrečencev. In to je seveda plemenit namen. Vprašanje o umestnosti teh stez se postavlja zaradi tragične preteklosti območja, kjer se nahajajo. V okolici je poleg tega veliko zapuščenih kasarn in podobnih objektov: zakaj bi torej vadbeni poligon ne preselili v kak drug objekt, ki je manj tragično zaznamovan in za te dejavnosti bolj primeren?

Boris Pahor, Giorgio Napolitano in veleposlanik Mirošič Kako pa si ovrednotenje območja nekdanjega taborišča zamišlja Ferruccio Tassin, prvi mož organizacije *Terre sul confine*, čigar zasluga je, da se je objekt ohranil v taki obliki do danes? Vedno je poudarjal, da mora območje ohraniti zgodovinski spomin: "Ohraniti je treba tipologijo tega kraja, kar pomeni, da se mora na zemljišču ohraniti enak način gradnje, ohraniti je treba obseg in cestni sistem taborišča. Če se s tem strinjamo, lahko tja postavimo tudi kakšne trgovine, ki pa morajo biti v skladu z duhom kraja". Tudi Tassin torej ni a priori nasproten prodaji dela zemljišča, a pod zelo jasnimi pogoji. Namere, ki jih je doslej pokazala občina Visco, gre do seveda v drugo smer. Tassin nam je tako priznal, da se v svojem boju pogosto čuti zelo osamljen, predvsem ko gre za "boj" z javnimi institucijami. Podpore mu sicer že od začetka nudi tržaški pstatelj Boris Pahor, ki je problematiko taborišča v Viscu izpostavil v širši javnosti in v medijih. To pa ni bil edini pozitiven odziv na pri-

Prof. Ferruccio Tassin

podpore". Kronološko zadnji izraz podpore prof. Tassinu je izrekel slovenski ambasador v Rimu Iztok Mirošič z uradnim pismom. Zanimalo nas je, kaj lahko Ljubljana stori v tem primeru. Z ministrstva za zunanje zadeve so nam pojasnili, da poleg nedavnega Mirošičevega pisma gre poudariti tudi prizadevanja Generalnega konzulata v Trstu, ki je že vrsto let v stikih z občino Visco za izpeljavo projekta, za katerega naj bi se pozitivno izrekli slovenska in italijanska stran in po katerem bi uredili park spomina na območju nekdanjega taborišča.

Tassinu kljub tem izrazom podpore iz najvišjih institucionalnih krogov še vedno skrbi dejansko stanje na terenu: "Situacija je danes vse prej kot rožnata. Z izjemo omenjenih pri-

zadevanja za ohranitev fašističnega taborišča v Viscu: na to tematiko se je julija 2010 namreč odzval tudi predsednik italijan-

Poligon za vadbo reševalnih psov na območju taborišča (foto AC)

ske republike Giorgio Napolitano. Šlo je za odgovor na pismo, ki ga je na kvirinal naslovil prof. Tassin. Odgovor je pripravila videmska prefektura, ki je sporočila, da je predsedstvo republike opozorilo deželo FJK, naj preuči možnosti in kompetence za morebitne posege, ki bodo omogočili ohranitev in prenovo zgodovinsko-kulturnega objekta. V bistvu je šlo za Napolitanovo podporo Tassinu, ki sicer nima nobene zavezujoče "moči", a vseeno pomeni izrazito "moralno

merov močno občutim odsotnost politike na državni in mednarodni ravni. Jasno mora namreč biti, da je Visco simbolično območje za celotno Evropo. Pet stoletij je namreč tukaj bilo sotočje med nemškimi, latinskimi, slovanskimi in madžarskimi svetom. In ravno tukaj je svoje mesto našla tudi najbolj strahotna iznajdba človeštva: koncentracijsko taborišče. To bi moralo zanimati tudi širšo institucionalno raven".

Andrej Černič

Namembnost območja

1915 – območje postane največja bolnišnica s šotorišči v Italiji s 1000 ležišči. Tukaj je umrlo več stotin italijanskih in avstro-ogrskih vojakov ter civilistov

1917 in potem – po porazu pri Kobaridu se bolnišnica spremeni v sprejemni center za pribežnike.

1923 (približno) – območje se spremeni v skladišče za orožje.

1941 – skladišča italijanske vojske

1942-1943 – italijanska vojska postavi koncentracijsko taborišče, ki je delovalo približno 6 mesecev in v katerem je umrlo 25 ljudi.

1945 – Zavezniki so tukaj razorožili 15 – 20 tisoč četnikov

1947 – v nekdanjem koncentracijskem taborišču so namestili italijanske finančnike in orožnike po odhodu zaveznikov z Goriskega.

1947-1996 – nekdanje taborišče so spremenili v vojašnico

2001 – območje nekdanjega taborišča je prešlo v roke občine Visco

(vir: Messaggero Veneto, 10. marec 2010)

zelo težko delo. To se žal iz dneva v dan dokazuje tudi na primeru taborišča v vasi nedaleč od Palmanove. Tassin se z vprašanjem taborišča ukvarja sicer že 12 let, odkar je nekdanje taborišče prešlo iz državne v občinsko last. Kljub svojim stalnim prizadevanjem za valorizacijo tega območja je Tassin pri občinskih oblasteh vselej naletel na gluha ušesa. Namesto taborišča, trgovski center

Novejša zgodovina nekdanjega koncentracijskega taborišča je pravzaprav zgodba počasnega propadanja. Do leta 1996 je bilo tam vojaško območje, namenjeno hangarjem, menzami, kuhinjami ter uradom za oficirje. Vojska se je po padcu berlinskega zidu umaknila, območje je bilo preneseno na občino leta 2001. "Takrat sem bil član občinske uprave. Zanimali smo se za prevzem območja", nam je pojasnil Tassin. Nekdanje taborišče je s spomeniško slovesnostjo prvič ovrednotilo združenje Concordia et pax leta 2000. "Na slovesnosti je spregovorila tudi nekdanja interniranka Slavenka Ujdur", nam je še pojasnil Tassin. Sedanja občinska uprava, ki je na oblasti vse od leta

2010 zavarovala 68 tisoč kvadratnih metrov (od 144 tisoč kvadratov, na katerih se je razprostiralo prvotno območje taborišča). Med razlogi za zavarovanje območja poročilo državne uprave navaja arhitektonske lastnosti zgradbe – upravnega sedeža nekdanjega taborišča in pred tem carine na italijansko-avstro-ogrski meji,

Obisk evropske poslanke Debore Serracchiani v Viscu l. 2010 (foto DPD)

ki poudarjajo funkcionalnost gradnje, na katero je bilo vezano načrtovanje strukture. Ob tem je omenjena nepremičnina, po oceni poročila, pomembna tudi zaradi zgodovinske vrednosti, ker gre za živo pričevanje dogodkov, ljudi in narodov, ki so bili na tem ob-

močju. Preostalih 40 tisoč kvadratnih metrov naj bi bilo namenjenih gradnji uradov in pisarn ter zgradb za šolske in formativne namene. S takim načrtom, sporoča Cecottijeva, naj bi se strinjali tudi slovenski konzulat. Ob taki postavitvi bi se dejansko izgubila

Igor Gabrovec, SSk, podpredsednik deželnege sveta FJK

"Nekdanje taborišče naj postane ne le muzej, ampak moderno didaktično-vzgojno središče!"

Nekdanje fašistično taborišče v Viscu ima vse zgodovinske, in rekel bi, politične pogoje, da postane spomenik

državnega pomena, kakršna je na primer Rižarna pri Sv. Soboti v Trstu. Ograjen kompleks s številnimi danes razpadajočimi "barakami" je bil v zimskih mesecih moderniziran v fašistično taborišče za civilne ujetnike z območij od Slovenije do Črne gore. V njem je bilo stlačenih preko tri tisoč ljudi, od teh preko sto otrok in žena. Petindvajset jih je tam umrlo. Zaradi spleta okoliščin se je to območje vse do danes

ohranilo skoraj neokrnjeno, se pravi kot unikatno živo pričevanje grozodejstev fašističnega režima, katerega odgovornosti so takoj po vojni na hitro pometli pod preprogo. Dežela FJK lahko odigra pri njegovem ovrednotenju ključno vlogo. Nekdanjega predsednika Renza Tonda sem že pred leti zaman pozval, naj se aktivira v to smer. Prepričan pa sem, da smo z novo predsednico Deboro Serracchiani in s sedanjo politično večino na pravi poti. Sama Serracchianijeva si je že kot evropska poslanka ogledala območje, bil sem z njo, in se jasno zavzela za ohranitev in ovrednotenje tega pomnika dvajsetega stoletja. S prof. Borisom Pahorjem in s prof. Ferruccio Tassinom zagovarjamo predlog, naj taborišče v Viscu postane ne le muzej, temveč moderno didaktično-vzgojno središče, kakršna v Evropi že imamo, ki naj zlasti mlade nagovarja, opominja in sviri pred človeškimi zablodami. Te se v zgodovini žal znova in znova ponavljajo. Za tak načrt bi lahko pridobili tudi državna in evropska finančna sredstva.

Kako je delovalo taborišče v Viscu?

Vojašnica Borgo Piave je bila preurejena v taborišče januarja 1943. Najprej je bilo načrtovano, da naj bi taborišče sprejelo 10 tisoč internirancev. Zaradi logističnih težav so to število znižali za polovico, čeprav je bila dejanska kapaciteta še

manjša. Taborišče je bilo postavljeno ob načrtu italijansko-nemško-ustaskega napada, ki naj bi potekal januarja 1943 in naj bi odstranil vse civilne prebivalce ter člane slovenskega in hrvaškega odpora. Tja (in na Rab) naj bi torej šli vsi interniranci po ofenzivah na slovensko-hrvaški meji. Dejansko pa je v Viscu prišlo predvsem veliko transportov: z Raba, iz Gonarsa, Moniga in iz belgijske kasarne v Ljubljani. V koncentracijskem taborišču je v šestih mesecih delovanja (februar – september 1943) umrlo 25 ljudi. Vzrok za relativno nizko umrljivost v taborišču ni bila boljše preskrba z živili, ampak predvsem boljši življenjski pogoji. Po italijanski kapitulaciji je prišlo do evakuacije taborišča. Pred Nemci je zbežalo skoraj 3 tisoč internirancev, ki so Visco zapustili v smeri Romansa, Gradišča in Mirna ter osvobojenega partizanskega ozemlja. (vir: Ferruccio Tassin – Od mita nacionalističnega sovraga do kulta evropskega bratstva. Koncentracijsko taborišče Visco; v: Deportacije slovenskih in hrvaških civilistov v italijanska taborišča 1942-43, ur: Boris M. Gomabč in Dario Mattiussi, založnik: Centro Gasparini, Gorica, 2004

POGOVOR Janez Zupet

Na prevajanje gledam kot na svojo karizmo

Janez Zupet, dolgoletni profesor tujih jezikov na Škofjiskih gimnaziji v Vipavi in prevajalec, prevaja zlasti dela s filozofsko-teološko vsebino, za kar je, kljub "svinčnim časom", leta 1982 prejel Sovretovo nagrado. Očitno so upoštevali le kakovost prevoda, je dejal v pogovoru za STA.

Čeprav se niste rodili na Vipavskem, ste, kot sami pravite, po 40 letih življenja in dela v Vipavi postali pravi Vipavec. Zdaj ste postali še častni meščan.

Drži. Po vsem tem času življenja in dela v Vipavi so se mi ljudje in kraj tako priljubili, da je Vipava postala moj drugi dom. Po besedah mojega prijatelja, profesorja Franca Kralja, sem postal naturaliziran Vipavec. Vipavci so odprti in prijazni ljudje; tudi v kulturnem pogledu lepo napredujejo, saj je čedalje več kulturnih prireditev in predavanj. Mir in spokojnost, ki ovijata ta kraj, pa me navdihujeta za ustvarjalno delo.

Za prevajalsko delo ste dobili že številne nagrade in priznanja, med drugim tudi Sovretovo nagrado, s cerkvene strani pa leta 2000 papeško odlikovanje - častni naslov monsinjor kot priznanje za svoje prevode. Menite, da je prevajanje vaše življenjsko poslanstvo, bi se zanj ponov-

no odločili?

Na prevajanje resnično gledam kot na svoje poslanstvo, kot na svojo karizmo. Zlasti me privlačuje in zanima filozofsko-teološka razsežnost in s tega področja sem prevedel že veliko temeljnih vsebin, od Pascala, Kierkegarda, Bura, Gilsona, Pieperja in drugih znanih religiozno-filozofskih del. Mislim, da prav ti filozofi lahko današnjemu človeku, ki je tako površen, vendarle dajo neko globino in neki pravi in globlji življenjski smisel.

Vendar pa je Sovretova nagrada dokaz, da znajo tudi drugi ceniti vaše delo.

Moram reči, da se še sedaj čudim, da sem takrat, sredi t. i. svinčnih let, leta 1982 dobil to nagrado kot duhovnik. No, očitno so upoštevali pač le kakovost prevoda.

Verjetno pa je vaše življenjsko delo prevajanje Svetega pisma, saj ste bili eden izmed ekipe prevajalcev, ki so se spopadli s tem obsežnim in zahtevnim delom?!

Tukaj v Vipavi smo imeli, kot je rekel profesor Mirko Mahnič, kar vipavski "ureški zavod, biblični zavod" - kot ga je imel Pri-

mož Trubar zgoraj v Urachu. Sedanja koprski škof Jurij Bizjak in Otmar Črnilogar smo se nenehno sestajali, razpravljali in iskali

prevodne rešitve. Naše delo, da smo končali prevod celotnega Svetega pisma, je trajalo 15 let.

Bi danes še sprejeli tako obsežno in zahtevno delo?

Zanimivo je, da je pred tremi leti profesor Jože Kraševc ponovno prišel na idejo, da bi se lotili prevajanja Svetega pisma. Izšla je Nova zaveza skupaj s Psalmi, prav v teh dneh pa bo izšel prvi del Stare zaveze Modrostne in

preroške knjige, za katere sem prevedel preroka Jeremija, Ezekira in Visoko pesem.

Koliko jezikov govorite ali razumete, iz kolikih prevajate? Dejansko lahko prevajam iz desetih jezikov. Kateri mi je med njimi najljubši, bi težko povedal; mogoče sta to francoščina in angleščina. Zlasti so mi pri srcu stari jeziki, kot so latinščina, grščina in hebrejščina.

Ljubezen do drugih jezikov ste na Škofjiskih gimnaziji v Vipavi prenašali tudi na mlajšo generacijo. Maršiko med njimi vam je za znanje še danes hvalile. Kako gledate na ta učiteljska leta?

Pedagoško delo je moj hobi, če mu lahko tako rečem. Prav res imam ta pedagoški eros, veselje do poučevanja, ki ga gojim že 40 let. Zadnjih deset let naše maturante poučujem latinščino, torej tiste, ki izberejo latinščino za izbirni maturitetni predmet. Z njimi je resnično užitek delati, saj so, ker se sami odločijo za ta predmet, zainteresirani in motivirani za pridobivanje novega znanja.

Nikoli ne mirujete, zato sem prepričana, da tudi sedaj kaj prevajate. Kaj lahko v prihodnje pričakujemo novega izpod vašega peresa?

V prvi vrsti je tukaj ta novi, že omenjeni prevod Svetega pisma t. i. Jeruzalemska biblija. Pred nami je še prevod drugega dela Stare zaveze, sam sem zadolžen za prevod obeh Knjig kraljev in za peto Mojzesovo knjigo Deuteronomy.

Uvedene so bile tudi novosti glede zločinov proti človeštvu. Med drugim je bilo odločeno, da se odpravi kazen dosmrtno ječe in se nadomesti s kaznijo odvzema prostosti med 30 in 35 let. V sam kazenski postopek so bila vpeljana splošna načela pravičnega procesa z upoštevanjem domnevne nedolžnosti obtoženca. Pomembno področje reforme zadeva ponovno formulacijo določil glede mednarodnega sodnega sodelovanja. Kar zadeva administrativne sankcije, gre za spremembe značaja splošnih določil, ki predvidevajo sankcije, usmerjene k učinkovitosti ter spoštovanju norm, določenih za zaščito javnega interesa. Vse te normative spremembe skupaj se umeščajo na pot v smeri ažuriranja, namenjenega večji sistematičnosti in popolnosti vatikanskega normativnega sistema.

Na začetku apostolskega pisma v obliki motu propria papeža Frančiška lahko preberemo, da je "v današnjem času skupno do-

Ob nenapovedanem obisku

Mimogrede o problemu srbskega nižjega šolstva

Ko najmanj pričakuješ in imaš včasih celo največ dela, se najavi obisk. Vsaj jaz imam to srečo. Beograjski znanec, ki mi občasno kaj pobrska po kakšnem zaprašenem gradivu, se mi pojavi na dvorišču. Po pozdravu mu povem, da sem imel štrbunk z Mošo Pijadejem in da tistega mojega zapisa nekateri niso razumeli. On pa v elegantni srbsčini: "Ja, ti si pa res pameten! Kaj vi Slovenci ne razumete, da če je nekaj v arhivu registrirano, je to dokument, ki ga lahko vsakdo objavi, dokler se ne dokaže, da je to ponaredek"! Bil sem tiho, ker vem, da nekateri tu v našem zamejstvu še niso prišli do tega spoznanja. Če kje kak zapis obstaja in je registriran, je to zgodovinski dokument, pa če je to komu všeč ali ne!

Pogovor s svojim znancom se je tokrat sukal okoli srbskega osnovnošolskega pouka. Mene je zanimal zlasti verouk. Povedal je, da v Srbiji verski pouk kot izbirni predmet poteka na osnovni in srednji (naši višji) šoli že enajsto leto. Zanj se povprečno odloča 55 % učencev in dijakov. Učni kader za ta predmet pa je vedno bolj usposobljen, saj jih je veliko, ki poučujejo verouk na osnovni šo-

li, končalo teološko fakulteto. S tega vidika Srbija doživlja tudi verski preporod, saj pravijo, da so prej posredovali vero vnukom stari starši, sedaj pa je situacija obrnjena in vnuki uvajajo v vero starše in stare starše. V novem šolskem letu 2012/13 bo Srbija imela velik šolski problem. Njihova redna osnovna šola ima osem razredov in obvezno malo maturo, ki je iz maternega jezika in matematike. Sveži podatek kaže, da je letos na mali maturi padlo kar 2.000 učencev in jo bodo morali ponavljati jeseni. Za novo šolsko leto 2013/14 imajo na srednji šoli prostora za 80.859 dijakov, v osmem razredu osnovne šole pa je bilo v letošnjem šolskem letu samo 70.285 učencev. Iz tega vidimo, da se bodo srednje šole (pri nas so to višje) potegovale za vsakega dijaka, drugače sploh ne bodo imele dovolj razredov. Do tega osipa je prišlo predvsem zaradi zadnje vojne, ki je pobrala kar lepo število mladih, pa tudi, ker se Srbi iz ekonomskih razlogov zelo izseljujejo v tujino. Vsekakor to ni majhen problem za tako pomembnem slovanski narod, kot so Srbi.

Ambrož Kodolja

Gloria Polo v Logu pri Vipavi

Prenova v Duhu organizira 19. julija 2013 ob 16.30 v Logu pri Vipavi duhovni seminar z Glorio Polo Ortiz, kolumbijsko zobozdravnico, ki je med klinično smrtjo smela za trenutek pogledati v svojo "Knjigo življenja". Gospa dr. Gloria Polo je Kolumbijka. Zobozdravnica, ki je leta 1995 pri nesreči (zadela jo je strela) "umrla". Bila je tako težko poškodovana, da je nekaj dni ležala v "komi" in so jo ohranjali pri življenju le medicinski aparati. Če bi aparate izključili, bi takoj umrla. Zdravniki so že popolnoma obupali nad njo in so že hoteli odklopiti aparate. Le njena sestra, ki je prav tako zdravnica, je vztrajala, naj jih še pustijo delovati. Med svojo komo je stala na drugi strani resničnosti, v onstranstvu, in se je smela spet vrniti, da bi bila pričevalka tistim, ki ne morejo verovati.

bro vedno bolj ogroženo zaradi mednarodnega in organiziranega kriminala, neprimerne rabe trga in ekonomije ter tudi terorizma". Ko pojasnjuje papež, je zato "nujno, da mednarodna skupnost sprejme primerna pravna orodja, ki omogočajo preprečevanje in nasprotovanje kriminalu, podpirajoč mednarodno sodno sodelovanje na kazenskem področju". Sveti sedež je vedno potrjeval, da mednarodne konvencije v teh okvirih predstavljajo učinkovita sredstva v boju proti kriminalnim dejavnostim, ki ogrožajo človekovo dostojanstvo, skupno dobro in mir.

Da bi poudarili prizadevanje Svetega sedeža pri sodelovanju za doseg tega ciljeva, so bile sprejete tudi našete novosti. Besedilo je predstavil tudi tajnik Svetega sedeža za odnose z državami msgr. Dominique Mamberti. Pojasnil je, da je Država mesto Vatikan po Lateranskih sporazumih leta 1929 v celoti sprejela pravno, civilno in kazensko ureditev tedanje Kraljevine Italije. Danes sprejeti zakoni do sedaj obstoječi sistem v nekaterih vidikih dopolnjujejo z namenom, da bi zadostili pluralnosti potreb. Besedilo je povzeto po objavi na spletni strani Radia Vatikan.

Apostolsko pismo papeža Frančiška

V obliki motu proprio o kazenskem področju

V vatikanskem tiskovnem uradu so v četrtek, 11. julija 2013, predstavili nove zakone in spremembe v kazenskem zakoniku ter kazenskem postopku in tudi administrativne sankcije za Državo mesto Vatikan in Sveti sedež. Novosti je papež Frančišek odobrila z apostolskim pismom v obliki motu proprio. Gre za nadaljevanje dela, ki ga je začel že zaslužni papež Benedikt XVI.

leta 2010, povezanega s preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma. Med drugim

sedanje novosti pomenijo razširitev vsebine zakonov v skladu z mednarodnimi konvencijami,

kot so štiri Ženevske konvencije glede vojnih zločinov, podpisane leta 1949; Mednarodna kon-

vencija o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije iz leta 1965; Konvencija proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju, sprejeta leta 1984; in Konvencija o otrokovih pravicah iz leta 1989, skupaj z njenimi izbirnimi protokoli, sprejetimi leta 2000.

V tiskovnem uradu Svetega sedeža so posebej opozorili na natančnejše opredeljene nove vsebine, ki zadevajo zločine proti mladoletnikom.

Na jasi nad vasjo Vrhpolje

Opasilo ob ruševinah cerkve

Na jasi nad vasjo Vrhpolje so se v nedeljo, 7. julija, zbrali domačini in verniki s širšega območja, da bi počastili zavetnika nekdanje prafarne cerkve sv. Tomaža. Pred daritvijo nas je zanesel korak na bližnje pokopališče, na katerem sta vidna urejenost in spoštljiv odnos do kraja večnega počitka. Oko se zaustavi še na lični mrtvaški vežici, ki je pravi antipod razpadajočemu zidovju nekdanje pomembne cerkve za širše krajevno območje. Zgrajena je bila leta 1644, leto kasneje je bila osnovana kuracija Gročana, ki je zajemala vasi tistega območja. L. 1817 je bila povzdignjena v vikariat, leta 1873 pa v župnijo. Po drugi svetovni vojni se je cerkev

znašla tik ob meji, odrezana od vasi, ki so spadale v njeno pristojnost. Ko je zadnji župnik g. Janez Zalokar leta 1949 moral zapustiti župnijo, se je v župnišče in ostale zgradbe vselila obmejna enota JLA in s tem oskrnila ta sakralni objekt. Od takrat se je pričelo postopno hiranje in sčasoma propadanje tega nekdanje pomembnega božjega hrama. Komaj leta 1989 so lahko domačini ponovno stopili do razpadajočih objektov in obnovili čaščenje zavetnika sv. Tomaža. Od tedaj dalje se ob tem praznovanju verniki radi zbirajo ob teh ruševinah, ki jih obenem spominjajo na drage pokojne, ki počivajo na bližnjem pokopališču; ti so lahko še hodili v to cerkev in s prošnjami ter z

molitvijo pristopali k daritvi sv. maše.

Ko se iz leta v leto vračamo v ta kraj, opažamo nezadržno razpadanje tega zidovja; zdi se, kot da ne bo več dolgo kljubovalo zobu časa, a kljub temu domačini vztrajajo.

Tudi letos se je pri slovesni sv. maši, ki jo je daroval rodiški župnik Iztok Mozetič ob ruševinah te cerkve, zbralo lepo število vernikov. S petjem Slovenske maše Franca Blažiča in Slavko Zafošnika ter z drugimi liturgičnimi pesmimi je daritev spremljal zbor ZCPZ iz Trsta pod vodstvom in orgelski spremljavi zborovodje Edija Ra-

eta. Berili iz knjige preroka Izajaja in iz pisma apostola Pavla Gala-

čanom je prebrala Jana Barba. V pridigi se je župnik navezal na

prisostvovali tej slovesni daritvi.

Pavel Vidau

OGLEJ Praznovanje svetih Mohorja in Fortunata s kardinalom Tettamanzjem

“Zgodovina se ne konča z nami, ampak se nadaljuje”

Na letošnje svečano praznovanje svetih Mohorja in Fortunata, zavetnikov dežele Furlanije-Juljske krajine ter goriške in videmske nadškofije, ki so se ga 12. julija v Ogleju - poleg predstavnikov oblasti - udeležili tudi nekateri škofje iz Triveneta in predstavniki iz Slovenije in Avstrije, so prireditelji povabili kardinala Dionigija Tettamanzija. Gre za enega najbolj uglednih visokih cerkvenih dostojanstvenikov na Apeninskem polotoku, takega, ki je kljub pomembnim zadolžitvam ostal vedno zvest Kristusu in njegovemu nauku. 23-letnega ga je leta 1957 posvetil v duhovnika milanski škof Montini (kasnejši papež Pavel VI.). Kot profesor moralne teologije, izvedenec na področju zakona in bioetike, je sodeloval z Janezom Pavlom II. v pripravi nekaterih enciklik. Nato je bil nadškof v Anconi in Genovi, vmes še tajnik Italijanske škofovske konference. V letih 2002-11 je nasledil kard.

F. Bisconti, G. Cuscito in M. Ungaro

Carla Mario Martinija na čelu milanske nadškofije, največje na svetu; s ponižnostjo in odločnostjo se je postavil na stran priseljencev in Romov, zaradi česar so ga ligaški “veljaki” Bossi, Calderoli, Salvini in drugi večkrat napadli. Poseben sklad je ustanovil za družine v finančni stiski. Vso svojo prehojeno pot je kardinal strnil v razmišljanje oz. *lectio magistralis* o tem, kaj pravi Cerkev danes pred svetom o sebi. To je prejšnji petek razdelil z navzočimi v župnijski dvorani v Ogleju pred slovesnim somaševanjem. Cerkev je del tega sveta, je v svetu in obenem živi za svet, v katerem ima posebno poslanstvo. Ne postavlja se proti svetu in od njega se ne more ločiti. Pravzaprav gre za neko “zavezo”, saj se Cerkev in svet med sabo dopolnjujeta in vzajemno bogatita. Izraz “svet” uporablja kardinal kot sinonim za “človeštvo”, skupen različnih kultur in običajev, čustev in mnenj, pojmov in izbir. Prav tako kot svet, je tudi Cerkev neka “zgodovinska stvarnost”, pa čeprav presega časovne razsežnosti sveta, in vendar “mora spoštovati, ljubiti in živeti prepletanje časa med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo” v znamenju spomina, navzočnosti in preroštva. Cerkev je prisotna kot dar, znamenje in sredstvo v Kristusovih rokah, ki želijo vzbuditi novo in odrešeno človeštvo. Svet je namreč tudi sinonim za stvarnost, ki jo je zaslužilo zlo, torej stvarnost, ki se upira Bogu in njegovemu milostnemu daru. Bolj je ta svet v sporu z odrešilnim Božjim načrtom, bolj je pod vprašajem polna in pristna humanizacija sveta. “Evangeljski etos”, način, kako Cerkev živi v svetu, naj se navdihuje pri Jezusu: ta je živel sredi ljudi s svojo izredno bogato občutljivostjo in sočutjem: ponižno in iskreno je znal prisluhniti, vedno je bil na razpola-

Tokrat knjiga o epigrafih

Na praznik sv. Mohorja in Fortunata je bilo tudi letos v Ogleju v dvorani Sala Romana v popoldanskem času slovesno ob dobro obiskani predstavitvi nove knjige iz zbirke o temeljnih avtorjih Ogleja. Gre za izjemno zbirko dokumentov, v kateri so zbrani, prevedeni in razloženi spisi, ki so nastali v Ogleju od prvih začetkov krščanstva pa vse do danes. Tokrat so predstavili knjigo z naslovom “Epigrafi, voci cristiane del Patriarcato di Aquileia attraverso la testimonianza epigrafica (secoli IV-VII) - Napisi, krščanska misel Oglejskega patriarhata v pričevanju epigrafov (od 4. do 7. stoletja)”. Knjigo, predvsem pa različne zapise iz tega obdobja zgodovine Ogleja, je zbral, prevedel v italijanski jezik in o njih poglobljeno razmišljal v knjigi prof. Giuseppe Cuscito, čigar delo in izjemno znanje je v Ogleju predstavil sicer že stalni znanec oglejskih študijskih srečanj prof. Fabrizio Bisconti, predstavitev je povezoval odgovorni urednik tednika Voce Isontra Mauro Ungaro. Avtor knjige je sam najlepše povedal bistvo zanimive knjige, ko je dejal, da gre za napise, ki so bili že napisani v vulgarni, se pravi ljudski latinščini, so zato “resnična proza ljudstva”, ker so neposredni, polni pristne krščanske vere, ki se morda še najbolj odraža v napisih - epigrafih na nagrobnih spomenikih.

JUP

živ svojo misijonsko razsežnost. In tako tudi postane preroško. “Vsakdanja preroškost” je tista, ki se vsak dan “uteleša” in uresničuje. Tudi njihovo občestvo je sestavljeno iz ljudi, ki jih, zedinjene v Kristusu, vodi Sveti Duh na njihovem romanju Očetovemu kraljestvu naproti in ki so prejeli nalogo, da vsem pri-
našajo oznanilo odrešenja”. Po obdobju sekularizacije in nihilizma se zdaj sprašujemo o novi evangelizaciji. Na sintetičen način se lahko Cerkev danes označi kot *skrivnost, skrivnost občestva in skrivnost občestva za poslanstvo*. Zanj je pomembno, da pokaže svoj obraz, svoje srce in svoje življenje; da je resnicoljubna, iskrena, transparentna, v skladu s stvarnostjo Cerkve in njenimi konkretnimi vsebinami. Govoriti moramo o Cerkv, ki je obenem “ideal” in “stvarnost”: idealna v smislu Cerkve, ki jo želimo, ljubimo, hočemo; taka, kot jo je oblikoval Kristus; stvarna pa zato, ker jo na poti do Božjega kraljestva sestavljamo ljudje, ki smo krhki in ranjeni, nezvesti in grešni. Cerkev po eni strani ne sme pozabiti na “očarljivi sen”,

ki ga ima Kristus zanjo, in na svetost, z druge strani pa mora z globoko ponižnostjo in pogumom priznati svoje konkretne oblike nezvestobe. To je dragocen izraz služenja resnici, ki prispeva k verodostojnosti Cerkve v njeni ljubezni do Jezusa in človeka. *Skrivnost* ni nekaj abstraktnega, oddaljenega, nedosegljivega, tuje, irealnega, temveč nekaj zelo konkretnega, saj je del nas, živi v naši notranjosti, dotika se globin našega jaza, odloča o našem življenju, ko mu nalaga nove pomene, ko ga usmerja drugam. *Občestvo* je najprej sad Božje ljubezni, dar, ki vzbuja in napaja vezi med člani Cerkve, ki želijo udeležati ‘novo zapoved’:

“Ljubite drug drugega”. Aktualne in prodorne so besede Janeza Pavla II., ki je v pismu *Novo millennio ineunte* dejal, da je veliki izziv Cerkve v novem tisočletju postati dom in šola skupnosti oz. občestva, če hočemo biti zvesti Božjemu načrtu in odgovoriti na najgloblje želje sveta. Zato je pomembno spodbujati duhovnost občestva, ki naj postane pravo vzgojno načelo povsod tam, kjer se oblikujeta človek in kristjan, kjer se vzgajajo mašniki in redovniki, kjer se gradijo družine in skupnosti. “Duhovnost občestva” pomeni dati prostor bratu, nositi bremena drug drugega, odvrčati sebične težnje, ki rojevajo tekmovalnost, karierizem, nezaupanje in ljubosumje. Cerkevno občestvo ni zaprto vase in statično, temveč stvarnost, ki jo žene notranji dinamizem: ta se odpira in širi, da bi zajelo in objelo vedno nove člane. Cerkevno občestvo tako

živ svojo misijonsko razsežnost. In tako tudi postane preroško. “Vsakdanja preroškost” je tista, ki se vsak dan “uteleša” in uresničuje.

Kje smo verniki?

V Ogleju nas je bilo slovenskih vernikov na letošnji slovesnosti v čast zavetnikov goriške nadškofije in naše dežele Furlanije Juljske krajine za pest ene roke, nič več. Boleča je bila vidna odsotnost slovenskih duhovnikov med bogoslužjem, ki ga je daroval kardinal Tettamanzi s somaševanjem škofov, med njimi tudi koprškega, saj dr. Jurij Bizjak vedno in redno hodi v Oglej. Iz leta v leto je slabša prisotnost slovenskih vernikov pri slovesni maši, letos je dosegla najnižjo raven. Še bolj pa boli dejstvo, da se ni zdelo vredno niti enemu slovenskemu izobražencu priti v Oglej poslušat imenitnega predavanja, *lectio magistralis*, čudovitega kardinala Tettamanzija, saj gre vendar za “prvo ligo” italijanske krajevne Cerkve, katere del smo tudi mi, mar ne? Samo vprašanje časa je torej, do trenutka, ko se v Ogleju ne bodo več slišale ne slovenske besede ne slovenske pesmi med bogoslužjem, a tega bomo tokrat krivi sami, saj tisti, ki je odsoten, tisti, ki ga ni, nima nobene pravice zahtevati ničesar, pa tudi nobenega opravičljivega izgovora ne za svojo odsotnost.

JUP

je v vsakdanjih dejanjih; razodeva pristnost in moč v “izredni normalnosti” življenja, ki se navdihuje v evangeljskih blagih: krotkost in ponižnost, treznost in solidarnost, celibat in posvečena deviškost, dar za ljubezen, sprejemanje Božje volje tudi v preizkušnjah in življenjskih skisakah. Tako “vsakdanjo preroškost” nujno potrebuje Cerkev, je dejal kard. Tettamanzi; prav vsem je darovana, prav vsakdo je lahko preroški, da bi bila Cerkev vedno bolj znamenje Kristusa v svetu. Preroškost pomeni tudi govoriti ne v lastnem imenu, temveč v imenu Njega, ki nas je poslal. Preroškost lahko živimo laiki v vsakdanjem življenju na službenem mestu, v družini, v krajih trpljenja in veselja. “Evangelij oblikuje našo miselnost in našo duhovnost”. Preroki smo lahko, samo če smo dovolj

Msgr. Carlo Redaelli in kard. Dionigi Tettamanzi

Pavel je namreč zapisal: “Od vseh strani pritiskajo na nas, pa nismo utesnjeni. Ne vidimo poti, pa jo še najdemo. Pregarjajo nas, pa nismo zapuščeni. Ob tla nas mečejo, pa nismo uničeni. Vedno nosimo v svojem telesu Jezusovo umiranje, da bi se v našem telesu razodele tudi Jezusovo življenje”. Zato nam ni dovoljeno živeti krščansko življenje v znamenju minimalizma, lenobe, utrujenosti, repetitivnosti, kompromisa, pomanjkanja poguma in drznosti pred težavami, vezanimi na visokost idealov in zahtev hoje za Kristusom, je dejal kard. Tettamanzi. Oblike mučenja so različne, poklicanost pa je ena sama. Samo tisti, ki ga pozivlja ve-

ra in ga je prevzela ljubezen za Kristusa, lahko postane misijonar. “Samo evangelizirani lahko postanejo evangelizatorji”. Samo tisti, ki jih je osvojil živi Kristus, lahko imajo navdušenje in zanos, da “nalezejo” druge in jih zaznamujejo z enako življenjsko izkušnjo. Verodostojni so samo resnični in pristni verniki. Kristjan, ki oznanja evangelij, naj to dela ‘v stilu upanja’. “Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka”, pravi psalm. Iz te predanosti se rojevajo ponižnost, umirjenost, spokojnost in sreča tudi v trenutkih težav in neuspehov. Zato, kot pravi papež Francišek, nikdar ne pustimo, da nam odvzamejo upanje! / DD

Kratke

Višarski dnevi mladih

Rafaelova družba vabi mlade iz domovine, zamejstva in izseljenstva na višarske dneve, ki bodo potekali od četrta, 1., do nedelje, 4. avgusta 2013. Program:

Četrtek, 1. avgust: s avtobusom ob 16.00 odhod iz Ljubljane, vožnja do Monoštra, nastanitev, kulturni večer v Števanovcih z gledališko skupino Veseli pajdaši in Ljudskimi pevskimi, večerja ter srečanje s člani Sekcije porabske mladine

Petek, 2. avgust: obiskali bomo uredništvo časopisa Porabje in Radio Monošter, pogledali film: Porabje nekoč in danes, obiskali muzej Avgusta Pavla, ki je edini slovenski muzej na Madžarskem, Vojaški muzej v Števanovcih, Mali Triglav v Andovcih in Kūharjevo spominsko hišo na Gornjem Seniku. Popoldne nas bo pot že vodila proti avstrijski Štajerski, kjer si bomo pogledali Pavlovo hišo v Potrni in se seznanili z življenjem štajerskih Slovencev. Večerjali in spali bomo v Mariboru, kjer bo večer obogatilo srečanje z gostom p. Francikom Bertolinijem.

Sobota, 3. avgust: ...bo v znamenju Koroške, popoldne pa se bomo usmerili proti Žabnicam, kjer nas čaka vzpon na Svete Višarje (na razpolago je tudi žičnica), večerja in nočitev v Ehrlichovem domu, refleksija in priprava na romanje treh Slovenij. **Nedelja, 4. avgust:** vključili se bomo v romanje treh Slovenij - prisluhnili predavanju Tržačana prof. Tomaža Simčiča, sodelovali pri sv. maši, ki jo bo vodil kardinal dr. Franc Rode, prisluhnili kulturnemu programu, se družili in veselili. Odhod v dolino bo predvidoma do 17. ure. Avtobus odpelje v Ljubljano.

Podrobnejše informacije ob prijavi. Informacije: Rafaelova družba, tel. 01 438 30 50 ali rafaelova.druzba@siol.net

25. Romanje Treh Slovenij na Svete Višarje

Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenjskih duhovnikov prireja vsakoletno romanje Treh Slovenij na Svete Višarje, in sicer **4. avgusta 2013**. Romanje sofinancira Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Prvo nedeljo v avgustu so zato Slovenci z vseh vetrov prisrčno vabljeni na Svete Višarje, kjer se bodo že 25. leto zapored srečale tri Slovenije: matična, zamejska in izseljenka. Pešpot se bo začela ob 7.30 na parkirišču ob koncu avtomobilske poti (asfalta). Parkiranje pripravljajo ob spodnji postaji žičnice. Ob premišljevanju križvega pota se bodo skupaj povzpeli k Višarski Mariji. Za vzpon je na voljo tudi žičnica. Ob 10.30 bo predavanje prof. Tomaža Simčiča z naslovom “Slovenstvo, krščanstvo, demokracija”: včeraj - danes - jutri. Ob 12.00 bo slovesna sv. maša, ki jo bo skupaj z izseljenjskimi duhovniki daroval kardinal dr. Franc Rode. Ob 13.00 bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program. Pri kulturnem programu in pri sv. maši bo prepeval Mešani pevski zbor iz Sel na Koroškem.

Kratke

Renče / Razstava društva Jadro

V soboto, 13. julija, so v Renčah praznovali zavetnika sv. Mohorja in Fortunata. Ob Vipavi je bilo veliko stojnic, v nekdanjem mlinu pa je bila na ogled razstava, ki so jo pripravili

člani društva Jadro iz Ronk. Vas iz Laškega namreč že vrsto let sodeluje in tke kulturne vezi s skupnostjo iz Renč in z Vogrškega. Tokrat so svoja likovna dela predstavili štiri slikarji iz Ronk, člana Ivo Petkovšek in Oskar Beccia ter "simpatizerja" Amerigo Visentini in Federico Leban, prave umetnine pa so prikazale članice klekljarskega odseka društva Jadro, ki praznuje 25. obletnico obstoja in delovanja. Skrbno izdelane miniaturre kmečkih strojev, ki so izzvali kar nekaj zanimanja, je

predstavil Silvano Marušič (na sliki z Oskarjem Beccio). Člani ronškega društva so razstavili tudi glasila društva in druge publikacije, tako da so lahko rojaki iz domovine поблиže spoznali življenje in kulturna prizadevanja naših ljudi.

Popravek

V članku o poteku letošnjega 43. Festivala narodno-zabavne glasbe Števerjan 2013 v prejšnji številki je prišlo do neljube pomote, za kar se opravičujemo. Nedeljski finale je namreč posnel slovenski program deželnega sedeža RAI za Furlanijo Julijsko krajino. Prvi del je bil v etru 14. julija, drugi pa bo 18. julija.

Po dogovoru z RTV Slovenija bo finalni del na sporedu na prvem programu TV SLO 26. julija, drugi del pa 2. avgusta.

Prejeli smo

Telefonski imenik brez strešic

Pred kakšnim tednom sem, tako kakor vsi telefonski naročniki, prejel imenik za obdobje 2013/2014 ("Pagine bianche"). Posebej me je zanimalo, kako je s pisanjem strešic, vsaj kar zadeva slovenska društva in organizacije, saj le-te delujejo v sozvočju in v korist narodnostne skupnosti, vključno z uveljavljanjem enkopavnosti jezika. Boj za strešico je le delček tega boja.

Lani sem namreč društvom in organizacijam v Gorici razposlal pol ducata pisem in v njih navedel svoj primer boja za strešico in kako se da na enostaven način zadevo rešiti. Zgodilo se ni nič. Ko sem zdaj prejel najnovejši telefonski imenik (brez strešic), bi rad vedel, kje se je zataknilo, pri naših društvih in organizacijah, ki bi morale zahtevati vnos popravkov, ali pri družbi, ki skrbi za izdajanje in tiskanje imenika.

S spoštovanjem

Vlado Klemše

V organizaciji Pokrajina Gorica in sodelovanju Ad Formanduma S podelitvijo diplom so se končali tečajji slovenščine in furlanščine

51 tečajnikov, 100 ur izobraževanja, dva tečaja na osnovni stopnji in dva tečaja na srednji stopnji. To so številke tečajev slovenščine, ki jih je Pokrajina Gorica - Služba za jezikovne identitete priredila v šolskem letu, ki se je ravnokar končalo, za svoje uslužbenke in uslužbence drugih javnih uprav v sodelovanju z izobraževalno ustanovo Ad Formandum.

Na podelitvi potrdil, ki je pred

kratim potekala v Dvorani pokrajinskega sveta, je predsednik Pokrajine Enrico Gherghetta podčrtal pomen učenja jezika, ki so sestavni del našega ozemlja in odraz naše pokrajine - to je razvidno tudi iz raznih dejavnosti, ki jih Pokrajina Gorica izvaja za vidno trojezičnost (od spletne strani do tabel in oznak, od Urada za jezikovne identitete do sestave trijezičnega proračuna). Predsednik je podčr-

tal tudi umestitev Pokrajinske konzulte za furlansko skupnost, ki že plodno sodeluje s sorodno Pokrajinsko konzulto za slovensko jezikovno manjšino. Svoje razmišljanje je predsednik Gherghetta dopolnil z ugotovitvijo, da je materni jezik odraz osebnosti posameznika, ki se ji ne smemo odreči za nobeno ceno, niti v imenu kompetitivnosti in globalizacije. Ob tej priložnosti so potrdila

KC LOJZE BRATUŽ Srečanje z Jožetom Možino

Iz apatije v novo prebujenje!

"Srečanje pod lipami" ob Kulturnem centru Lojze Bratuž je 11. julija zaradi vremenskih muh že spet potekalo v komorni dvorani. Goriški kulturni hram in Krožek Anton Gregorčič sta tokrat povabila znanega raziskovalnega novinarja Jožeta Možina, s katerim se je pogovarjala časnikarka Erika Jazbar.

Na večeru je bil govor o različnih vprašanih slovenske preteklosti in sedanjosti. Najbolj zanimive so bile gostove misli o trenutnem stanju duha v domovini. Spravni proces se ne more ne izvajati ne končati, ker nimamo elementov: "Imamo žrtve, ljudi, ki trpijo, nimamo pa krivcev". O dveh straneh slovenske državljanske vojne je Možina dejal, da vidi velike razlike: "Na eni skrajnosti so tisti, ki so podvrženi režimu in ki, če imajo priložnost, tudi na javni radioteleviziji v neizmernem srdcu pravijo: 'Še pre malo smo jih... Huda jama je prazna'. Na drugi strani ni Možina nikoli zaznal sovražstva, ampak "eno strašno dozorelost, resnost in tudi občutek krivde". Protikrščansko vzdušje je v zadnjih letih "militantno, sovražno". Ljudje so tudi na delovnih mestih šikanirani. "Trenutno se v Sloveniji - to velja za obe strani - dogaja zelo intenzivna radikalizacija".

Obrnimo stran: p. Pedro Opeka je izjemno pozitiven človek, "razsežnost njegove osebnosti je res velika". Nobelovo nagrado za mir bi si nedvomno zaslužil, ker je vzpostavil globalni model za spopad z revščino. "Res pa je, da ta model ni enostaven: ne temelji na neki čarobni formuli, ampak na tem, da se v to zgodbo v resnici človek popolnoma sam vključi in

daruje samega sebe". Samo krščanstvo lahko ustvari "take posameznike, ki gredo iz svoje ležernosti na drug konec sveta, med tujce, in jim popolnoma darujejo svoje življenje. Ne za oznanjevanje evangelija, ampak za njihovo prihodnost, za njihovo dostojanstvo". Zelo lepe besede je Možina namenil tudi p. Ernestu Saksidi, ki ga je obiskal maja lani, ko je bil že zelo opešan, "in vendar izredno pronicljiv in duhovit". Travmo zgodnjega odhoda od doma je v sebi vedno nosil, z vero pa

ljudje so pristali na smetišču kot primeri človeške reciklaže, brez dostojanstva, še sami se niso čutili ljudje. To je globalna revščina, to je razčlovečenje. Brazilija je dežela velikih nasprotij; ljudje nikoli niso bili tako razčlovečeni kot Malgaši, revni pa in izkoriščani s strani bogatejših. "V Sloveniji bi težko govoril o materialni revščini". Zaradi socialnih stisk kakšni živijo tudi v pomanjkanju, a na splošno res ni razlogov, da bi bili otroci lačni. Bolj prisotna je "revščina vrednot,

liko delavcev na ceste"?

Pozimi so bili zelo aktivni protestniki, toda s spremembo oblasti in s še bolj korenitimi ukrepi je zadeva skopnela, "pa čeprav bi bilo vreme dosti bolj primerno za proteste kot pozimi"... Nezadovoljstva se je med ljudmi nabralo veliko, gotovo pa je bilo protestno gibanje tudi "eno od bojišč, kjer so se sile kontinuitete trudile za zrušitev prejšnje oblasti". Janša je pokazal "izjemne preživetvene lastnosti"; očitki proti njemu so zelo pogosto "popolnoma iracionalni, gre za bolešno obsedenost, toda ne zaradi tega, ker bi bil tako zloben ali nevaren, ampak zato, ker ogroža določene centre moči... V ozadju teh napadov mora biti očitno nekaj zelo velikega". Na vprašanje o politični prihodnosti Alenke Bratušek je Možina povedal, da ima premierka "srečo oz. okoliščino, da o svoji politični prihodnosti niti malo ne odloča sama. Ima strice in botre, ki bodo zanj poskrbeli. Dokler bo šlo, bo šlo, potem pa bodo našli novo marioneto, ki bo zadevo peljala naprej".

Kaj pa civilna družba? Nekaj novega se je začelo oblikovati v zadnjem mesecu, "tudi sam imam prste vmes". Inicijativa se imenuje *Civilna družba za pravično Slovenijo*, kajti "menimo, da je ravno pravičnost temelj, na katerem lahko prenovimo to deželo". Pridružil se je že 41 civilno-društvenih organizacij iz vse države. Smo v dobi neke apatije, čeprav se - kot dokazuje civilna družba - začenja dogajati neke vrste prebujenje, in to ne iz nekega prestiža, ampak iz ogroženosti. / DD

je svojo bolečino usmeril v delo za mlade. "Na tej poti je vztrajal in našel svojo srečo". Ustanovil je šolo, ustvaril je t. i. Don Boskovo deško mesto, kamor se zdaj prihaja v šolo okrog deset tisoč otrok. "Ljudje, ki so ga spoznali, govorijo o njem s solzami v očeh. Bil je velik ideal za to skupnost, to še vedno ostaja".

Katera je glavna razlika med revščino na Madagaskarju, v Braziliji in v svetu, v katerem živimo, je Možina vprašala Erika Jazbar. Skrajnost je Madagaskar:

moralna revščina, ki pa je počelo problemov na ostalih področjih... Ko ne veš več, kaj je prav, ko zlo kar pogosto zmaga nad dobrim ali pa laž nad resnico". Hudo je, "da imamo državljani prevladujoč občutek nepravilnosti; vidimo, da tisti, ki ne govori resnice, prosperirajo". Možina je prepričan, da je razlog zrušitve moralnega reda v Sloveniji v povojnih pobojih: "Naša nacija niti po letu '90 ni bila sposobna obsoditi najhujših zločinov. Zakaj bi potem bil problem okraštati podjetje? Pognati to-

Čestitke Sveta slovenskih organizacij

Prof. Lojzka Bratuž častna občanka MO Nova Gorica

Na slovesnosti ob občinskem prazniku meseca septembra bo prof. Lojzka Bratuž uradno prejela naziv častne občanke za svoje "zasluge pri vzpostavljanju in ohranjanju skupnega narodno-kulturnega prostora obeh Goric in Goriške ter znanstvenostrokovno delo", piše v obrazložitvi priznanja. Že sedaj ji iskreno čestitamo in hkrati objavljamo čestitke Sveta slovenskih organizacij: "Svet slovenskih organizacij čestita prof. Lojzki Bratuž za prejem častnega občanstva

Mestne občine Nova Gorica, ki predstavlja zares lepo priznanje za njeno vsestransko delo v prid slovenskemu narodu na obeh straneh meje goriškega prostora. Obenem se SSO zahvaljuje novogoriškemu občinskemu svetu za tako posrečeno izbiro, ki predstavlja še dodaten korak pri utemeljevanju skupnega slovenskega narodnega prostora, ki presega državno mejo. Podelitev častnega občanstva, ki ga v Novi Gorici izvajajo ob upoštevanju slovenske narodne skupnosti na drugi strani meje, predstavlja zelo poziti-

avno obliko vzdrževanja vsestranskih stikov in odnosov. Ti so bili in so še temeljno sredstvo, da se ohranja specifičnost goriškega

prostora, ki je bil, kljub zgodovinskim in političnim dogodkom, vedno radodaren za celovit družbeni in teritorialen razvoj.

Letošnja izbira, ki je počastila prof. Lojzko Bratuž, pa je še posebej pomenljiva, zaradi globoke zakoreninjenosti nagrajenke v usodo goriških Slovencev ter njenega dela za visoko kulturno omiko in gojenje človeških vrednot".

Prof. LOJZKI BRATUŽ

iskreno čestitajo ob visokem priznanju častnega občanstva občine Nova Gorica

slovenski goriški svetniki

WALTER BANDELJ, MARILKA KORŠIČ,

DAVID PETERIN in BOŽO TABAJ

izročili tudi uslužbenecem javnih uprav, ki so obiskovali tečaj furlanščine v prireditvi Centra za raziskovanje furlanske kulture in jezika (CIRF), ki deluje v sklopu Univerze v Vidmu. Letos je dva tečaja uspešno končalo 11 tečajnikov.

V uvodu večera je udeležence nagovorila Marjeta Kranter. Da bi še naprej govorili in razmišljali o jeziku, je Pokrajina večer obogatila s kulturnim programom. Štefan Čok je v imenu Slorija predstavil pravkar izšlo znanstveno monografijo *Med drugim in tujim jezikom. Poučevanje in učenje slovenščine pri odraslih v obmejnem pasu Furlanije Julijske krajine*. Gre za

opis izsledkov raziskave, ki jo je Slori izvedel v evropskem projektu Jezik - Lingua in zadeva poučevanje slovenščine kot drugega oziroma tujega jezika pri odraslih v obmejnem pasu Furlanije Julijske krajine. Na podlagi raziskave postaja slovenščina v našem prostoru vse zanimivejša, saj se število tečajnikov in število prirejenih tečajev slovenščine za odrasle v obmejnem pasu dežele Furlanije Julijske krajine iz leta v leto večata. Senčna plat tega podatka pa je potreba po strateškem načrtovanju poučevanja slovenščine pri odraslih in po skrbnem načrtovanju jezikovne politike. Alessandra Montico kot predstavnica Centra za razisko-

vanje furlanske kulture in jezika je predstavila publikacijo *Comunica in lenghe furlane - Sporočanje v furlanskem jeziku*, ki obravnava ravno tako vročo temo rabe furlanskega jezika v javnosti, od časopisov do drugih medijev. Publikacija je nastala v istoimenskem univerzitetnem programu, ki ga izvaja Univerza v Vidmu, ki si od nekdanj prizadeva za vrednotenje in širjenje furlanščine.

Podelitve potrdil so se udeležili pooblaščenec rektorice Univerze v Vidmu Mauro Pascolini in Marzio Strassoldo, zastopnik Centra za raziskovanje furlanske kulture in jezika, ter Maja Humar za Ad Formandum.

Obisk kulturnega ministra Uroša Grilca v Gorici

Temelji za sodelovanje na področju kulture

Kulturni minister RS Uroš Grilc se je v petek, 12. julija, mudil na obisku v Gorici, kjer se je v Kulturnem domu srečal s predstavniki slovenskih kulturnih organizacij. Srečanja so se udeležili predstavniki KCLB, Kulturnega doma, SCGV Emil Komel, Glasbene matice, SKGZ, Kinoateljaja, knjižnice Damir Feigel in ZSKD. Srečanja se niso udeležili predstavniki SSO, ZSKP in

ZCPZ. V SSO so za medije povedali, da sami pri organizaciji dogodkov niso bili soudeleženi v enaki meri, kot je bila soudeležena SKGZ. Pri SSO, ZSKP in ZCPZ pravijo, da bi se take stvari ne smele dogajati in da so pripravljene v prihodnje prirediti srečanja, na katerem bi minister dobil celovitejši pogled v kulturno stvarnost pri nas. Organizator srečanja sta bila MO

Nova Gorica in župan Matej Arčon. Minister Grilc je ob sklepu sestanka za novinarje povzel teme, ki so se jih sogovorniki dotaknili. Namen srečanja je bila postavitev temeljev za dialog na področju kulture. Grilc je omenil skorajšnji obisk mag. Igorja Teršarja, direktorja Javnega sklada za kulturne dejavnosti, za vzpostavitev dolgoročnega sodelovanja na področju zborovstva, glasbe, plesa in folklorne. V sklopu osnutka nacionalnega programa za kulturo naj bi začeli projekt o filmski vzgoji in dostopnosti do

kakovostne slovenske filmske produkcije. Minister se bo zavzel tudi za sodelovanje na odskih deskah: spodbujal bo gostovanja slovenskih gledaliških produkcij v Gorici.

Minister je omenil, da pozorno spremlja vse prej kot rožnato stanje Katoliške knjigarnice v Gorici in Tržaške knjigarnice v Trstu. Izrazil je upanje, da sta se knjigarni prijavi na razpis za knjigarniško dejavnost Javne agencije za knjigo, da bi bili tako lahko deležni sredstev tudi iz tega fonda.

AČ

Tiskovno sporočilo deželnega vodstva SSO

Mednarodni obiski zahtevajo sodelovanje vseh

Svet slovenskih organizacij se predsedniku republike Slovenije Borutu Pahorju ob njegovem obisku v Čedadu dne 12. julija letos iskreno zahvaljuje za sprejem skupnega slovenskega zastopstva. V predstavnstvu so bili državna poslanka Tamara Blažina, podpredsednik Deželnega sveta FJK Igor Gabrovč, deželni svetnik Stefano Ukmar, predsednika SSO in SKGZ Drago Štoka in Rudi Pavšič ter predstavnika videmske pokrajine Giorgio Banchig za SSO in Luigia Negro za SKGZ. Zastopstvo je spremljal Generalni konzul RS v Trstu dr. Dimitrij Rupel. Istega dne je skoro ob isti uri mi-

nister slovenske vlade za kulturo g. Uroš Grilc sprejel v Kulturnem domu v Gorici nekatere predstavnike slovenskih kulturnih ustanov goriške pokrajine. Obema visokima predstavnikoma slovenske države ter predsednici deželnega odbora Debori Serracchiani izreka deželno vodstvo SSO priznanje za razumevanje, ki so ga izkazali predstavnstvu slovenske narodne skupnosti in se z njim zadržali, pa čeprav v strogo odmerjenem času. V zvezi z raznimi organizacijskimi pomanjkljivostmi in zapleti, ki so ob tem nastali, pa SSO ugotavlja, da so takšni visoki medna-

rodni obiski za vso našo narodno skupnost nekaj izredno pomembnega, zato meni, da morajo biti vnaprej dobro pripravljene in da morajo biti sad skupnega dela ter usklajenosti. To pomeni, da naj taki obiski potekajo ob aktivnem sodelovanju in organizacijski pripravi kulturalnega konzulata v Trstu oziroma Veloposlanštva republike Slovenije v Rimu, da je tako kakovost takih mednarodnih srečanj na neki način zagotovljena in vsestransko zajamčena po obsegu in vsebini. Slovenska narodna skupnost v deželi FJK oziroma v Italiji je zaščiten v svojih pravicah tudi po mednarodnih sporazumih in političnih medsebojnih državnih dogovorih, zato naj bodo ti obiski na najvišji ravni priložnost za

zadovoljstvo in zadoščenje ne samo narodni skupnosti kot taki, ampak celotni matični slovenski državi. Če bodo taki obiski na tak način zajamčeni in bodo potekali v tem duhu in na zadovoljivem organizacijskem nivoju, bo SSO vedno z veseljem soudeležen, ker si absolutno ne želi najmanjših nesoglasij oz. spodrslijav tehnično-organizacijske narave. To velja posebno v današnjem za nas vse tako delikatnem času, ko so problemi zares vsestransko zaskrbljujoči, zato moramo skupno sodelovanje in široko usklajenost pri pripravi obiskov še kako imeti stalno pred očmi, če hočemo, da bodo ti zares obrodili pozitivne sadove za celotno našo slovensko skupnost v deželi FJK oziroma v republiki Italiji.

*Zdaj gledamo v ogledalu, megleno, takrat pa iz obličja v obličje.
Zdaj spoznavam nepopolno, takrat pa bom spoznal,
kakor sem bil spoznan.*

Ob boleči izgubi ljubljenega očeta in starega očeta

STANKA ZNIDERČIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v času njegove boleznili stali ob strani, nas krepili v upanju in zanj molili. Vsem, ki ste nam ob bridkem slovesu izkazali svojo sočutno bližino. Posebna hvala gospodoma Alessiu Stasiju in Karlu Bolčini za dragoceno duhovno oskrbo. Hvala g. Karlu in somaševalcu, g. Marjanu Markežiču, za besede krščanske tolažbe in za občuteno poslovlilno bogoslužje, domačemu cerkvenemu zboru za ganljivo petje, darovalcem cvetja in vsem, ki ste s svojo prisotnostjo počastili njegov spomin.

Vsi njegovi

Mednarodno zborovsko tekmovanje Seghizzi Ljubitelji dobrega petja vabljeni v KCLB!

Veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž bo od četrtega, 18., do nedelje, 21. julija 2013, potekalo 52. Mednarodno zborovsko tekmovanje Cesare Augusto Seghizzi. Na tekmovanju bo sodelovalo 27 zborov iz 21 držav (dva iz Slovenije). Nastopilo bo 580 sodelujočih. V četrtek, 18. julija 2013, bo na

uvodnem koncertu nastopil izvrsten estonski mešani pevski zbor Collegium Musicale iz Tallina, dobitnik velike nagrade pred dvema letoma. Tekmovanje se bo pričelo v petek, 19. julija, ob 14.30, in se bo nadaljevalo do nedelje, 21. julija 2013. Na vse koncerte je vstop prost. Vljudno vabljeni!

Slovenski maturantje iz Argentine na obisku

Ogledali so si tudi Goriško in okolico

Slovenski maturanti iz Argentine (Rast XLII.), letos jih je 31, ki so osem let

prihodu so pred nekaj tedni obiskali Oglej in Gradež ter se potepali po Tržaškem, v nedeljo,

Franka Žgavec. Spregovorila jim je o delovanju slovenskih ustanov, ki imajo svoj sedež v večnamenskem središču s telovadnico, glasbeno šolo in skavtskim sedežem, поблиže so spoznali sezonski kulturni utrip dogodkov ter težave, s katerimi se soočajo kulturni delavci.

Kot je že lepa stalnica zadnjih let, so mladi Argentinci nasto-

zajemal slovenske tradicionalne plesne in glasbo, predstavili so izsek iz argentinske ljudske tradicije, z izbranimi plesi, oblačili in veznim tekstom. Prisotne je ganila predvsem močna narodna zavest, ki so jo izrazili s pesmijo in besedo in jo slovenska skupnost v Argentini že šest desetletij goji na drugem koncu sveta.

vsako soboto v Buenos Airesu obiskovali slovensko osnovno šolo in nato slovenski srednješolski tečaj Marka Bajuka, so na enomesečnem obisku v Sloveniji. Tudi letos so spoznavali naše zamejstvo. Ob

7. julija, pa so bili na Goriškem. V zgodnjih popoldanskih urah so spoznavali kulturne in zgodovinske posebnosti goriškega prostora ter obiskali Kulturni center Lojze Bratuž. Tu jih je sprejela predsednica centra

pali na sklepem večeru Števerjanskega festivala. Ko so odpeli zadnji ansambli finalisti in je žirija izbirala zmagovalca, so mladi stopili na oder in prisotne dobesedno očarali z dvajsetminutnim programom, ki je

Zamejski dnevi argentinskih maturantov so bili v organizaciji Knjižnice Dušana Černeta, v goriškem dnevu so mlade goste spremljali Ivo Jevnikar, Aleš Breclj in "vodička" Erika Jazbar.

Obvestila

Župnija Zgonik vabi na ogled diapozitivov s potovanja v Gruzijo v torek, 23. t. m., ob 19. uri v župnišče.

SCGV Emil Komel obvešča, da je tajništvo na sedežu v Gorici odprto od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. Šola bo zaprta za dopust od 5. do 18. avgusta.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v nedeljo, 4. avgusta, piknik, povezan z izletom v Tolmin. V jutranjih urah si bodo udeleženci ogledali muzej, v katerem je letos na ogled razstava ob 300-letnici Tolminskega upora. Popoldne bo druženje v Brjah (Dobravlj). Vpisovanje bo do 26. julija oz. do zasedbe mest na avtobusu. Prijave po tel.: 0481 390697 (Marija Č.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 884156 (Andrej F.), 3471042156 (Rozina F.). Na račun 20 evrov.

Jesensko romanje z Novim glasom v Sveto deželo in Palestino - ko je huda vročina že mimo in je puščava čudovita. Romanje bo od 22. do 30. septembra 2013 pod vodstvom mag. Renata Podbersiča ml. in p. Petra Lavriha. Vpisovanje se začne takoj, sicer najkasneje do 1.8.2013. Program in vpisovanja na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

"Poletnosti 2013": 26. avgusta - 6. septembra pripravi na začetek pouka Šola za šalo za osnovnošolce in Srednja na štartu za srednješolce; 2. - 6. septembra tečaj Vstop v srednjo šolo, za petoprvošolce. Informacije in vpisnina tel. 334 1243766, 328 3155040, 0481 546549/ 536455 ali po e-pošti mladinskidom@libero.it **Poštana gospa** nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 003852386744.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka:

Igor Omerza pod lipami v Centru Bratuž

Igor Omerza je slovenski politik in ekonomist, ki je v zadnjih letih zaslovel predvsem kot avtor uspešnic, ki črpajo svoje vsebine iz dokumentov UDBE, ki jih hranijo slovenski arhivi. Tako je nastala knjiga o Kocbeku, o udbovskih atentatih na Koroškem ter o ugrabitvi srbskega poslovneža Todoroviča v severni Italiji. Ob 25-letnici aretacije Janše, Borštnerja, Tasiča in Zavrla pa je pred nekaj meseci pri založbi Karantanija izšla knjiga JBTZ - čas poprej in dnevi pozneje. Knjigo so krstno predstavili na Roški (Ljubljana) ravno 31. maja letos, ob 25-letnici aretacije četverice in po odkritju spominske plošče.

V tedanjem ključnem obdobju je bil Omerza tudi akter slovenske pomladi, za kar v svoji zadnji knjigi črpa iz arhivov, vendar piše tudi v prvi osebi. Bil je član ožjega vodstva Odbora za varstvo človekovih pravic, parlamentarec v prvem Državnem zboru samostojne Republike Slovenije. Nato se je umaknil iz javnega političnega življenja ter se posvetil predvsem raziskovalnemu in publicističnemu delu.

V četrtek, 25. julija, ob 20.30, bo gost novega srečanja pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Pobljže bo spregovoril o svojem delovanju, pa tudi o slovenski pomladi ter o današnjem dožemanju slovenskih osamosvojitvenih procesov.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
KROŽEK ANTON GREGORČIČ

vljudno vabita na

SREČANJE POD LIPAMI

Gost večera bo politik, ekonomist in raziskovalec arhivov

IGOR OMERZA

avtor knjige **JBTZ - čas poprej in dnevi pozneje**

Pogovor bo vodila časnikarka Erika Jazbar

Kulturni center Lojze Bratuž

četrtek, 25. julija 2013, ob 20.30

v spomin na Renata in Sipkota daruje Davorin z družino 50 evrov.

Sožalje

Ob boleči izgubi Stankota Zniderčiča izrekajo Jasmin Kovic ter vsem sorodnikom iskreno in občuteno sožalje člani dramske družine in društva F. B. Sedej iz Števerjana.

Ob slovesu dragega nonota Stanka Zniderčiča sočustvujejo z Jasmin Kovic in njeno mamo Jožico ter drugimi svojci prijatelji iz Gorice.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 19.7.2013 do 25.7.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 19. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 21. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in režijanskem narečju.

Ponedeljek, 22. julija (v studiu Andrej Baucon): V poletje s polkami, valčki in turbo dance glasbo - Zanimivosti iz naših krajev - Humor.

Torek, 23. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 24. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Hladno pivo za vroče dni I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 25. julija (v studiu Andrej Baucon): Poletna lahka glasba: hiti iz 80. in 90. let ter današnjega časa - Zanimivosti iz življenja slavni v filmskem in glasbenem svetu - Humor.

Dramska družina F. B. Sedej iz Števerjana gost v Novi Gorici Briški ustvarjalci so izvrstno poživili poletni večer

Na malem trgu za občinsko mestno palačo v Novi Gorici stoji visok oder, zelo izvirno ob straneh zamejen z nekakšnimi "zaboji" iz lesa s stranicami iz latev; te večeru najprej zvrstile na platnu fotografije, lepi utrinki z raznih koncev Kolumbije, tudi z njenih krasnih plaž, ki sta jih ujela v fotoaparatu mlada Tanja Žnidarčič in Luka Brezavšček na popoto-

večer u vili Rong italijanskega avtorja Achilleja Campanileja tudi tokrat zablestela v vsej svoji učinkovitosti vsebinski absurdnosti, pa tudi kot zelo prepričljiv, nadrobno izdelan odrski spektakel, ki ima več kot le nadih varieteteja. V njem je namreč tekst prepleten z glasbo (Patrick Quaggiato), s songi oz. pesmimi iz 20. in 30. let prejšnjega stoletja, ki s šegavim tonom povzemajo duha časa v "krizi", kot jo občutimo sedaj tudi mi. Pod solidno taktirko režiserja Franka Žerjale in ob svežini njegove režijske asistentke Jasmin Kovic, ki ji po glavi nenehno rojijo nove zamisli, je štirinajst, zares imenitno uigranih igralcev (Marinka Černic, Tadej Lukman, Branko Terčič, Lucrezia Bogaro, Sara Miklus, Zvonko Simčič, Martin Komjanc, Nikolaj Pintar, Matej Pintar, Simon Komjanc, Sara Soban, Ilaria Bergnach, Nikol Dorni, Kazimir Černic) s pravo dozo drobnih duhovitih zamisli in nadrobno

naštudiranih gibov, gest in ple-snih korakov (koreografinja Monika Zajšek) prikazalo v jasni odsrki govoric ta splet – to Campanilejevo komedijo absurda, ki je v rokah Franka Žerjale, Jasmin Kovic, vseh nastopajočih igralcev in vseh mojstrov v zakulisju (nad temi vedno bdi Jan Leopoli) dobila blesteč ritem in prave poudarke. Prijetno je pozabavala množico gledalcev in jih očarala tudi z ubranimi kostumi v črno-beli barvi (Snežica Černic), izvirno sceno (Jasmin Kovic), po kateri se "vozi" didaskalija (domiselno jo potiska skrita šepetalka Katja Dorni) in učinkovito komentira dejanje. Navdušeni gledalci so predstavi namenili dolgotrajno, skandirano ploskanje. Igralce, katerih igra se ob ponovitvah nagraduje in raste, po zmagovitem nastupu na 10., jubilejnem Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah (prejeli so 1. nagrado v kategoriji odraslih), v jesenskem času čaka še ena zelo pomembna preizkušnja: nastop v finalnem delu Linhartovega srečanja ljubiteljskih gledaliških skupin iz Slovenije in zamejstva v Postojni. Želimo jim, da bi se tudi tu čim lepše izkazali!

like "gajbe" so tudi na tleh ob odru, tako da se nanje lahko usedejo gledalci, katerim so na voljo tudi leseni stoli v podobnem stilu. Na tem izvirnem odru se marsikaj dogaja, kar nedvomno poživila te poletne dni. Tako so se na njem v nedeljo, 14. julija 2013, v tplem

vanju po tej lepi deželi. Za tem skokom v svet Južne Amerike je na odru zavelo ozračje absurda, saj so res odlični člani Dramske družine F. B. Sedej iz Števerjana, na odru kot imenitni igralci, v zakulisju pa kot izvrstni tehniki, poskrbeli, da je njihova zadnja zelo uspešna uprizoritev Umor

V muzeju Cara' / Skupinska razstava Photoimago – 30 let fotografije v Miljah

V miljskem muzeju Cara' je do 21. julija odprta pregledna razstava Photoimago 1983-2013 - 30 let fotografije na območju Alpe Adria. Gre za skupinsko razstavo novjših del 19 fotografov, v glavnem iz FJK, ki so v zadnjem tridesetletju že nastopili pod okriljem društva Photoimago na številnih razstavah ne le pri nas, ampak tudi v drugih prestolnicah širšega območja Alpe Jadran. Kot je na odprtju povedal predsednik Adriano Perini, je društvu, ki šteje komaj kakih 20 fotografov, v omenjenem razdobju s skromnimi sredstvi uspelo prirediti predstavitev okrog 240 fotografov iz Italije in bližnjih držav. Po veliki razstavi v sklopu beneškega bienala Fotografia 1979 se je porodila zamisel, da bi prišli do dolgoročno zasnovanega programa predstavitev fotoumetnikov iz FJK, Slovenije, Hrvaške, Madžarske, avstrijske Koroške in Štajerske, Češkoslovaške v naši in ostalih deželah. Navezali so stike

s Cankarjevimi domom v Ljubljani, prirejali izmenično mednarodne Fotoforume v Gradcu, odbor-niki za kulturo Lauri Marzi in predsednici tržaške pokrajine Mariji Teresi Bassa Poropat, ker ranu, Spilimbergu, Pecu, Deut-schlandsbergu, "trikotne" preglede med Koroško, Slovenijo in FJK. Perini se je na odprtju posebno zahvalil miljski podžupanji in

rajinjski javni dvorani. Tokrat so na ogled črno-bele stvaritve Anne Bandelli, Edvarda Cianija, Walterja Criscuolija, Maurizija Frullanija, Arnalda Grundnerja, Enza Gombe, Roberta Gio-vettija, barvne Guida Cecereja, Claudia Erneja, Marije Tee Morello, Adriana Perinija, Maria Sillanija Djerrahiana, Stefana Tubara, Paole Vattovani, kolaži Daniele Frausin, pejsaži in reportaže Paola Pirona, Giannija Plossija, Donata Riccesija in Marise Ulcigra. Po tem prvem izboru so predvidene še druge razstave za 30-letnico Photoimago. Razstava, ki jo prireja Občina Milje s Photoimago in PRACC (Progetto Arte Contemporanea Cara', Gruppo 78, Photoimago, Juliet), je odprta od torška do sobote med 18. in 20. uro, ob sobotah tudi zjutraj od 10. do 12. ure, ob nedeljah pa samo dopoldne od 10. do 12. Info: Photo Imago tel. +39 3485612148, a. perini@photoimago.com, odborniš-tvo za kulturo +39 0403360340, ufficio.cultura@comunedimuggia.it.

Donato Riccesi

Pilonova Galerija v Ajdovščini / Odprtje fotografske razstave Solna pot - Fotografije Burkhardta Kiegelanda in Willieja Ostermana

Willieju Ostermanu in Burkhardtu Kiegelandu je leta 1999 CRAF (Center za fotografsko raziskovanje in arhiviranje iz Spilimberga, Italija) naročil realizacijo projekta, s katerim sta ustvarila fotografske posnetke na starodavni Solni poti od Koroške preko avstrijsko-nemške meje do Salzburga. Willie Osterman, profesor na Tehnološkem inštitutu v Rochesteru (Rochester Institute of

Technology), je bil v svoji mladosti eden izmed zadnjih pomočnikov Ansla Adamsa. V Kaliforniji je spoznal tudi Avstrijca Burkhardta Kiegelanda, ki ga je prav tako zanimalo raziskovanje vprašanj krajine in Adamsove "tonske lestvice". Solna pot (Salzstrasse) je tako projekt, ki povzdiguje tradicionalni način fotografiranja, h kateremu se usmerjata oba fotografa: fotografiranje brez bližnjic, ki jih omogoča digitalna

fotografija. Predstavljeno delo priča tudi o sodelovanju, za katerega si prizadevamo kljub krizi in vsakodnevnim težavam, s katerimi se (tako kot vse institucije, ki se ukvarjajo z umetnostjo in kulturo) spopadamo. Margit Zuckriegel, direktorica Avstrijske fotogalerije (Österreichische Fotogalerie) v Muzeju moderne umetnosti Rupertinum v Salzburgu (Museum of Modern Art Rupertinum), je namreč prevzela skrbništvo nad

delom ter postala partnerica Pilonove galerije iz Ajdovščine in CRAF-a iz Spilimberga. Pričujoča razstava v Sloveniji je postala uradni del bogatega programa Spilimbergo fotografije, mednarodnega festivala, ki prav v teh dneh odpira vrata. Sodelovanje med Pilonovo galerijo in CRAF ima že kar bogato zgodovino, italijanski kolegi so poskrbeli že za promocijo

Burkhardt Kiegeland

naših avtorjev pri njih, od Vena Pilonu, Andreja Perka do Danila Jejičiča, v Ajdovščini smo gostili pred leti La Pasion Sacrifi-

CRAF. Julija bo razstava na ogled tudi ob nedeljah med 15. in 18. uro, avgusta pa le med tednom.

Kratke

Srednjeevropska glasbena srečanja v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

Ob 52. mednarodnem zborovskem tekmovanju C. A. Seghizzi so v Kulturnem centru Lojze Bratuž, od sobote, 13., do srede, 17. julija 2013, potekala Srednjeevropska glasbena srečanja, ki jih je priredilo društvo Incontri Culturali Mitteleuropei v sodelovanju z avstrijskim kulturnim inštitutom iz Milana, ljubljansko Akademijo, tržaškim konservatorijem in Kulturnim centrom Lojze Bratuž. Poslušalci so lahko spremljali koncert slovenskega pianista Vladimirja Mlinariča, udeležili so se Simpozija

Srednjeevropski glasbeni mozaik, na kate-

rem so sodelovali Quirino Principe, Fabio Cavalli, Ivan Florjanc, Ida Zicari in Barbara Magnoni ob moderatorju Davidu Macculiju. Naučili so se glasbenih mojstrov na koncertu Godalnega kvarteta Konservatorija iz Adrie (Carlo Lazari in Elena Nicoletti, violina; Fulvio Bertagnin, viola; Francesco Ferrarini, violončelo), pa tudi na koncertih pianista Igorja Cognolata in ansambla Gunnar Berg Ensemble iz Salzburga (Barbara Blumenstingl, flauta; Yvonne Zehner, kitara; Chih Hui Chang, violončelo). Umetniška vodja teh glasbenih srečanj sta bila David Macculi in Barbara Magnoni.

Mladinska knjiga je uradno odprla e-knjigarno

Založba Mladinska knjiga je uradno zagnala lastno e-knjigarno, ki sedaj ponuja 210 naslovov različnih zvrsti. Knjigarna je po besedah vodje razvoja pri Mladinski knjigi Mihe Kovača sestavljena iz dveh ključnih delov - bralnih aplikacij za operacijska sistema Ios in Android ter spletne trgovine, kjer lahko kupec brska po naslovih. Sedaj so postavljeni temelji. Mladinska knjiga pa bo še naprej razvijala svojo e-ponudbo, je na predstavitvi pojasnil Kovač.

Predvidoma v enem letu nameravajo v založbi tako urediti nakup z enim klikom, ko se bo izčistil knjižnično-založniški model nameravajo razviti knjižnično izposojo, pripravljajo pa tudi prvi učbenik v formatu epub 3, vendar bo obseg učbeniškega gradiva odvisen tudi od ministrstva za šolstvo. Pri Mladinski knjigi so z e-knjigarno čakali tri leta, ker verjamejo, da so premajhni in si ne morejo privoščiti dragih napak. Pred nekaj več kot letom dni pa se je v e-založništvu zgodil pomemben preobrat, saj so se pojavile bralne aplikacije in podjetja, ki proizvajajo "sestavne dele" za tovrstne knjigarne in jih po naročnikovih željah tudi sestavijo.

Kot je poudaril Kovač, so se pri razvoju e-knjigarne pojavile nekatere težave. Proizvodni stroški e-knjig so praktično enaki proizvodnim stroškom tiskanih knjig, saj elektronske knjige niso obdavčene z nižjo stopnjo DDV, avtorske pravice, predvsem pri prevodnih delih, pa so še enkrat dražje kot pri tiskanih knjigah.

"Vse, kar prihranimo pri tem, da odpade tisk, se pri elektronskih knjigah porabi za davek in avtorske pravice", je dejal Kovač in dodal, da bodo zgradbo e-knjigarne gradili počasi, se učili ob napakah drugih in se zavedali, da bo "ta hiša, glede na svet tiskanih knjig, stala na glavi". Kot je glede delovanja spletne trgovine in aplikacij pojasnil vodja spletnega poslovanja Mladinske knjige Robert Volčanšek, se mora uporabnik registrirati, nato pa lahko brska po izbiri in si knjige nalaga na svoje naprave ali pa jih hrani v oblaku. Poudaril je, da iskalnik po e-knjigah poleg klasičnega brskanja po avtorjih, naslovih in ključnih besedah, omogoča tudi brskanje po vsebini knjig. "Na neki način je naš iskalnik revolucionaren. Omogoča iskanje po celotni vsebini knjige. Lahko izberemo specifičen pojem, ki nas zanima, iskalnik pa pokaže, v kateri knjigi se ta pojem pojavlja, kolikokrat je uporabljen ter kateri avtorji o tem pišejo", je povedal. Mladinska knjiga je svojo e-knjigarno razvila v sodelovanju s podjetjem Impelsys.

Kratke

Marko Kravos gost na Gradišču nad Prvačino

Letošnjega jubilarja Marka Kravosa, pesnika in pisatelja iz Trsta, nagradjenca in nominiranca Prešernovega sklada ter nekdanjega predsednika slovenskega PEN-a, je goriški literarni klub Govorica pred nekaj dnevi povabil v goste na prelepo Tomičevo in Gregorčičevo Gradišče. Številno občinstvo sta uvodoma nagovorili predsednica literarnega kluba Darinka Kozinc ter predsednica društva Gradiškovci Tina Krog.

Marko Kravos in Radivoj Pahor med gradiško predstavljajo (foto: Leban)

Na tretjih Gregorčičevih dnevih se je Kravos predstavil s pesmimi iz najnovejše dvojezične pesniške zbirke Sol na jezik, bral pa je tudi iz nekaterih prejšnjih pesniških zbirk.

Na srečanju, ki ga je vodila profesorica Darica Majer Leban, so poleg otroškega pevskega zborčka sodelovali tudi Engelbert Osojnik, Eva Slokar Šfiligaj, Doris Kodelja, Ela Krog, Agnes Jurkič in Polona Kante Pavlin. Lastno videnje Gregorčiča so predstavile tudi ljubiteljske slikarke iz Renč in okoliških krajev, ki že vrsto let delujejo pod vodstvom Heme Jakin ter mentorstvom Jane Dolenc.

Lep in pester kulturni večer je dopolnila Kravosova duhovita misel o slovenski in "zamejski" kulturni stvarnosti ter predstavitev uveljavljenih besednih ustvarjalcev Marije Mercine in Nataše Konc Lorenzutti. / RP

Izšla je dvojna številka Zgodovinskega časopisa

Tudi letošnja prva dvojna številka Zgodovinskega časopisa prinaša na 270 straneh bogato vsebino devetih izvornih znanstvenih člankov ter razne zapise, poročila in ocene zgodovinskih del.

Na prvem mestu je v angleščini napisana razprava ameriške zgodovinarke Monique O'Connell z naslovom v slovenskem prevodu Posamezniki, družine in država v imperijah zgodnjega novega veka: primer beneškega Stata da Mar.

V naslednjem članku piše Mitja Potočnik o Valvasorjevi navezanosti na nekatere svoje knjige ob koncu življenja. To sta seznama knjig v Valvasorjevih zapuščinskih inventarjih z Bogenšperka in iz hiše v Krškem.

Pri prodaji večine svojih posesti in po podaritvi oziroma prodaji svoje velike knjižnice zagrebški škofiji se je Valvasor odločil, da vendarle zadrži zase sto najljubših knjig oziroma tiste, katere bi potreboval za svoje nadaljnje delo, ki pa je ostalo neuresničeno, ker ga je prehitela prezgodnja smrt. Knjige z bogenšperskega seznama so se večinoma porazgubile, boljše pa je stanje s krškega seznama.

Vsekakor avtor razprave meni, da bi bile na seznamu omenjene knjige danes vredne celo bogastvo.

Zanimiva je razprava Alojza Cindriča o študentkah iz Kranjske na dunajski univerzi v letih 1897 – 1918. Poleg biografskih in drugih podatkov slovenskih študentk prinaša članek nekaj pogledov na razvoj emancipacije žensk v avstro-ogrskem prostoru. V navedenem razdobju je bilo vpisanih na dunajski univerzi 43 kranjskih (slovenskih) študentk.

Irena Selišnik je analizirala politična zborovanja na Kranjskem v letih 1900 – 1913, pri čemer podaja vpogled v politično življenje na Slovenskem. Analizi družbe in gospodarstva med obema vojnima na Slovenskem je namenjena razprava Žarka Lazareviča, Nevenka Hacin pa obravnava vplive družbenih razmer in bivalnega okolja na življenje zasavskih otrok do srede 20. stoletja. Bojan Godeša piše o političnem delovanju ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana v prvih mesecih okupacije. Otroci in mladostniki z motnjami v telesnem in duševnem razvoju v pravnih dokumentih v Sloveniji (1958 – 1980) je naslov razprave, ki jo je napisala Staša Ivanec.

Zadnja razprava (tudi ta je v angleščini) je izpod peresa Petra Pirkerja, predavatelja na oddelku za upravo dunajske univerze. Naslov članka je Agenti SOE v Avstriji. Preganjanje, povojna integracija in spomin. V članku med drugim navaja primer nepojasnjene smrti Alfgarja Hesketha-Pricharda, častnika britanske SOE (to je angleška kratica za britansko vojno obveščevalno službo), ki je tesno sodeloval s slovenskimi partizani na Koroškem, a mu je bilo dano zaslužno priznanje šele v preteklih letih. V bogatem seznamu uporabljenih literatur je tudi več del slovenskih zgodovinarjev. / (mab)

Zgodovinski časopis

HISTORICAL REVIEW

ZČ | Ljubljana | 67 | 2013 | št. 1-2 (147) | str. 1-272

Izdala
ZVEZA ZGODOVINSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
LjubljanaAmaterski mladinski oder SNG Nova Gorica
Dragocene izkušnje na
Mladinskem gledališkem forumu

Vse leto mladi člani Amaterskega mladinskega odra (AMO), ki ga je pred več kot tridesetimi leti zagnano zasnoval režiser, mentor in pedagog Emil Aberšek in ki deluje pod okriljem Slovenskega narodnega gledališča (nekaj članov je tudi dijakov dramsko-gledališke smeri na Gimnaziji Nova Gorica), spoznavajo zakonitosti gledališke umetnosti in odkrivajo njene skrivnosti. Letos pa se jim je nudila iz-

pi prihodnosti (Europe in 50 years), da se seznanjajo z delovanjem v poklicnem gledališču in s tem spoznavajo svoje zmožnosti v gledališkem ustvarjanju. Z mentorji so ti mladi igralci ustvarjali na gledaliških delavnicah, se vadili v izražanju s telesom in glasom, imeli pogovore s priznanimi nemškimi gledališkimi igralci, obiskovali predstave in spoznavali tudi različna kulturna okolja. Kako so potekali ti ust-

be iz svojega življenja, kar je bila nedvomno močna čustvena izkušnja. V drugi polovici foruma pa so se skupine združile in pripravile predstavo, sestavljeno iz krajših zgodb. Vse te pa so pripovedovale o prečkanju različnih meja, na katere naletimo v svojem življenju. To predstavo so kot rezultat desetdnevnega ustvarjanja prikazali v uradnem programu Festivala Bad Hersfeld, kot je povedala vodja mladih iz Slovenije, dramatur-

got šestdeset let se tu vsako poletje zvrščajo gledališke predstave in muzikali. Slovenske udeležence so najbolj prevzeli muzikal Show Boat, Shakespeareov Vihar in Dumasovi Trije mušketirji. Da so mladi iz vse Evrope lažje spremljali nemške gledališke predstave, je poskrbel kar umetniški vodja Festivala, priznani režiser Holk Freytag. Pred vsakim ogledom jim je namreč predstavil uprizorjeno delo in ustvarjanje

redna priložnost udeležbe na 4. Mednarodnem mladinskem gledališkem forumu (International Theatre Youth Forum). Festivala se navadno udeležuje okrog 50 mladih, starih od 16 do 20 let, ki jih izberejo gledališča iz mreže ETC (Evropska gledališka konvencija), v katero spada tudi Slovensko narodno gledališče Nova Gorica. Tako se je na ta forum, ki je potekal v Bad Hersfeldu v Nemčiji, od 21. junija do 1. julija 2013, odpravila skupina sedmih obeh članov AMO, ki se je pridružila ostalim petim skupinam iz šestih evropskih držav,

varjalni dnevi, so udeleženci foruma predstavili na tiskovni konferenci, ki je bila v torek, 9. julija, v mali dvorani SNG Nova Gorica ob prisotnosti direktorja gledališča Jožka Čuka, v. d. umetniškega vodje Martine Mrhar in zadolžene za odnose z javnostjo Dominike Prijatelj. Udeleženci tega srečanja so si lahko ogledali tudi več videoposnetkov, s katerimi so mladi "amovci" trajno zabeležili delo v delavnicah, pa tudi vanje ujele nepozabne trenutke ob druženju z vrstniki iz drugih držav. Vodilna tema letošnjega ustvarjanja je bila Crossing The

ginja Tereza Gregorič. Poleg nje so Slovenijo na 4. mednarodnem mladinskem gledališkem forumu zastopali Janez Zore, Jani Kodre, Ana Stergul, Barbara Skočaj, Anuša Kodelja in Katarina Černe. Vsi so se strinjali, da je bila to zanje enkratna izkušnja, ki jih je spodbudila, da so pri

Slovenijo so na forumu zastopali Janez Zore, Jani Kodre, Ana Stergul, vodja skupine Tereza Gregorič, Barbara Skočaj, Anuša Kodelja in Katarina Černe.

Mladi iz šestih evropskih držav so ustvarjali na gledaliških delavnicah.

Luksemburga, Švice, Finske, s Cipra in iz Češke. Namen tega srečanja je, da mladi različnih narodnosti razmišljajo o Evro-

Line, Prečkanje meje. Prve dni so udeleženci v treh skupinah ustvarjali kratke prizore o tej temi in pri tem uporabljali zgod-

ustvarjanju dobili pogum prestopiti meje, hkrati pa so razmišljali, kako včasih mladi le preveč prestopajo tiste meje, ki jih je treba v življenju nujno upoštevati. Odkrili so nov svet, pri tem pa pridobili tudi več izkušenj, ki jim bodo gotovo pomagale pri osebni rasti in zorenju. Ob novih poznanstvih z mladimi različnih narodnosti se jim je razprl nov pogled na svet, ki ga moramo skupaj graditi.

Festival Bad Hersfeld poteka na čudovitem odprtem prizorišču, v ruševinah katedrale, v kateri je ambon postal oder. Že več

predstave. Mladi pa so prav tako uživali v pogovorih s priznanimi ustvarjalci, ki so nastopili v muzikalu (Jan Ammann, Milica Jovanovic, Petter Bjällö, Inez Timmer), in spoznavali gledališki svet skozi njihove življenjske zgodbe in ustvarjanje.

Udeleženci foruma so šli tudi na ekskurzijo; ogledali so si namreč grad Wartburg, na katerem je Martin Luther dokončal svoj prevod Svetega pisma v nemščini, pa še dom skladatelja Johanna Sebastiana Bacha in rudnik kamene soli. IK

Goriška Mohorjeva družba Gorica 2013

Državni in deželni poslanec
Anton Černe (1813–1891)

Pri Goriški Mohorjevi družbi je izšla knjiga o državnem in deželnem poslancu Antonu Černetu, doma iz Tomaja, veleposelniku, politiku, ki je bil eden izmed prvih primorskih državnih poslancev. Anton Černe se je rodil 15. januarja leta 1813, ko je Tomaj še spadal v goriški distrikt pokrajine Istra v Napoleonovi upravni enoti Ilirske province, ki pa je že na jesen istega leta ponovno prešla pod avstrijsko oblast.

Knjižica je nastala na pobudo pravnikinje ge. Cecilije Černe in njenih dveh sinov; z njo je družina želela obeležiti dvestoletnico rojstva Antona Černeteta. V njej je objavljen faksimiliran ponatis dveh Černetovih publikacij, in sicer Odgovor, to je opravičenje poslancu Antonu Černeteta na nezaupnico, katero je podpisalo 51 mož, ki se imenujejo volilci (1872) ter Kras in njegove razmere (1881). Tehtno studio o Antonu Černetu pa je prispeval dr. Branko Marušič,

ki prikaže njegovo pestro in razgibano življenjsko in politično pot: v državnozborni volitve je Anton Černe kandidiral in bil izvoljen najprej leta 1848 v okraju Tržič/Monfalcone – Sežana; v letih 1861–1867 je bil deželni poslanec mešane dežele Goriško-Gradiške; ponovno je bil izvoljen v dunajski parlament v obdobju 1861–1867; v letih 1867–1870, 1870–1876 je drugič in tretjič bil deželni poslanec; v letih 1867–1870, 1870–1871, 1871–1873 pa še

tretjič, četrtič in petič v dunajskem parlamentu. Umrli je v domačem kraju 11. aprila 1891.

V soboto, 20. julija, praznuje 90. rojstni dan gospa

NADA MARTELANC,

soustanoviteljica in dolgoletna odbornica
Slovenske Vincencijeve Konference v Trstu.

Odborniki, člani in prijatelji Vincencijeve Konference
se ji zahvaljujejo za dolgoletno in nesebično delo
v organizaciji ter ji voščijo, da bi ji Bog dodelil
obilno zdravja in dobrega počutja

Kratke

Draga mladih 2013

Letošnja Draga mladih, ki bo v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, bo obravnavala temo, ki je zelo blizu vsem mladim in današnjemu načinu preživljanja čedalje več časa pred računalniki ali pametnimi telefoni. V soboto, 31. avgusta, ob 10.30 se bodo ugledni gostje posvetili temi Novi mediji in socialna omrežja: med pastmi in priložnostmi. Pri zanimivi in dinamični debati bodo sodelovali tako uveljavljeni predavatelji kot tudi mladi z osebnimi izkušnjami iz delovnega sveta. Preko socialnih omrežij si lahko mladi pridobijo ustrezna poznanstva, prav tako jih lahko ustanove

ali podjetja preko le-teh bolje spoznajo in ugibajo o njihovi službeni ustreznosti. Istočasno pa lahko novi mediji skrivajo tudi pasti, katerim se lahko z ustreznim mero izkušnje izognemo. Draga mladih se bo tokrat začela v Ljubljani, kjer

bomo lahko prisluhnili okrogli mizi, odprti za širšo publiko, v soboto pa bo debata v parku Finžgarjevega doma. Organizatorji, in sicer Mladi v odkrivanju skupnih poti (MOSP), koprsko Središče Rotunda in Socialna akademija v Ljubljani, obenem razpisujejo neke vrste štipendijo za ciljno skupino mladih, ki bodo ob okroglih mizah skupaj preživeli dva dneva in imeli priložnost medsebojnega spoznavanja ter razvedrilnega programa s spoznavanjem zamejstva. Druženje mladih se bo tako začelo v petek v Ljubljani, nato se bo premaknilo na Opčine, kjer bodo mladi spoznavali tudi naše kraje.

Padriče / Spremembe v Domu Ieralla

Pred časom je v Domu Ieralla prišlo do novosti. Na Vnebohod, 12. maja, so gosti doma po maši imeli majhno slovesnost. Protagonista sta bila dva predsednika. Dosedanji predsednik Doma Ieralla dr. Dario Rinaldi se je odpovedal predsedništvu, vendar je v nagovoru obljubil, da bo ostal član odbora in še pomagal pri upravljanju Doma; predsedovanje je odgovorno in včasih zelo težko, kot je to doživel v svojem dolgoletnem delovanju. Novemu predsedniku inž. Francu Lanzilottu je voščil vso srečo pri nadaljevanju vodstva Doma. Ta se je zahvalil in se zavezal, da bo vložil vse svoje moči, da bo Dom čim bolj deloval, z Božjo pomočjo. Dom je škofijski, v njem je vedno nekaj onemoglih duhovnikov kot gostov. Skoraj vedno je med njimi kdo še zmogel maševati. Zadnje mesece prihaja tudi duhovnik od zunaj. Pred Veliko nočjo je bil nekaj časa tukaj g. Marij Gerdol. Zlasti duhovnikom, pa tudi vsem ostalim, se je novi predsednik priporočil za molitev, da mu bo Bog stal ob strani pri odgovornem delu.

Ena od gostij se je v slovenščini in italijanščini dosedanjemu predsedniku zahvalila za skrb in odgovorno delo, novega predsednika pa je prisrčno pozdravila in mu zaželela, da bi dosegal z Božjo pomočjo lepe uspehe.

Ta dan smo imeli v Domu še en pomemben dogodek: gostja Vita Carli (Vida Kralj) je dopolnila 101. leto. Še je pri moči, sicer večinoma na vozičku, s pomočjo fizioterapevta pa tudi še hodi. Pogosto jo slišimo, kako si v svoji sobi zapoje. Takrat se veselo nasmehne. Starost ima tudi svetle trenutke! Dne 14. maja je prebivalce našega Doma razveselil stari znanec, zbor "Lions Singers". Vodi ga Severino Zannerini. Zbor je številni in se lepo predstavi v "uniformi": moški so v črnih oblekah, belih srajčah in rumenih kravatah, ženske v črnih oblekah z dolgim rumenim šalom, ki visi z desne rame. Kakor je živahna njihova uniforma, tako je živahen njihov nastop. Pevovodja jih spremlja s harmoniko, zato je v sami srajci. To vse kaže, kot da se ne jemljejo resno. Pa se! Pojejo odlično. Ker izbirajo večinoma vesele in šaljive pesmi, jih tudi šaljivo podajajo, pogosto jih poudarjajo s primernimi gestami. Tako je še bolj živahno. Toda znajo se tudi umiriti in mojstrsko zapeti lepe resne pesmi, tako da ti sežejo do srca. Po končanem koncertu so se pevci in pevke odpravili med poslušalce in se veselo pozdravljali, zlasti z nekaterimi negovalkami. Kot stari znanci pač. / Nada Martelanc

Poletni tabor župnije Sv. Križa

Mladinska pastorala openske dekanije in župnija Sv. Križ pri Trstu sporočata, da bo tudi letos poletni tabor 2013. Zvrstil se bo od 25. julija do 3. avgusta v koči v Bohinju. Namenjen je mladim od drugega razreda srednje šole dalje. Program bo izredno bogat, saj bo vseboval pohode v prelepo naravo in raznotere dejavnosti. Za dodatne informacije je v popoldanskih urah dosegljiv g. Maks Suard na tel. št. 040 220332 in 3336184178.

Svetišče na Vejni nad Trstom

Slovesno bogoslužje v čast svetima bratoma Cirilu in Metodu

Solunska brata Ciril in Metod sta leta 863 prišla k Slovanom na povabilo moravskega kneza Rastislava in prinesla krščanstvo ter povzdignila slovanski jezik v liturgično

četku so vsem jubilentom zaželeli, da bi pogumno nadaljevali delo solunskih bratov. Poudarek je bil tudi na delu novomašnika: "Poklic duhovnika ni preprosta stvar. Treba se je

črkopis, da bi pisal v jeziku tistih, med katerimi je bil, in je tako lahko oznanjal. Sestavila sta knjigo v našem jeziku, da bi lahko molil vsak s srcem, in jo nesla k papežu v Rim. G. Vončina se je

bosta zmogla vsega sama, sta zbrala goreče fante in može za pomočnike, ki so jih posvetili in ohranjali naprej svojo vero. Po sv. maši, pri kateri so se s prošnjo za okrevanje spomnili

Foto IG

rabo, poleg latinščine in grščine. Letos se ob godu teh svetih bratov v mesecu juliju, ob 1150. obletnici njunega prihoda, vrsti veliko slavje tako v Češki republiki kot pri nas. Oznanjala sta božjo besedo in sta zavetnika Evrope ter apostola Slovanov. Pred 155 leti je blaženi škof Anton Martin Slomšek ustanovil molitveno bratovščino za ednost kristjanov, to je Apostolstvo sv. bratov Cirila in Metoda. Od leta 1966 nas na vsakoletni praznik spominja tudi tržaško Apostolstvo, ki vabi vernike v Marijino svetišče na Vejni, ob oltar solunskih bratov, k pobožnosti ob prisotnosti novomašnikov in jubilentov. Letos je sv. mašo daroval novomašnik Klemen Zalar, ob njem pa so bili še zlatomašnik Franc Vončina, Anton Bedenčič in Milan Nemeč, ki obhajata 40 let mašniškega posvečenja, nadškof Uran in ostali duhovniki. Na za-

odreči številnim stvarim, a pričevanje po Kristusu z branjem božje besede in molitve je kot kisik, ki prihaja v vaša pljuča in vas napaja z življenjem, ki ste ga darovali v prid sodobnemu svetu, katerega so večkrat žrtev prav kristjani, duhovniki in misijonarji". Dejstvo je, da se današnja mladina ni pripravljena odreči hrupnemu in brezskrbnemu življenju. Lepo število vernikov, ki so se zbrali v Marijinem svetišču, je prisluhnilo evangeliju o dobrem pastirju, ki je pripravljen dati svoje življenje za ovce; nato je sledila pridiga jubilanta, zlatomašnika Vončina. Dejal je, da se naš narod najbolj ohranil prav v času Oglejskega patriarhata, saj je bilo več spoštovanja do naroda oznanjalcev božje besede. Ciril in Metod sta prinesla krščansko oznanilo iz Soluna. Ciril je tudi pripravil

G. Tone Bedenčič, g. Franc Vončina, g. Klemen Zalar in g. Milan Nemeč (foto IG)

zaustavil tudi pri drugem berilu iz pisma Tesaloničanom in dejal, da "kar mi oznanjamo, ni iz zvižčnosti, ker vam hočemo ukazovati". Pavel je namreč napisal, da je prišel med ljudi kot mati, ki neguje svoje otroke s toplino. Tako tudi sv. Ciril in Metod nista iskala svojega dobička, temveč sta hotela ljudem dati nekaj dragocenega, kar bi jih osrečevalo. Ker sta vedela, da ne

tudi g. Marija Gerdola, ki obhaja 60-letnico mašniškega posvečenja, so se skavti SZSO, narodne noše, duhovniki, pevci združenih zborov ZCPZ in častilci svetih bratov v procesiji napotili v spodnji del Marijinega svetišča k oltarju sv. bratov Cirila in Metoda, kjer sta sledila molitev in občutno časčenje relikvij s pesmijo.

Metka Šinigoj

OPČINE Po dolgem čakanju

Predali so namenu novo krožišče

Le nekaj dni po t. i. noči razprodaj v tržaškem mestnem središču se je podobna manifestacija preselila na Opčine, kjer konzorcij Insieme a Opicina-Skupaj na Opčinah, ki ga vodi gospa Nadia Bellina, v sodelovanju s tržaško občino že vrsto let prireja pobudo z naslovom Ponoovno odkri Opčine sredi poletne noči. Oopensko jedro je namreč v petek, 12. julija, preplavila množica obiskovalcev in kupcev, ki so imeli na voljo raznolike enogastromske, umetniške in glasbene pobude, predvsem pa so lahko do pozne ure zahajali na nočno nakupovanje v krajevne trgovine. Šlo je za nadvse odmevno prireditev, ki se spaja s krajevnimi gospodarskimi in socialnimi dejavniki: na Otoku solidarnosti na Proseški ulici so namreč sodelovali tudi člani Sklada Mitja Čuk. Solidarnostni koncert v podporo Tržaški knjigarni pa so izvedli krajevni glasbeniki. Petkova manifestacija je bila obenem priložnost za predajo namenu novega krožišča sredi vasi, ki bo nedvomno razbreme-

nilo prometni režim, obenem pa bo po besedah predsednika vzhodnokraškega rajonskega sveta Marka Milkoviča ter občinskih odbornikov Edija Krausa in Andree Dapretta z ličnim in kraškemu okolju primernim videzom uredilo tudi estetično

Foto IG

plat glavne osi Narodna ulica - Dunajska cesta. Zgodovina tega krožišča se začinja pred mnogimi leti, tam proti koncu devetdesetih let v času Illyjeve uprave, ko ga je inž. Fiorella Honsell začrtala v svojem prometnem načrtu. Zatem je šlo za desetletje v pozabo. Rajonski svet je zamisel spet povlekel na dan leta 2006. Minila so tri leta, da je bilo postavljenočasno krožišče, in nadaljnja tri le-

ta, preden so se dela končno začela v juniju 2012. "Kot za večino javnih del je bilo med postopkom res veliko težav. Nazadnje so konec del zavirali in zavlekli še nepredvidene težave, zima z obilnimi snežnimi padavinami ter še zloglasen pakt stabilnosti. Nazadnje pa je vse prav, kar se srečno konča", je dejal Marko Milkovič. Celoten poseg za prenovo prometnega področja je poleg izgradnje krožišča obsegal še prenovo javne razsvetljave, spremembo električnega omrežja in pola-

svetila z nizkim svetlobnim onesnaženjem. Kamniti elementi, uporabljeni za krožišče, so iz kraškega kamna in tudi za osrednjo gredico je bila, po raznih predlogih, izbrana elegantna postavitev. Razjedene kraške kamne je podaril Jus Gropada. Preuredili so tudi električno omrežje tako, da so vse zračne električne vode vkopali. Milkovič se je obenem zahvalil prodajalni Conad, ki je dala na razpolago prostor v nekdanji vojašnici finančne straže, da bi v njem zgradili novo električno kabino: ta bo nadomestila dosedanjo kabino, ki je domačine še kako bodla v oko. Na njeno mesto pa bodo postavili stel iz leta 1780 v čast guvernerju Karlu Von Zinzendorfu, ki je bila leta 2009 odstranjena, da bi lahko postavili časno krožišče.

Opencem je nato odbornik za gospodarski razvoj Edi Kraus v dvojezičnem posegu postregel s spodbudno novico, in sicer, da bodo v enem letu ponovno usposobili tramvajsko povezavo z mestom. To bo v turističnem vidiku nedvomno koristilo bodisi Opčinam bodisi Trstu. Pred rezom traku z italijansko in slovensko trobojnico je domači župnik g. Franc Pohajac blagoslovil krožišče: med molitvijo je izrazil prepričanje, da taki objekti in ceste nasploh simbolizirajo človekovo romanje k Bogu.

da bodo v enem letu ponovno usposobili tramvajsko povezavo z mestom. To bo v turističnem vidiku nedvomno koristilo bodisi Opčinam bodisi Trstu. Pred rezom traku z italijansko in slovensko trobojnico je domači župnik g. Franc Pohajac blagoslovil krožišče: med molitvijo je izrazil prepričanje, da taki objekti in ceste nasploh simbolizirajo človekovo romanje k Bogu.

POGOVOR Občinski svetnik SSK Igor Švab

Kljub paktu stabilnosti je občina uravnotežila proračun

V pristojni komisiji, ki ji načeljuje občinski svetnik SSK Igor Švab, je stekel postopek obravnave proračuna za letošnje leto in prihodnje triletnje 2013-2015. "Kljub kriznemu obdobju je občini uspelo uravnotežiti proračun, ki dosega vsoto 563.908 milijonov evrov. Občina bo z določenimi rezi in povišanjem nekaterih tarif kljub vsemu nudila občanom kakovostne usluge zlasti na področju socialne in šolstva", nam je povedal Švab.

Katere tarife so se povišale?

Prilagodili so tarife glede vpisnin v šolske vrtnice in jasli. Poudarjam pa, da so se vpisnine povišale glede na dohodninsko stopnjo povpraševalcev. V preteklosti so bile dohodninske lestvice dokaj toge, po novem pa bodo uvrščene še 'pravičnejše' vmesne stopnje. Poviške zahteva namreč pošolska dejavnost, za katero je v Trstu veliko povpraševanja, nezanemarljivo je tudi dejstvo, da imamo pri nas kakovostne vrtnice, ki so občinski: čakalna lestvica za te vzgojne ustanove je res dolga, kar ne velja za državne vrtnice, kjer je baje kakovost standardov šibkejša.

Veliko polemik je na vsedržavni ravni glede vzdržnosti in posledičnega spoštovanja t. i. pakta stabilnosti. Kaj sploh pomeni ob tako togih predpisih na proračunski relaciji država-krajevne uprave upravljanje občine?

Dejansko pomeni, da na primer določene finančne razpoložljivosti ni mogoče izkoristiti za izpeljavo javnih del. Občine nenehno prosijo državo, da bi iz norm pakta stabilnosti izločili vsaj postavke, ki onemogočajo korištenje sredstev za vzdrževanje šolskih poslopij in izpeljavo nujnih posegov. Prepričan sem, da se javne uprave morajo držati parametrov, ki uravnovešajo bilance: veliko je bilo spornih primerov, ko so nekatere občine prilagajale svoje proračune paktu stabilnosti oz. ga tolmačile po svoje. Zgodilo se je zato, da je država v pakt vključila

bodisi postavke, ki zadevajo tekoče poslovanje, bodisi poslovanje glede izvajanja javnih del. Nekdanji skupni režim ni več v veljavi. Občina bo na primer na podlagi davkov prejela 151 mili-

Foto IG

jonov evrov: v tej vsoti je všteti tudi delež davka IMU, ki bo, v primeru, da bo davek ostal tudi na prvo stanovanje, znašal 53 milijonov evrov. 151 milijonov evrov je potrebno dodati še 115 milijonov, ki jih dežela nakazuje občini. Skupnih 270 milijonov je občini na razpolago zato, da plačuje uslužbenca (ki jo stanejo okrog 100 milijonov evrov) in tekoče poslovanje, preostanek pa

Foto IG

je izredno nizek, kar onemogoča načrtovanje dolgoročnih javnih posegov: to pomeni, da je prvi korak že uredila, pripravili in uredili pa smo tudi nov prometni načrt. V veljavo bo stopil postop-

Tokratno ravnovesje bilance je bilo potemtakem pravi čudež?

Na srečo je občinske blagajne okreplil izredni prihodek podjetij, v katerih je občina delničar. Podjetje Hera je imelo dobiček v višini 6 milijonov evrov, podjetji AMT s. p. a. in AMT Trasporti (to je glavni delničar prevoznega podjetja Trieste trasporti) pa sta poslovanje sklenili s 7,3 milijona plusa.

Prve dni julija je bil odobren nov prometni načrt tržaške občine, ki bo korenito spremenil prevozni režim v mestnem središču. O načrtu, ki so ga pripravili uradi tržaške občine, je govor že več let, z njim se je ukvarjal tudi odbor župana Dipiazze.

Odbor tržaškega župana Dipiazze si je že od samega začetka prizadeval za novo prometno ureditev mesta. Pristojni so poverili pripravo novega prometnega načrta izvedenki Honsell, sestri videmskega župana Furia Honsella. T. i. načrt Honsell pa je ostal v predalih celih deset let najbrž zato, ker odbor se glede njegovih podrobnosti ni zedinil. Izdelava načrta je sicer tržaške davkoplačevalce stala več kot sto tisoč evrov. Dodati gre, da je tudi urbanistična varianta 118 propadla zaradi zdrha v tedanji večini. Na teh temeljih je nova uprava Roberta Cosolinija začela svojo urbanistično politiko in v tem vidiku so bile nove smernice prostorskega

načrta že osvojene, v razpravo pa naj bi šel novembra. Dejansko je sedanja uprava v dveh letih ta prvi korak že uredila, pripravili in uredili pa smo tudi nov prometni načrt. V veljavo bo stopil postop-

ma, saj zahteva širšo smerokazno in določeno infrastrukturno preureditev: nov režim naj bi dokončno obveljal konec 2014.

Kaj natančneje predvideva nov prometni načrt?

Ulica Carducci bo postala dvosmerna, se pravi, da bo ožji pas, ki je danes namenjen izključno avtobusom proti Stari mitnici, odpravljen. Ul. Carducci bo postala osrednja pot v mesto in iz mesta, kamor bodo vpadnice speljane bolj direktno. Strogo mestno jedro bo prometu zaprto: ulice Mazzini in Imbriani ter XXX. Oktobra bodo postale peš cone. Korzo Italija bo postal sprehajališče, le na sredi bodo namestili ožji pas za avtobusni prevoz, kateremu je dodeljen še Korzo Saba. Uvedli bodo kolesarsko stezo ob nabrežju in parkirnine, ki bodo za prebivalce območja na razpolago po ugodnejših cenah.

Ta načrt nedvomno ovrednoti strogo mestno središče. Ali bo to zato, da se s povečanjem prometa na ul. Carducci razvrednoti zlasti območje, ki je v neposredni bližini mestnega osrčja, denimo predel med Drevoredom XX. Septembra in ul. Coroneo?

Verjamem, da ne bo, saj bo ul. Battisti, kljub temu da bo ostala prometna, vseeno imela preferenčni pas za avtobuse in servisna vozila. Ul. Ginnastica bo prevozna v obratni smeri, kot je danes. Parkirišča proti plačilu bodo mogoča bodisi na ul. Battisti bodisi na ul. Carducci. Dejansko se Trst s tem načrtom postavlja ob bok ostalim mestom, v katerih se promet pretaka zlasti po t. i. obročastem tiru.

Ali se tokratni načrt razlikuje od nekdanjega Honsellovega?

Čeprav je prvotni načrt star že deset let, je bil v marsičem dober: prav zato so nekateri vidiki tedanjega načrta prisotni tudi v sedanjem. Dodati gre, da bodo ravno na zahtevo kraških rajonskih svetov uvedli parkirišče proti plačilu in da bo tako mogoča rotacija vozil: veliko ljudi je namreč puščalo po cele dneve avto v okoliških vaseh in se z javnimi prevoznimi sredstvi peljalo v mesto. Po eni strani je to razumljivo, po drugi pa je bilo krajevno prebivalstvo prikrajsno za 'svoj' parkirni prostor.

Obvestila

Župnija Zgonik vabi na ogled diapozitivov s potovanja v Gruzijo v torek, 23. t. m., ob 19. uri v župnišče.

Narodna in študijska knjižnica obvešča, da bo do 31. avgusta odprta od 8. do 16. ure. Zaradi dopusta pa bo zaprta od 29. julija do 9. avgusta. **Jesensko romanje z Novim glasom v Sveto deželo in Palestino** - ko je huda vročina že mimo in je puščava čudovita. Romanje bo od 22. do 30. septembra 2013 pod vodstvom

mag. Renata Podbersiča ml. in p. Petra Lavriha. Vpisovanje se začne takoj, sicer najkasneje do 01.08.2013. Program in vpisovanja na sedežih Novega glasa v Gorici in v Trstu.

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 003852386744.

Darovi

Župnija Barkovlje prispeva 50 evrov za Karitas v Ajdovščini (za potrebne otroke).

Klub prijateljstva

Tokrat na izletu v Celju

Klub prijateljstva, ki deluje v Slovenski Vincencijevi konferenci v Trstu, je konec junija organiziral za svoje člane, sodelavce in prijatelje izlet v Celje, s posebnim poudarkom na zgodovino Celjskih grofov in njihovega gradu na gričku nad mestom. Organizacija teh izletov je vedno povezana z določenim tveganjem, in to predvsem

samostan sv. Jožefa, ki ga upravljajo bratje lazaristi. Tu so nas prijazno sprejeli in nam pripravili obilno in okusno kosilo. Na kraj spominja letnica 1679, ko so se Celjani zatekli sem in se zaobljubili, da bodo na tem kraju zgradili cerkev v čast sv. Jožefu, če bodo obvarovani kuge. Bili so uslišani in obljubo izpolnili. Že do leta 1681 so zgradili baročno cerkev, ki s svojim zavetnikom

zaradi vremena, ki posebno letos ni kaj spodbudno za izlete. Lahko pa trdimo, da nam je bilo vreme naklonjeno, ko nas je v sredo, 26. junija 2013, spremljal lep, sončen dan in smo se z udobnim avtobusom odpeljali do Celja; najprej na ogled starega gradu Celjskih grofov. Tu nas je pričakala prijazna vodička in razložila vlogo gradu, ker je danes precej obnovljen, in nam na kratko spregovorila o zgodovini in pomenu družine Celjskih grofov, ki predstavlja najbolj znano in najpomembnejšo plemiško in vladarsko rodbino, ki je imela svojo matično posest na območju današnje Slovenije. Zgodovina Celjskih grofov namreč je pomemben del zgodovine našega naroda. Družina je bila prvič omenjena okoli leta 1125, imenovana po Savinjski dolini, kjer je stanovala na gradu Žovnek ter bila lastnica še treh bližnjih gradov. Družina je uživala velik ugled v plemiških krogih tistega časa, in to še zlasti pri Habsburžanih; razpolagala je z velikim bogastvom, saj je imela v lasti številne gradove in upravljala številne dežele. Leta 1333 je pridobila še posest drugih izumrlih rodbin in s tem Celje, ki je tako postalo nov rodbinski sedež. Veliko porast so Celjski grofje dosegli, ko je vodstvo rodbine prevzel Herman II. okoli leta 1435, njegova aktivnost pa se je tragično končala, saj je bil leta 1456 v Beogradu žrtev atentata. S smrtjo tega kneza je celjska rodbina izgubila zadnjega moškega člana in celjsko posest so prevzeli Habsburžani. Po kratkem postanku v grajski kavarnici nas je avtobus popeljal na bližnji Jožefov hrib nad Celjem, kjer je obsežen

vs do danes varuje hrib, mesto in deželo. Zgodovino cerkve in njeno notranjost nam je v lepih besedah prikazal mlad pater ter nas vodil tudi po ostalem delu hiše, s posebnim postankom v prenovljeni stavbi, kjer je moderno urejen Dom za ostarele in onemogele osebe. V Domu sv. Jožefa imajo še druge dejavnosti, in to v prvi vrsti duhovno-prosvetno dejavnost, orglarsko šolo, koncerte in druge kulturne prireditve, penzijsko nastanitev, restavracijo in podobno.

Čas je nenehno teklen in nas opozarjal, naj nadaljujemo program. Zato smo se zahvalili vodstvu Doma in se odpeljali v center Celja, da bi si поблиže ogledali nekatere zanimivosti mesta, ki stoji ob zavoju reke Savinje in teče v ozko dolino skozi Posavsko hribovje; naslednik davnega rimskega naselja Celeia in, kot smo že prej omenili, je bilo v srednjem veku sedež mogočnih Celjskih grofov.

Najprej nas je pot vodila do opatijske cerkve sv. Danijela, današnje mestne stolnice. Cerkev je iz 12. stoletja z romanskim jedrom in gotsko kapelo iz 14. stoletja. Tudi staro mestno jedro je zelo zanimivo z značilnimi portali, vežami, stopnišči in arkadnimi hodniki. Tako smo prišli do renesančne stavbe iz 16. stoletja, imenovane Grofija. V njej so mestni muzej in druge kulturne ustanove. Med temi stavbami pa stoji še nekdanji, tako imenovani spodnji grad Celjskih grofov. Ob vrnitvi smo si ogledali še zunanost Marijine cerkve iz 13. stol. Po kratkem postanku na Trojanah smo se udeleženci izleta srečno in zadovoljno vrnili na svoje domove.

V Marijanišču na Opčinah Počitnice z vsebino

V prvih dneh julija so mladi iz župnije Repentabor in še nekateri, ki so se jim pridružili, preživeli teden dni pravih počitnic, in to z duhovno vsebino. Takšna oblika preživljanja prostega časa je poznana pod imenom "oratorij". Z mladini je delil dneve voditelj Damijan Košuta, kateremu je pomagal Aljoša Berdon. V Marijanišču na Opčinah so se letos zbrali malo starejši, in sicer nižjeolci. Te mlade ni potrebno nujno peljati "nekam v varstvo". Zato je zanje potrebno drugačno in bolj pestro delovanje. Pridejo, če želijo. Dnevi so imeli pester program: dan zbraniosti, pa tudi morja in

visokih hribov. Ob osebnosti sv. Frančiška je vsako odkrival, kako Bog vsakega človeka kliče po imenu. Še več, išče ga, in ko se srečata, človek odkriva svoje poslanstvo in smisel svojega življenja.

Vsako jutro so se mladi zbirali v kapelici pri molitvi, prav tako so tudi sklepali dan. Tudi molitev pri jedi ni bila odveč. Vse je bilo

vključeno v prijeten ritem dneva. Tako so lahko mladi začutili, da molitev ni breme, ampak da jih povezuje in bogati. Morje je za vsakega mladega človeka poseben čar in veselje. Kljub delno mrzli vodi, zaradi burje, so veselo skakali v vodo in se v njej igrali z žogo. V posebno veselje pa jim je bilo igranje nogometa na pomiljeni vodi. V sredo so odšli z dvema kombi-

jema v objem Karavank. Kot vodnik in voznik je rad priskočil na pomoč g. Ivo Miklavc. V objemu Begunjske, Vrtače in Sto-

la so se z Ljubelja povzpeli najprej na Zelenico in nato še do izvira Završnice. Na začetku skupine je bil g. Ivo Miklavc, izkušeni planinec, vsi ostali pa lepo za njim. Cvetoci travniki in lepo vreme so nudili vsem enkratno gorsko doživetje. Prijetno posedanje ob koči je prekinilo oddaljeno grmenje. Hitro so pojedli še to, kar so imeli v nahrbtnikih, in odšli v dolino. Proti koncu jih je ujelo nekaj dežnih kapljic. Nevihta jih je le oplazila. Ker so se vozili v kombijih, so naredili še nekaj kilometrov več in se ustavili na Brezjah. Pred milostno podobo Marije Pomagaj so nekaj časa postali v tišini. Obogateni z zahvalno in večerno molitvijo so nato nadaljevali pot proti domu. Teden dni je hitro minil. Vsi bi ga želeli podaljšati. Morda se bo ta želja izpolnila pred koncem počitnic.

V organizaciji Kluba goriških študentov

Inovativno Mesto mladih 2013

Klub goriških študentov (KGS), ki velja za enega izmed največjih in zelo aktivnih študentskih klubov v Sloveniji, se lahko pohvali z dvema tradicionalnima prireditvama, po katerih je KGS tudi najbolj prepoznaven. Poleg Mortadeljade, ki v univerzitetnih mestih navdušuje študente spomladi, na domačih tleh, v središču Nove Gorice, vsako leto prirejajo večdnevni festival Mesto mladih.

Letos so se organizatorji namesto preverjenega termina v dneh pred prvim majem Mesto mladih odločili izpeljati zadnji teden šolskega leta, od 17. do 22. junija, ko je bila njihova ciljna publika po večini že razbremenjena šolskih obveznosti. Poleg novega termina pa so v vrstah KGS izbrali tudi nekoliko spremenjen, a inovativen program na že zna-

inovatorja Emila Benka). Glasbena vsebina letošnjega Mesta mladih je prinesla v Novo Gorico glasbena imena, ki na ta konec Slovenije ne zahajajo prav pogosto. Prvi festivalski dan se je končal z rap koncertom BEAT THE TUNNEL in nastopom slovenskih mojstrov rime besede. Med nastopajočimi so bili ZLATKO, VELEBOR (Mrgo, Ghet, Mito, Mkej) in domači glasbeniki KING, DJ PIPSS ter VALTERAP. Dogodek je bil v železniškem predoru Kostanjevica, s čimer je KGS krstil to koncertno lokacijo

Boris Novkovič

nih ter novih lokacijah. Tudi tokrat sta na festivalu Mesto mladih prevladovala šport in glasba. Priredili so turnir v namiznem nogometu, skate contest in paintball turnir ter poskrbeli za rekreacijo na prostem, ko so lahko posamezniki poleg različnih vadb in plesov poizkusili tudi Efighting napravo (novost v borilnih športih novogoriškega

in požel veliko odobravanja tako s strani obiskovalcev kot okoliških stanovalcev. Drugi glasbeni večer se je v petek odvijal v Tokio baru. Na plesni zabavi TOUCH THE GROOVE so nastopili domači DJ-i Aleksij, Cyan in Pattrek ter poskrbeli za plesno popestritev festivala. Vrhunec in hkrati konec pa je tokratno Mesto mladih doživelo

v soboto s koncertom hrvaškega glasbenika Borisa Novkoviča, ki je na Bevkov trg privabil več tisoč glavo množico poslušalcev vseh generacij. Kot predskupina pa so za "yugo" nostalgijo poskrbeli Drugo Dugme. Glavni organizator festivala Jan Softič je poudaril, da jim je z ekipo, ki od februarja letos deluje znotraj novega upravnega odbora KGS, sponzorji ter podpora Mestne občine Nova Gorica

uspelo znova obuditi pravi sloves Kluba goriških študentov, ki ga je najbolj dejavna mladinska organizacija v Novi Gorici v zadnjih letih delno izgubila zaradi različnih razprtij znotraj vodstva kluba. "Mesto mladih 2013 je bilo dokaz, da je KGS znova tam, kjer je vedno bil in kamor spada – med mlade", je povedal po koncu festivala.

na protestna gibanja. Sam sem v tistem času vodil mladinsko sekcijo naše stranke, ki je kljub drugačnim opozorilom zbrala med Slovenci in Italiji kar 1000 podpornih podpisov za Janšo in ostale obtožence na vojaškem procesu

Foto DP

in jih na tiskovni konferenci slovesno izročila takratnemu predsedniku Odbora za varstvo človekovih pravic Igorju Bavčarju, ki me je - naivnega, kot sem še bil takrat - tudi podučil, zakaj je tiskovni konferenci prisostvoval, čeprav nepovabljen, takratni ge-

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (11)

Mariza Perat

Sveta Gora pri Gorici

Nova cerkev je bila dograjena že leta 1544. Imela je tri ladje in štiri oltarje. Slovesno jo je 12. oktobra istega leta posvetil generalni vikar oglejskega patriarha Egidij Falcetta. Pozneje so sredi cerkve postavili oltar Marijinega brezmadežnega spočetja ter vanj vzdali že omenjeno kamnito ploščo z besedami angelskega pozdrava Devici Mariji.

Naslednje leto je beneški patriarh Marino Grimani cerkvi daroval Marijino podobo, ki jo še danes vidimo na glavnem oltarju. Slika je delo beneškega slikarja Jakoba Palme Starejšega. Poleg Marije, ki v naročju drži Jezuščka, stoji na levi sv. Janez Krstnik. S prstom kaže na Božje Dete, na traku, ovitem okrog palice, pa beremo napis: *Glejte, Jagnje Božje*. Na desni je starozavezni prerok Izaija. Njegov pogled je usmerjen v Jezuščka, v roki pa drži knjigo s prekobami o Zveličarjevem prihodu. Ko so na oltar postavili sliko Matere Božje, so prvotni leseni kip odstranili.

Romarji so na Sveto Goro prihajali v vedno večjih množicah, in sicer ne samo z Goriškega, ampak tudi s Krasa, iz Istre, Hrvaške, Furlanije, Kranjske, Štajerske in tudi Koroške.

Romarsko svetišče na Sveti Gori je najprej spadalo pod solkansko faro kot njena podružnica in zato so svetišče oskrbovali solkanski duhovniki, ki so to službo opravljali približno 20 let. Zaradi vedno večjega števila romarjev pa je to postajalo vedno težje. Prav v tistem času pa so frančiškani iz Bosne, kot mnogi tamkajšnji prebivalci, morali bežati pred Turki. Avstrijski nadvojvoda Karel jim je tedaj zaupal oskrbo Marijinega svetišča na Sveti Gori, kamor so redovniki dospeli 11. septembra 1565.

Svetogorsko svetišče so frančiškani oskrbovali več kot 200 let, in sicer do leta 1785, ko je cesar Jožef II. samostan in cerkev zaprl. Ti prvi redovniki, bilo jih je 26, so najprej biva-

li v Solkanu, kmalu pa so poleg cerkve postavili samostan, ki so ga v poznejših letih večkrat povečali. Leta 1728 so cerkev in samostan povezali s hodnikom. V tem letu je cerkev dobila tudi nove orgle, ki so jih pri bogoslužju uporabljali do prve svetovne vojne.

Frančiškani so za svetišče na Sveti Gori skrbeli z vso ljubeznijo. Ljudstvo je prihajalo od vsepovsod in z navdušenjem pripovedovalo o čudovitih uslišanjih, ki jih je bilo deležno, kar je seveda nalleto na hud odpor protestantov, ki so se na vse kriplje trudili, da bi se romanja na Sveto Goro prepovedala. Dr. Rudolf Klinec v zvezi s tem piše v svoji knjigi *Marija v zgodovini Goriške*, da so kranjski stanovni že leta 1541, torej samo dve leti po Marijinem prikazanju,

izročili v Lienzu cesarju Ferdinandu I. naslednjo pritožbo:

"V zadnjem času se je osnovalo romarsko svetišče nad Solkanom v goriški pokneženi grofiji in tjakaj zahajajo množice vseh dežel in jezikov. Trdijo, da so tamkaj spregledali slepci in ozdraveli kruljavi. Vse to pa je le malikovanje in zavajanje naivnežev. Bilo je že prepovedano, naj nihče tja

Kapela prikazanja

ne roma in išče čudežev. A zaman! Torej naj se zaradi božje časti slična romanja prepovedo..." Kljub zaprekam, ki so jih postavljali protestanti, in kljub lažem, ki so jih širili, so na Sveto Goro ljudje še kar naprej v velikih množicah romali in pri Materi Božji iskali pomoči in utehe.

/ dalje

Nedavna slovesnost v Rožni Dolini

"Še je Slovenija zmožna združiti moči!"

Deželni tajnik stranke Slovenska skupnost dr. Damijan Terpin je bil 28. junija 2013 slavnostni govornik na proslavi ob Dnevu državnosti Republike Slovenije v Rožni Dolini. Zaradi odmevne vsebine objavljamo njegov govor v celoti: Spoštovani veterani vojne za Slovenijo, spoštovani predstavniki Slovenske vojske in Policije, državnih in lokalnih oblasti, spoštovani vsi udeleženci, dragi rojaki!

Vesel in počaščen sem, da vam na tej pomembni slovesnosti lahko prinesem pozdrav Slovencev, ki živimo v sosednji državi, še posebej članov in aktivistov stranke Slovenska skupnost, zbirne stranke Slovencev v Italiji.

Tudi mi, tako imenovani zamejski Slovenci, smo bili zraven, ko se je v Sloveniji dogajal proces demokratizacije in osamosvajanja, ali bolje rečeno, bili smo del tega procesa. Drznil bi si reči, da so se pri stranki Slovenska skupnost ob koncu 80. in v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja učili delovanja večstrankarske demokracije številni najpomembnejši politiki prihodnje samostojne drža-

ve Slovenije, še zlasti iz političnih gibanj in novih političnih strank, ko so se takrat komaj rojevale in nato zmagale na prvih demokratičnih volitvah: sami smo namreč imeli dolgoletne izkušnje z večstrankarsko demokracijo, ki jih v Sloveniji do takrat žal ni bilo.

Predvsem pa sem ponosen, da smo bili zraven med celotnim postopkom osamosvajanja naše matične države Slovenije. Morda se v zamejstvu nismo vsi enako hitro navdušili nad idejo o smostojni Sloveniji in še zlasti tisti del manjšine, ki je imel največ koristi v časih Jugoslavije in enopartijskega sistema - je sprevidel, da je prav, da Slovenija postane samostojna in suverena država šele takrat, ko so se tudi nekateri od nekdanjih nosilcev prejšnjega režima v Sloveniji dokončno tudi sami odločili v tem smislu.

Demokrično orientirani Slovenci v Italiji smo se za samostojno in demokratično državo odločili že od vsega začetka. Ni res, kot je ob nedavni obletnici procesa zoper četverico nekdo zapisal v našem zamejskem dnevniku, da se nobena od zamejskih organizacij ni aktivno vključila v takrat-

neralni konzul SFRJ v Trstu. Ne bom pa nadaljeval naštevanja vseh aktivnosti, s katerimi smo se Slovenci v Italiji kot posamezniki ali v naših organizacijah vključili v proces osamosvajanja. Na vse, kar smo za našo matično državo

njam, saj se je v tistih večernih urah vse do goriškega Travnika slišalo pokanje granat in napadenih tankih. Seveda nekoliko v strahu sem pridrel sem, do parkirišča na italijanski strani, in prvič v življenju v živo videl in ugotovil,

venija je že zaradi svojega nastanka pomenila velik napredek tudi za vse nas, ki živimo izven njenih meja: Italijani so na nas od takrat začeli gledati čisto drugače, z veliko večjim spoštovanjem, skratka, postali smo v zavesti italijanske večine enakopravni in spoštovani kot Slovenci.

Naši sodržavljeni italijanskega jezika pa nas danes, po dvajsetih letih, vedno bolj začudeni sprašujejo, kaj se v Sloveniji pravzaprav dogaja. Kako je mogoče, da je nekoč tako smelo napredujoče gospodarstvo sedaj zabredlo v tako hudo krizo? Kako je mogoče, da država, ki so jo videli kot prvo na lestvicah ekonomskih kazalcev med vsemi novimi državami, ki so leta 2004 vstopile v EU, se danes nahaja skorajda "na repu" Evrope?

Za Slovenijo in Slovence je torej danes ključno vprašanje, kako priti iz tega stanja. Strinjam se z besedami predsednika Republike, ki je na proslavi ob dnevu državnosti dejal, da si moramo sami rešiti težave, ki smo jih tudi sami povzročili. Potrebno je zaupanje ljudi v odločevalce političnih, gospodarskih, pravosodnih in drugih institucij, ki pa ga je, glede na zadnja dogajanja v državi, zelo malo.

In vendarle smo Slovenci v najhujših trenutkih znali "stopiti skupaj". To smo naredili pred dvaindvajsetimi leti in verjamem, da smo tega zmožni tudi danes. Verjamem, da Slovenija zmore!

kaj je pravzaprav vojna. Lahko smo srečni, da je trajala le deset dni, in hvaležno se klanjamo spomenu na tiste, ki so v njej za samostojnost in neodvisnost naše države darovali celo svoja življenja. Demokrična in samostojna Slo-

S slovenskega političnega obzorja

Vrnitev Zorana Jankovića v državno politiko bi povzročila razpad vlade

Napovedujejo, da bo tudi letos v obdobju, ki se začne ob koncu junija in se bo končalo nekako ob koncu avgusta, na Hrvaškem preživelo svoj dopust oziroma počitnice okoli milijon Slovencev. To je pravzaprav polovica vsega našega prebivalstva in omenjeni podatek bi lahko dal misliti, da finančna in vsesplošna kriza v Sloveniji nista veliki, če omogočata velika potovanja in množične počitnice, denimo v Hrvaški Istri, pa vzdolž več kot tisoč kilometrov dolge dalmatinske obale. Pa vendar je treba upoštevati, da bodo Slovenci, ki so oz. bodo počitnikovali kjerkoli,

letos občutno skrajšali svoj oddih in tudi trošijo občutno manj denarja, kot so ga v prejšnjih primernejših časih.

V naši družbi, državi in politiki pa se tudi v tem počitniškem času dogajajo ali napovedujejo dogodki, ki utegnejo še poglobiti krizo in povzročiti spremembe pri vodenju izvršilne oblasti. Iz analize delovanja strank je razvidno, da ves čas poteka bodisi hrupno in javno ali pa tiho in zvičajno soočanje med politiko, ki išče navdihe in vzore v preteklosti, v nekdanji Jugoslaviji, na Balkanu, in politiko t. i. evropske zavesti. Nosičica omenjenih usmeritev sta dr. Igor Lukšič, predsednik stranke Socialni demokrati, ter opozicijski SDS in Nova Slovenija, krščanska in ljudska stranka. V vladajoči koal-

ciji jim je uspelo, da je parlament prejšnji teden sprejel popravek letošnjega proračuna, ki predvideva kar poldrugo milijardo evrov primanjkljaja. Primanjkljaj zeva tudi v vseh drugih državnih

Dr. Igor Lukšič

blagajnah, vendar se, tako kaže, koalicija ne vznemirja in zaskrblja dovolj. Vlada bo primanjkljaje poskušala odpravljati s čedalje večjimi davčnimi in drugačnimi obremenitvami prebivalstva ter vseh javnih dejavnosti in gospodarstva. Kakšen bi bil lahko odziv naših ljudi, vladajočih, kot že zapisano, ne skrbi. Omenja se možnost, da bi zaradi pomanjkanja sredstev celo ukinili javno zdravstvo, to bi se zgodilo proti koncu leta. Vendar vlada tega najbrž ne bo dopustila, ker bi sicer spodbudila ogorčenje Slovencev in seveda tudi prebivalcev drugih narodnosti na ulicah. Vlada se na razmere odziva tudi z zatrjevanjem, ki ga stalno ponavlja, da bo Slovenija vse svoje težave lahko premagala sama in zato ne potrebuje podpore in po-

moči mednarodne skupnosti, to je t. i. trojke. Vladna koalicija hoče skratka na oblasti ostati sama, kar ji razmerje glasov v državnem zboru tudi omogoča. Pred dnevi pa je v koaliciji nastal

spor o tem, kdo naj bi v prihodnje bil predsednik vlade. Ali naj premierka ostane Alenka Bratušek, ki je deležna podpore večine poslancev svoje stranke, Pozitivne Slovenije, in vseh drugih koalicijskih strank, ali pa naj se v državno politiko vrne Zoran Janković, ustanovitelj in zdaj začasno "zamrznjen" predsednik stranke Pozitivna Slovenija in tudi ljubljanski župan. Kaže, da se bo poskušal znova povzpeti na vrh državne politike.

Možnosti sedanje predsednice vlade so dobre, saj se je izkazala tudi za političarko, ki ji uspeva pridobivati simpatije in podporo za svojo politiko v EU. Obisk in pogovore Alenke Bratušek z nemško kanclerko Angelo Merkel deli slovenske politike razumejo in tolmačijo kot uspeh premierke, saj naj bi jo nemška kanclerka podprla v vsem njenem delovanju in načrtih. Nekateri slovenski politiki pa zatrjujejo, da je Alenka Bratušek med obiskom v Berlinu pustila vsem stališčem in pogledom nemške voditeljice in obljubila, da jih bo uresničevala. Od tod tudi sporočila o soglasjih obeh voditeljic.

V časniku Delo so dne 12. julija o Zoranu Jankoviću zapisali, "da ga bremeni poročilo komisije za

preprečevanje korupcije, t. i. vs-tajniki zahtevajo njegov umik iz politike, obremenjuje ga sporno poslovanje podjetij v lasti njegovih sinov, tudi ni bil po zadnjih parlamentarnih volitvah sposoben sestaviti nove vlade". O Alenki Bratušek pa so v omenjenem časopisu zapisali, "da nima političnih izkušenj, podpora njej v stranki je negotova, zaradi krize in vladnih ukrepov pa se ji bo tudi podpora javnosti zmanjšala. Zanimivo je razmišljanje Mojce Matoz, odgovorne urednice Delavske enotnosti, glasila Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. O Alenki Bratušek je zapisala, "da se obnaša hlapčevsko do neoliberalnega Bruslja in tudi ona kot premierka ne vodi Slovenije v pravo smer". Zdaj torej v Sloveniji pričakujejo odločitev Zorana Jankovića, ali bo na skorajšnjem kongresu stranke Pozitivna Slovenija znova kandidiral za njenega predsednika in se poskušal vrniti v državno politiko. Če bi mu to uspelo, bi povzročil odstop vlade Alenke Bratušek, nastanek nove politične krize in posledično bi spodbudil prihod t. i. evropske trojke v Slovenijo. V slovenski kroniki dogajanja v preteklih dneh je, menimo, pomembna tudi novica o izidu stote številke revije Sladkorna bolezen, glasila Zveze društev diabetikov Slovenije. Izšla je v nakladi 18.000 izvodov in objavlja veliko prispevkov o sladkorni bolezni in njenem preprečevanju v Sloveniji, kjer naj bi bilo sedaj že več kot 130.000 ljudi s sladkorno boleznijo. Velika večina, približno 90%, jih ima sladkorno bolezen tipa 2, ki je starostna oblika sladkorne bolezni. V Sloveniji pa je sladkorni bolezen namenjena tudi revija Dita, ki jo izdaja Zavod za izobraževanje o diabetesu.

Marijan Drobež

Ljubljanski župan naj bi ponovno naskakoval predsedstvo stranke Bo Janković pokopal Slovenijo?

Slovenska politika je v prejšnjem tednu doživela ne-navaden "deja-vu". Vrnitev Zorana Jankovića. Dobre tri mesece po odstopu z vrha stranke zaradi poročila Komisije za preprečevanje korupcije (KPK) se je v slovenskih medijih razširila novica, da bo Janković v kratkem spet naskakoval vrh stranke Pozitivna Slovenija. To bo v zelo negotovem vsakdanjku slovenske politike in predvsem domačega gospodarstva nov

za dve veliki težavi: prva je notranje narave in vezana na stranko Pozitivna Slovenija. Druga pa, pomembnejša in s potencialno zelo hudimi posledicami, je vezana na celotno državo.

Janković novi-stari predsednik PS

Zoran Janković je neuradno napovedal, da se bo septembra že spet potegoval za prvo mesto v stranki. Uradno sicer tega še ni komentiral niti ni potrdil teh svojih namer. De-

edini (ne) formalni gospodar, pred javnostjo pa danes stranko predstavlja predsednica Alenka Bratušek. Bratuškova je nasledila prav Jankovića v trenutku, ko ljubljanski župan ni bil več "sprejemljiv" človek za vodenje vodilne stranke slovenske vlade. Januarja je namreč KPK ugotovila finančne nepravilnosti pri številnih bančnih transakcijah, povezanih z Jankovićem. Nepojasnjenih transakcij naj bi bilo za 2,5 milijona evrov.

Najbolj sporne so tiste transakcije, ki so šle iz blagajne MOL preko različnih podjetij do družbe KLM, v kateri je Janković več kot 60-odstotni lastnik. Razkritje netransparentnih denarnih gibanj je bilo vzporedno s podobnim očitkom, ki ga je KPK naslovila na takratnega premiera Janeza Janšo. Zaradi tega je Janševa vlada takrat padla. Da bi PS lahko "neomadeževano" oblikovala novo koalicijo, je "moral" z vodilnega mesta v stranki odstopiti tudi Janković (čeprav je ohranil še bolj sporen stolček ljubljanskega župana). Janković je miroval le

kakih 100 dni, nakar mu je v preteklem tednu očitno prekipelo. Nesoglasja znotraj stranke je najprej izrazil z burno kritiko proračunskega rebalansa, ki ga je pred kratkim obravnavala vlada

Zoran Janković

pod vodstvom Bratuškove. Na dan je povlekel "staro mantro", da država Ljubljani še vedno ni vrnila tistih sredstev, ki jih ji je odvzela prva Janševa vlada. Izrazil je dokajšnjo razočaranje nad dejstvom, da "krivice" ni bila sposobna popraviti niti njemu bližja vlada. Malo za tem se je razširila novica, da naj bi Janković želel ponovno vstopiti v državno politiko skozi osrednja vrata, ki jih predstavlja predsedstvo največje vladne stranke. Do zaključka redakcije sicer še ni jasno, kako resne

Kratke

Štanjel / Fotografiska razstava Urbana Goloba

V petek, 19. julija 2013, bo ob 19. uri v Stolpu na vratih v Štanjelu odprta fotografiska razstava Urbana Goloba z naslovom Sozvočja. Umetnik bo postavil na ogled barvne fotografije iz gorskega sveta in črno bele fotografije iz koncertnega sveta. Avtorja in njegova dela bo predstavila dr. Špela Lozej; dogodek bosta oplemenitila pevec Metod Banko in kitarist Teo Colloři s pesmimi z njune nove zgoščenke Pesem o morju.

V Sloveniji se je lani rodilo skoraj 22.000 otrok

V Sloveniji se je lani rodilo 21.938 otrok ali devet manj kot leta 2011. Naravni prirast je bil lani že sedmo leto zapored pozitiven: rodilo se je 2681 prebivalcev več, kot jih je umrlo. Naravni prirast na 1000 prebivalcev je znašal 1,3. Vrednost tega podatka pa se je lani drugo leto zapored znižala: leta 2011 za 0,2, lani pa za 0,3. Po podatkih Statističnega urada RS se nihanja v smeri odlaganja materinstva, poznejših porok in manjših družin nadaljujejo. Otroke ima manj najstnic in žensk v zgodnjih 20 letih, narašča pa delež žensk, ki postanejo matere v svojih 30 letih. Od vseh žensk,

ki so rodile lani, jih je bilo 54 odstotkov starih 30 ali več let, pred tremi desetletji, leta 1982, pa 17 odstotkov.

V zadnjem času so ženske v Sloveniji, ko rodijo, v povprečju pet let starejše od žensk, ki so rojevale v začetku 80. let. Povprečna starost žensk, ki so rodile lani, je bila 30,5 leta, povprečna starost tistih, ki so lani rodile prvič, pa 28,9 leta. Odlaganje materinstva se še ni ustavilo.

Lani smo znova zabeležili nove najvišje povprečne starosti mater ob rojstvu otrok po drugi svetovni vojni. Tudi lani so več kot polovico vseh otrok - tokrat že šesto leto zapored - rodile matere, ki niso bile poročene. Med materami prvorojencev, rojenih lani, pa je bilo neporočenih 65 odstotkov.

Podatki statističnega urada o umrljivosti pa kažejo, da je v Sloveniji lani umrlo 19.257 prebivalcev. V primerjavi z letom 2011 je bilo število umrlih oseb lani višje za 558 ali za tri odstotke. Navadno umre največ prebivalcev v zimskih, najmanj pa v poletnih mesecih. Lani jih je največ umrlo marca, najmanj pa septembra.

Stopnja umrljivosti dojenčkov je lani prvič padla pod vrednost dva in s tem dosegla najnižjo vrednost doslej, to je 1,6. Ta pove, da je med vsemi lani živorojenimi otroki pred prvim letom starosti umrl vsak 609. otrok, pred petdesetimi leti pa je pred prvim rojstnim dnevom umrl vsak 33. otrok.

Slovenija se med državami članicami EU uvršča med tiste z najnižjo umrljivostjo dojenčkov. Leta 2011 so bile pred Slovenijo le Švedska, Finska, Estonija in Češka. Glede na znižanje vrednosti tega kazalnika v letu 2012 pa lahko pričakujemo, da se bo Slovenija uvrstila v sam vrh med državami članicami EU z najnižjo umrljivostjo dojenčkov.

so te namere. Če bi se to uresničilo, je naslednje vprašanje povezano s specifično težo, ki si jo je v zadnjih mesecih pridobila Bratuškova in koliko bo sposobna strniti strankine vrste okoli sebe.

izvršne oblasti. Lahko si samo mislimo, kaj bo na to rekla Evropa. Slovenija je že danes na mejnem območju in ne bi prenesla nobenih hujših pretresov, kaj šele padec vlade. Zaradi pogostih dokapitalizacij bank je javni primanjkljaj v prvem četrtletju presejel 10 odstotkov (najvišja dovoljena vrednost pa je 3 odstotke), v teku je zelo delikaten proces sanacije bank s slabo banko in privatizacije državnih podjetij. Te ukrepe je zahtevala Evropa, njihovo izvajanje pa je pogojeno ne samo z vlado s polnimi pooblastili, ampak celo širše z dokaj enotnim nastopom celotnega političnega spektra strank. Finančna konsolidacija, za katero je vlada Alenke Bratušek izbrala pot rezov in zviševanja davkov, je še ena stroga zahteva Evropske komisije. Maja je Slovenija kljub slabemu stanju javnih financ dobila novi dve leti, da uredi svoj proračun. Ob tem je Evropska komisija poudarila, da bo sproti nadzorovala uveljavljanje ukrepov za izhod iz krize. Padec vlade, ki bi se zgodil v primeru, da bi Janković ponovno postal predsednik PS, pa bi s sabo prinesel (v najboljšem primeru) tri mesece popolne zamrznitve slovenske politike. V Bruslju bi sopenili. Trojka bi bila v tem primeru dejansko neizbežna. Človek včasih res ne ve več, kaj naj si misli.

Andrej Černic

močan sunek, ki bi bil, če bi se uresničil, lahko usoden za Slovenijo. Pravzaprav gre pri morebitni Jankovićevi vrnitvi

stvo pa je, da bodo zaradi tega znotraj stranke nastale precejšnje napetosti. Že res, da je Janković v Pozitivni Sloveniji

Po izsledkih nemške raziskave

V Evropi zaradi krize manj rojstev

V Evropi se je zaradi krize zmanjšalo število rojstev, kaže študija inštituta za demografske raziskave Max Planck iz nemškega Rostocka. Gospodarska kriza, ki se

brezposelnosti odpovedali naraščajo. To je bilo najbolj opazno pri mladih, ki so ali naj bi imeli prvega otroka, ugotavlja inštitut. Eno največjih vprašanj v demo-

Evropi in za 0,3 odstotne točke v južni Evropi.

Še posebej močno spremembo je kriza povzročila v Španiji. Tam je bila stopnja rojstev na začetku tisočletja pri 1,24 otroka na žensko in se je do leta 2008 zvišala na 1,47 otroka. V letu 2009 pa se je znižala na 1,4 otroka na žensko, do leta 2011 pa je padla že na 1,36 otroka na vsako španko.

Medtem je na Češkem, Poljskem, v Veliki Britaniji in Italiji ekonomska kriza le zaustavila rast stopnje rojstev. V Rusiji in v Litvi kriza ni imela pomembnejšega vpliva, podobno pa velja za Nemčijo, Avstrijo in Švico, kjer je bil učinek le majhen. Slovenijo so raziskovalci uvrstili v skupino držav srednje in vzhodne Evrope, za katero je bila prav tako ugotovljena močna povezava med naraščanjem stopnje brezposelnosti in padcem stopnje rodnosti. Iz grafičnih podatkov je mogoče razbrati, da je izbruh krize v Sloveniji zaustavil zviševanje stopnje rodnosti, večjega padca rodnosti pa do leta 2011 Slovenija ni izkusila.

Inštitut je v raziskavi za zdaj preučil le podatke med letoma 2001 in 2010 ter del podatkov iz leta 2011.

je začela leta 2008, je zaustavila zviševanje stopnje rojstev v praktično celotni Evropi.

Število rojstev na žensko se je v 28 evropskih državah zniževalo hitreje tam, kjer se je hitreje zviševala stopnja brezposelnosti. To je najmočnejše prizadelo južnoevropske države, kot sta Španija in Hrvaška, pa tudi Madžarsko, Irsko in Latvijo.

Še posebej ljudje, mlajši od 25 let, so se ob naraščanju stopnje

grafske raziskave je vpliv gospodarskih razmer na reprodukcijo. Študija inštituta je dokazala, da v Evropi stopnja brezposelnosti vpliva na pripravljenost ljudi na rojstvo otroka, poudarja ena od avtoric Michaela Kreynfeld.

Če se torej stopnja brezposelnosti zviša za eno odstotno točko, se stopnja rodnosti med ženskami, stariimi od 20 do 24 let, zmanjša za 0,1 odstotno točko v

najemom avtomobila. Številni lažni ponudniki preko fiktivnih spletnih strani prodajajo različne storitve, zato na posredniških portalih

preverite, ali dejansko res obstajajo. Znak za previdnost je lahko tudi spletni naslov agencije ali ponudnika storitev, ki uporablja brezplačni elektronski predal, kot je npr. gmail. Če boste med počitnicami, predvsem v tujini, brskali po javnih računalnikih, potem se izogibajte vpisovanju osebnih podatkov in gesel. Bolj priporočljivo se je povezati v javno brezžično omrežje. Pri tem je potrebno preveriti, da se povežete na pravo omrežje hotela, kavarne ali druge točke, kjer dostopate do spleta. Če sta na voljo nešifrirano in šifrirano omrežje, je bolje izbrati šifrirano.

Med uporabnimi nasveti je tudi pazljiva uporaba gostovanja (roaminga) v tujini. Pri prenosu podatkov lahko nastanejo visoki stroški, zato je v tujini pametno izklopiti gostovanje in podatkovno povezavo vklopiti le po potrebi.

Bodite pozorni!

Naj bo uporaba spleta tudi med počitnicami varna

Splet je nepogrešljiv tudi v poletnem času. Z njim lahko popestrimo preživljanje počitnic v zavetju domačega doma, lahko pa je tudi nepogrešljiv sopotnik pri organiziranju počitnic v tujini. Program Varni na internetu svetuje, kako varno uporabljati splet v času počitnic.

V vodiču so opisane najpogostejše "počitniške" goljufije, na katere lahko uporabniki naletijo, ko na spletu pregledujejo različne ponudbe za preživljanje počitnic.

Če želite preko spleta najeti zasebni apartma, ga iščite na uveljavljenih posredniških portalih, kjer so razvidne tudi ocene drugih uporabnikov. Z najemom prek nepoznane spletne strani se namreč lahko zgodi, da boste najeli neobstoječ apartma. Izogibajte se nakazilu denarja neposredno na bančni račun ponudnika, še posebej pa bodite pazljivi, če si-

stem od vas zahteva plačila apartmaja preko sistema Western Union. Podobno se vam lahko zgodi

VARNI NA INTERNETU, TUDI NA POČITNICAH

VARNI NA INTERNETU

tudi z nakupom letalske karte ali vstopnice za koncert ter

Finančna stiska na Goriškem

Prejemniki socialne pomoči so predvsem brezposelni

V Centru za socialno delo Nova Gorica opažajo, da dlje časa prejemajo denarno socialno pomoč predvsem tisti, ki intenzivno iščejo delo. V začetku julija je bilo med prejemniki 914 oseb ali družin na Goriškem, ajdovski center za socialno delo pa je letos izplačal skupaj 1701 rednih in 342 izrednih denarnih socialnih pomoči.

"Opažamo, da se na Centru za socialno delo Ajdovščina oglašava ve-

cialne transferje pokazala šele v prihodnjih mesecih, ko bodo upravičeni do redne denarne socialne pomoči, saj trenutno zaprosajo le za izredno pomoč.

Na Goriškem opažajo, da so med novimi prejemniki predvsem tisti, ki iščejo prvo zaposlitev, ki so zaključili izobraževanje in se prijavili na zavodu za zaposlovanje ter samske osebe med 35 in 45 leti, ki so izgubili zaposlitev in se jim je na zavodu za zaposlo-

Strokovna sodelavka območne službe Zavoda za zaposlovanje RS Nova Gorica Klavdija Kravos je za STA povedala, da se rast brezposelnosti od marca letos umirja. "Na območni službi Nova Gorica smo v juniju zabeležili 304 prijave v evidenco brezposelnih. Skupno se je v prvih šestih mesecih prijavi 2361 brezposelnih oseb, kar je 19,8 odstotka več kot v enakem obdobju leta 2012. Največ prijav je bilo iz razlogov izteka pogodbe za določen čas (51,3 odstotka) in iz razlogov stečaja oz. presežnih delavcev (24,7 odstotka)", je povedala Kravosova. V prvem polletju se je na Uradu za delo Ajdovščina v evidenco brezposelnih prijavi 538 oseb, kar je 15,2 odstotka več kot v enakem obdobju leta 2012. Na Uradu za delo Nova Gorica je bilo v tem obdobju število prijav višje za 20,3 odstotka.

Ob koncu junija 2013 je bilo na Območni službi Nova Gorica prijavljenih 5696 brezposelnih oseb. Število brezposelnih je v primerjavi z junijem lani višje za 17 odstotkov, v primerjavi z decembrom 2012 pa je nižje za 1,3 odstotka.

Letos se je iz evidence brezposelnosti odjavilo 2430 oseb, od tega se jih je 1600 zaposlilo oz. samozaposlilo, kar je 206 več kot v enakem obdobju leta 2012. Na Ajdovškem pa se je uspelo zaposliti 405 oseb, kar je 27 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Največ povpraševanj po novih delavcih je bilo letos v predelovalnih dejavnostih, gradbeništvu, trgovini, raznovrstnih poslovnih ter strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih.

liko več posameznikov in družin, ki so v stiski, kot pa je potem oddanih vlog in izdanih odločb. Razlog za to je predvsem v dejstvu, da je denarna pomoč vračljiva, še dodatno oviro pa pomeni vključba na premoženje v primeru redne denarne socialne pomoči", je za STA povedala direktorica centra Bogomira Iravec. Delavci Primorja imajo trenutno še pravico do nadomestila na zavodu za zaposlovanje, zato se bo realnejša slika revščine skozi so-

vanje prekinilo nadomestilo. V prvi polovici leta je bilo novih upravičencev do rednih denarnih socialnih pomoči okrog deset odstotkov.

"Med tistimi, ki se zaradi vračila in zaznambe premoženja ne odločijo za denarno socialno pomoč, pa je veliko takih, ki zaprosijo za pravico do obveznega in dodatnega zdravstvenega zavarovanja", so za STA povedali v novogoriškem centru za socialno delo.

Ena najuspešnejših visokošolskih ustanov v Sloveniji

Novogoriška univerza ustvari 70 odstotkov prihodkov od raziskav

Univerza v Novi Gorici je od leta 2007 sodelovala v 30 projektih, s katerimi je iz različnih evropskih skladov pridobila preko devet milijonov evrov in zaposlila 31 novih visoko izobraženih sodelavcev. Po besedah rektorja Danila Zavrtanika pa je lani že 70 odstotkov svojih prihodkov pridobila iz različnih raziskav.

Po teh kazalcih je tako Univerza v Novi Gorici ena najuspešnejših slovenskih univerz na področju raziskovanja. O tem so na nedavni predstavitvi univerze in njenih raziskovalnih projektov spregovorili z ministrom za gospodarski razvoj in tehnologijo Stankom Stepišnikom.

Minister je poudaril velik pomen raziskovalne dejavnosti za razvoj univerz. Po njegovih besedah je prenos tega znanja naprej v gospodarstvo izrednega pomena, brez tega pa gospodarstvo enostavno ne more biti konkurenčno.

V Sloveniji je po ministrovih besedah nakopičenega veliko znanja, kar 90 odstotkov vsega ne znamo nikjer uporabiti ali pa nam uide v tujino. Zato bi ga morali znati bolje izkoristiti, s tem pa svetu dati višjo dodano vrednost naših izdelkov. "Pomembno je, da se usmerjamo v

tista znanja in raziskave, ki jih potrebuje naše gospodarstvo, in ta univerza to počne", je še dejal Stepišnik.

Za boljšo izkoriščenost različnih raziskav bi morale univerze skrbeti za ustanavljanje start up podjetij. Vendar je Zavrtanik povedal, da to na Goriškem počne Primorski tehnološki park, s katerim novogoriška univerza tudi

prorektor za raziskave Univerze v Novi Gorici Gvido Bratina.

V zadnjem času so veliko pozornost namenili predvsem projektu Sungreen, za katerega so pridobili preko štiri milijone evrov evropskih sredstev. Po besedah Bratine je ta projekt pomemben za celotno Slovenijo, saj bodo s tem denarjem nakupili nekaj vrhunskih raziskovalne opreme.

sodeluje. Novogoriška univerza se bo v prihodnje poleg razvoja sedanjih raziskovalnih laboratorijev in centrov širila tudi na področje biomedicinskih znanosti. "Osredotočamo se na tri ključna področja: to je raziskovanje sodobnih materialov, biomedicine in okolja. Ta tri področja bodo stebri za raziskovanje na univerzi za prihodnje desetletje", je povedal

Novogoriška univerza se sooča še z eno težavo - to je velika razdrobljenost na več lokacij. Tako ima trenutno dve fakulteti v Gorici, eden izmed podiplomskih študijev se izvaja celo v Benetkah. Prostori univerze pa so razsejani od Rožne Doline do Ajdovščine in Vipave, kjer bo v prihodnje univerza pridobila nove prostore za razvoj biomedicinskih znanosti.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 16. julija, ob 14. uri.

V najnovjšem naravnem rezervatu Furlanije-Juljske krajine Otožni objem karnijskih gora – Dolina potoka Alba

Mužca si z možem vsekakor nisva podrobneje ogledala, kajti bilo je že pozno in dan sva namenila ogledu doline potoka Alba, v italijanščini Val Alba. Dejansko je to stranska dolina večje in bolj znane Val Aupe nad Mužcem, pot je lahko najti, saj nas tja vodijo številni kažipot. Vzpon se začne za vasjo Pradis, z avtom se kar nekaj časa vozimo po sicer asfaltirani in dobro vzdrževani, a zelo ozki gorski poti. Deželni naravni rezervat doline potoka Alba je eden izmed najnovjših tovrstnih parkov in najnovjši v deželi Furlaniji-Juljski krajini, saj je uradno nastal pred sedmimi leti, leta 2006. Ob ogledu parka ima človek vtis, da je lepota doline prišla na dan ob gradnji plinovoda družbe Snam, saj se gre temu zahvaliti, da vodi do parka lepo vzdrževana cesta, del planinskih poti pa je speljan celo po trasi sami. Dejansko naj bi naravni rezervat nastal na pobudo krajanov in deželne uprave, da ki skrbi za kmetijstvo, naravno dediščino, gore in gozdove, denar za ureditev parka pa je prispevala Evropska zveza. Gre za nekaj manj kot 3000 hektarjev veliko površino nad Mužcem, ob strugah potokov Alba in Simon. Sicer je zanimivo, da o parku ne vedo veliko niti sami prebivalci

Mužca. Ko smo v središču naselja povprašali za pot, nas je mlajša gospa začudeno pogledala in pojasnila, da je tam v okolici samo Val Aupa in da te naše destinacije ne pozna. Od kod pa meni zamisel za izlet, se boste vprašali. Z možem sva sem zašla zaradi zanimive in lepo izdelane brošure, ki sem jo našla v veži rezentabske občinske uprave. In brošure so seveda vedno in nalašč tako napisane, da si človek ne more kaj, da ne bi obiskal opisanih krajev. O dolini potoka Alba je bilo poleg osnovnih podatkov napisano, da je vedno polna obiskovalcev. Na srečo teh ni bilo in je bila tišina enkratna, res pa je tudi, da so bila vrata zavetišča Vualt, ki naj bi bilo vedno odprto, lepo zaklenjena. Pa tudi vode je bilo v strugi tako malo, da so nam o slapovih in vodnih igrah ostale le sanje. Kljub temu moram priznati, da je dolina lepa in izjemno divja, v njej se srečujejo mediteranski gozdovi in alpska pobočja, porasla z macesnom in rušjem, jelka in bukev ter skromni in prilagodljivi bor.

Med pešačenjem po dolini sva na debelih nekaterih dreves opazila skrite lovske videokamere, ki so bile, kot je pojasnjevala tabla, namenjene opazovanju in preštevanju divjadi. Zaradi neokrnje-

ne narave namreč zahajata v neprehodna pobočja doline celo medved in ris iz sosednje Slovenije, vsaj tako trdijo upravitelji parka. Osebnost so se mi zdeli strma skalnata pobočja precej neprimerna za medveda, ki je pri plezanju brzokone nekoliko nerodna zver. Dolina se ponaša z visokimi številom pernatih prebivalcev, ptičjih vrst, ki tu gnezdi, je nad osemdeset. Na skalnatih grebenih se srečujejo sokol selec in orel, simbol doline pa je črna žolna, največja in obenem najbolj ogrožena v številni družini evropskih žoln. Ptica je vranje velikosti, vitkega in žametno črnega telesa z rdečim čopom na glavi, zanimivo pa je, da svoje gnezdo izdolbe v še zdravo bukovo drevo in ga nato pusti nekaj let praznega, da se duplina utrdi. Inteligentna ptica ima najmanj štiri različne oblike glasovnega komuniciranja, s katerim izraža teritorialnost, strah ali željo po paritvi. Ko dolbe luknje v les, je tako glasna, da jo lahko slišimo tudi kilometer daleč. Narava je tu tako divja in človeku nenaklonjena, da si samo najbolj izurjeni pohodniki lahko zaželejo plezanja na slikovite vrhove ali vzponov do bivakov pod njimi, še najtežje pa si je predstavljati katerokoli človeško dejavnost med previsnimi skala-

mi. A kljub temu je dolina polna žalostnih zgodovinskih spomenikov, ki nam pripovedujejo o dolgi in kruti prvi svetovni vojni. Tu so rovi, zavetišča, obrambne točke in celo ostanki vojaške bolnišnice.

No, ker sem že omenila večše pohodnike, naj dodam, da sem sama sicer zelo vzdržljiv hodec, prepričan pot in vrtoglavih razgledov pa me je strah in se jim raje izogibam. Zato sva z možem izbrala turo, primerno tudi za družine z otroki. Avto sva pustila na parkirišču, kjer se konča vozniki del ceste in tabla prepoveduje avtomobilom nadaljnjo pot v dolino. Od tod sva se najprej odločila za zelo lepo in razgledno stezo, ki prečka strmo pobočje z razgledom na strugo potoka. Vode je bilo malo, lep je bil le en sam tolmun, tisti, ki ga najdemo na vseh brošurah in spletnih vodnikih. Po uri ali še manj sva že bila sredi lepe ravnine, edine v dolini, porasli z zelenjem. Kažipot naju je usmerjal še deset minut naprej do izvira potoka Alba. A tu sva se ustela. Ker sva iskala slikovit gorski izvir v skali, sva kraj enostavno prez-

la in še dobro uro hodila navkreber, nekaj po stezi, nekaj po cesti, dokler nisva spoznala, da hodiva mimo markacij. Vrnila sva se nazaj in spoznala, da je tako opevani izvir le del že široke struge, kjer se voda, ki je nekje prej poniknila, spet vrne na površje. In nato čez manj kot kilometer spet ponikne. A vseeno, gorski potoki so lepi in prislunila sva žuborenju Albe ter pila čisto studenčnico. Nazaj grede sva šla še do koč, ki pa je, kot kaže, zaradi po-

manjkanja obiskovalcev nevdruževana in stalno zaprta. Torej, ni nama preostalo drugega, kot da spijeva sok in pospraviva borno malico ter se skoraj lačna odpraviva nazaj v dolino kar po glavni poti. No, dolina Albe je, predvsem zaradi svojega divjega izgleda, vsekakor vredna obiska, krožna pot do koč je povsem nenapravna, le na to ne pozabite: ne pričakujte preveč!

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 162

Priznam, da sem se v dvorani Sala Romana v Ogleju, kjer vsako leto točno na praznik oglejskih krščanskih mučenec in svetnikov Mohorja in Fortunata, ki sta zavetnika goriške nadškofije in dežele Furlanije-Juljske krajine, v kateri živim, spraševal: "Kaj sploh počnem tukaj?" Najprej zato, ker praznik pade na 12. julija, ko je polje po navadi na višku in je v dvorani v popoldanskem času skoraj vedno neznošno vroče, po navadi pa vsi, ki tja prihajamo, sam zahajam v Ogleju na ta dan že najmanj 20 let, pridemo urejni, oblečeni tako, kot se za velike dogodke spodobijo, moški imamo zato vedno sukničice in nam je zaradi tega vsem neznošno vroče, tudi zaradi vlage, ki še kako pogojuje življenje v Furlanski nižini, kjer tudi sicer živim. Drugič pa zato, ker sem v tisti lepi dvorani, ki govori o drugih časih, saj bi zato, da bi danes bila sodobna, potrebovala korenito prenovu, poslušal že veliko takih predavanj in predstavitev knjig, med katerimi sem se zelo, zelo dolgočasilo, pa četudi so ugledni možje govorili o pomembnih rečeh. Velikokrat sem imel pri poslušanju takih predavanj tisti neprijetni občutek, ki se ga ne moreš znebiti, ker se ti kar naenkrat zazdi, da prisostvuješ obupnemu leporečju, za katerim ni vsebine. Že itak ne prenašam praznih floskul polnega baročnega ali pa naravnost rokokojevskega obarvanega govorjenja, še manj pa zares odvečno govorjenje v jeziku, ki ga nihče, niti tisti ne, ki ga govori, ne razume, gotovo pa govorec za svojimi izrečenimi besedami ne stoji z dejanji in ne z lastno držo. Tako prazno govorjenje pride najbolj do izraza in je najbolj očitno takrat, ko se govori o svetih rečeh, o stvarih, o katerih bi se smelo in lahko govorilo le takrat, ko se jih pozna, se v izrečene besede zares verjame in se za vsemi izrečenimi besedami stoji z lastnim življenjem. Tu mislim predvsem na govorjenje o Bogu, o veselem sporočilu evangelija, o zadnjih, temeljnih vprašanjih in rečeh, o vsem tistem torej, kar bi nas moralo osmišljati, bi nam moralo odpirati vrata v Nepoznano in v Večno. Kako porazno je poslušati včasih ljudi, ki govorijo o svetih rečeh tako, da jih znižajo na raven oguljenega, praznega frazarjenja, ali, še slabše, ko govorijo o Bogu z že izdelanimi, visokodonečimi, a praznimi besedami, za katere se zdi, da jim še sam govorec ne verjame. Pa nisem "Zleht", verjemite, da nisem, a o evangeliju se ne sme govoriti s puhlimi besedami, saj se o Besedi lahko in sme govoriti le z življenjem. Pred kratkim je prijateljica na sedežu mojega avtomobila videla zajetno knjigo z naslovom Etika življenja, ki jo je napisal Schockenhoff Eberhard, izdala jo je Celjska Mohorjeva družba in prinaša razmišljanja o temeljnih načelih in konkretnih vprašanjih s področja bioetike. V zborni slovensščino sta jo prevedla Jože Urbanija in Gregor Lavrinec, spremne besede pa napisala Roman Globokar in Jože Trontelj. Nejeverno me je vprašala, ali to jaz berem. Odgovoril sem, da berem. Pomolčala je in me vprašala, zakaj to berem, ter mi še enkrat povedala, da sama nima rada branja, da ne bere rada knjig, čeprav oseba, ki bi tako ljubila življenje, kot ga ljubi ona, skorajda ne pozna. Sam pa svoje življenje nerazdružljivo povežem s knjigami, zato sem to napisal, kako zavezana je življenju, pa čeprav ji, zavezani, kot je, življenju danes in tu, manjka občutek za tisto, kar nas presega ter dela večne, in mi prostodušno vedno znova rada pove, da sama ne veruje ne v Boga, še manj pa v Cerkev. Tudi zato, da me jezi, to vem,

pravzaprav radoživo podraži, ker ve, da hodim v cerkev, kot se po domače reče temu, da skušam sam biti kristjan.

"Zakaj pa bereš to?" je vrtala naprej.

"Zato, ker sem jezen nase in na družbo, v kateri živim, se v njej ne prepoznavam več in posredno tudi samega sebe ne", sem bil kratek, a sem ji vseeno še povedal, da sem šel za to knjigo odločil predvsem zato, ker sem hotel še enkrat prebrati dober tekst o etiki, ki smo ji včasih rekli tudi morala, danes jo nekateri imenujejo tudi etos, a je v naši družbi domala nikjer ni več, razen morda v zasebnosti, tej pogubni zasebnosti, ki nam vsem onemogoča, da bi bili danes še sposobni živeti kot skupnost!

"In če hočem kaj napisati o etiki, moram vedeti, kaj je etika, ker se danes vse preveč govori, da nikjer ni več etike, a se istočasno niti ne ve več, kaj etika sploh je", sem končal.

Vem, ni razumela. Pa saj je prav tako, sem pomislil sam pri sebi. Nismo vsi enaki, pri njej občudujem življenjsko zavezanost sedanosti, iskreno poštenje, ko mi vedno znova priznava, da je knjige nikdar niso zanimale, kot tudi rada doda, da je "v knjigah vse preveč nakladanja, tako, k'r neki!" To, ja.

In sem bil zato letos vesel v Ogleju, ker sem poslušal lepe, polne besede moža majhne, nepomembne postave, a velikega duha. Kardinal Dionigi Tettamanzi je bil namreč odličan, za svojimi preprostimi, jasnimi besedami je bil z vsem svojim življenjem, a istočasno tudi toplo človeški, ko je čisto umirjeno priznal, da je Cerkev sestavljena iz nas grešnikov, ki se prevečkrat ne zavedamo, da se z nami zgodovina ne konča.

Dan kasneje, v soboto, sem šel na rodno Vipavsko, v razkošju vročega poletja sem ob enih popoldan ustavljal avto ob vsakem pokopališču in šel obiskat mamo in očeta pod cipreso, ki jo je oče pred davnimi leti zasadil in sedaj tam oba skupaj počivata. Po kratkem postanku sem odšel prav do vsakega nagrobnika; vedno več ljudi namreč poznam na pokopališču kot pa v vasi, za vsakogar, ki tam leži, imam spomin, pred vsakim nagrobnikom sem zagledal obraz, za vsakim obrazom sem videl zgodbo življenja.

Zvečer sem doma samodejno poiskal slovito zbirko poezij Antologija mesteca Spoon River, s katero je pesnik Edgar Lee Masters postal zvezda za vse čase. V slovensščino je njegove izjemne pesmi prevedel Janez Menart, sam sem prebral angleški original in se spomnil prijatelja Vilka. Po telefonu me je Vilko v nedeljo vprašal, "če se spomniš Henryja".

"Se, ja", sem odvrnil.

Pa sem v zbirki vseeno poiskal pesem z naslovom Francis Turner v Menartovem prevodu: "Kot otrok nisem mogel tekati okrog in se igrati. Kot fant sem lahko samo malo srknil, a ne pil-kajti škrlatinka mi je okvarila srce.

Vendar tu spim potešen od skrivenosti, za katero ve le Mary. V vrtu sredi akacij, katalp in dehtečih trt sem jo sredi tistega junijskega popoldneva, sedeč tesno ob njej, poljublil in moja duša, že itak na tem, da zapusti telo, se je z ustnic dvignila v višave". Odložil sem knjigo, tam pod utico v vroči Spodnji Furlaniji, pogledal predse in zamrmral: "Poletje je krasno!"

Ob 30-letnici nagrade

Odslej skupno nagrajevanje "Našega športnika"

Od torka, 9. julija, je tudi uradno, da bo letos, ob 30-letnici nagrade, prireditelj Naš športnik, ki iz leta v leto vrednoti najboljše posameznike in ekipe iz našega zamejstva in s slovenske Primorske, doživela skupno imenovanje športnikov z obeh strani meje. V duhu odpravljenih meja torej nič več ločenih lestvic primorskih in zamejskih posameznikov ter ekip. Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta se bosta torej odslej lahko merila z Vasilijem Žbogarjem za naslov

rancev, med temi pa bosta morala biti s po vsaj enim imenom zastopana tako Primorska kot slovenski šport v Italiji. Najverjetneje bo vseh 18 nominirancev na prireditvi, za katero so potrdili termin med božičem in novim letom, nagrajenih vsaj s simbolnim obeležjem. Jubilejna podelitev decembra 2013 bo kot kaže v Sežani.

Za najboljše športnike in postave bosta paritetno glasovali komisija primorskih časnika, ki se združujejo v aktivu Društva

no širši. Toda po drugi strani smo imeli v teh tridesetih letih med zamejci celo vrsto vrhunskih športnikov, ki niso bili čisto nič slabši kot primorski kolegi. Zakaj bi jih ne imeli tudi danes in jutri? Seveda, vsako leto najbrž ne bomo imeli športnika Primorske, včasih pa, upajmo, že. Tudi zaradi tega je sklep z naše strani pogumen. Predvsem pa je daljnoviden in menda plemenit. Novinarji, ki v tem prostoru poročamo o športu, smo že od nekdaj kovali to odločitev, o njej smo si bili v bistvu edini tu-

di s primorskimi kolegi na vsakoletnih srečanjih in pripravljanih sestankih. Zamisel je zdaj vendarle dozrela v preobrat, ki poudarja ta brezmejni, skupni primorski slovenski športni prostor. Kocka je padla, zdaj je treba počakati, kako se bo novost obnesla v prvih skupnih izvedbah. Verjamemo, da se bo obnesla dobro. Povezovanje med italijansko in slovensko stranjo bi moralo biti tako še tesnejše, v času, ko lahko v nogometu italijanska društva na vseh nivojih sestavijo ekipe v celoti s slovenskimi igralci. Ob vsem tem pa bo Primorski dnevnik s podporo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji po drugi strani zagotovo vztrajal pri posrečeni pobudi športnih Oskarjev, s katerimi v bistvu razglasi svoje junake, se pravi najboljše športnike leta med tistimi, ki branijo barve šestdeseterice društev, včlanjenih v ZSSDI.

HC

Prizor z lanske podelitve Našega športnika na Proseku

športnika leta na brezmejnem Primorskem. To so skupaj sklenili športni novinarji z obeh strani meje, predstavniki medijev, ki od leta 1983 uresničujemo podelitev z naslovom Naš športnik. To so Primorski dnevnik, novinarski in programski oddelek deželnega sedeža RAI za Furlanijo Juljsko krajino, spletni portal Slosport, Radio in TV Koper. Napredno odločitev je vzpodbudilo tudi Združenje slovenskih športnih društev v Italiji. Zaobjete kategorije bodo še naprej posamezniki, posameznice in ekipe. Za vsako od treh nagrad bo šest nomini-

športnih novinarjev Slovenije, in novinarjev, ki pokrivajo šport v sodelujočih zamejskih medijih. Kot rečeno bosta med nominiranci (ne med trojico na zmogovalnem odru!) imela nekakšno zajamčeno zastopstvo vsaj enega imena v vseh treh kategorijah tako Primorska kot Zamejstvo. Na prvi pogled bodo namreč naši športniki, Slovenci v Italiji, v tem posebnem zgodovinskem trenutku s težavo prodrli do nagrad. Navsezadnje je bazen športnikov med Obalo, Krasom, Poštojnsko, Idrijsko, Posočjem in Novogoriško objektivno bistve-

Potovanje v Gruzijo na Kavkaz (1)

Kulturni in verski biseri te zanimive dežele

Kavkaška samostojna in neodvisna republika Gruzija ali boljše Georgija, kot jo raje imenujejo domačini, leži med Črnim morjem in Azerbajdžanom na vzhodu, na jugu meji na Turčijo in Armenijo, na severu pa na Rusijo in druge kavkaške republike. Obsega približno 69.700 km² in ima nad štiri in pol milijona prebivalcev. Gruzincev ali Georgijcev je okrog 70%, drugi pa so pripadniki sosednjih ljudstev. Večina Gruzijcev se priznava za pravoslavne. Odkar se je odcepila od Sovjetske zveze leta 1991, se vedno bolj ozira po zahodu. Glavni jezik ni več ruščina, temveč gruzinščina oziroma zahodni evropski jeziki si utirajo pot v to deželo, ki je ponosna na svojo zgodovino.

Za potovanje se je odločila majhna skupina, ker so nekateri izrazili bojazen zaradi nejasnega položaja v južni Osetiji, ki je sicer v Gruziji, a pod nadzorom mirovnih sil Evropske unije.

Odpotovali smo 20. junija proti večeru z ronškega leta-

Najprej smo se šli odpočit v hotel do desete ure zjutraj. Nato se je začel obisk mesta Tbilisi. Vodička Nana nam je začela pripovedovati o zgodovi-

zvirajo iz Kavkaza, na katerem so tudi večni ledeniki. Gruzinci ali kakor sami sebe imenujejo Sakartvelo, tj. ljudstvo Georgije, so začeli pisati

Tbilisi, udeleženci pred katedralo Sv. Trojice Sameba (foto LH)

Tbilisi, Trg svobode in kip sv. Jurija (foto LH)

lišča v Rim, od koder smo z nočnim letom prispeli v glavno mesto Gruzije Tbilisi ob 4. uri zjutraj po krajevnem času. Na letališču nas je pričakala vodička Nana, ki nas je spremljala na vsem potovanju. Z udobnim kombijem, kjer je bilo prostora za petnajst ljudi, smo obiskali vse zanimivosti, kot je bilo na programu potovanja.

vini mesta in Gruzije. Tbilisi naj bi pomenilo izvir mlačne vode, tj. toplice, ki so bile že v bizantinskem času, v tretjem stoletju po Kr. in so še danes izviri termalnih voda. Reka Kura, ki teče po sredi mesta, nekako deli stari del od novejšega, je motne, rumenkaste barve zaradi tal in površine, po kateri se preliva. Imajo pa veliko mineralnih voda, ki

svojo zgodovino že v šestem stoletju pr. Kr., ko sta se dve plemeni, Egrisi in Kartli, eno na zahodu, drugo na vzhodu današnjega ozemlja bojevali do končne zmage Kartlov, ki so pozneje ustanovili središče v Mtskheta, kjer so še danes arheološke izkopanine. V začetku IV. stoletja po Kr. je prišla na dvor kralja Miriana kot vojna ujetnica bizantinsko dekle Nino, ki je pridobila kralja za krščanstvo. Sveta Nino je postala apostol Georgije, kralj Mirian je leta 337 proglašil krščanstvo za uradno vero Georgije. Od tedaj se je krščanstvo širilo z ustanavljanjem samostanov in pojavili so se prvi zapiski v gruzinskem jeziku. V Tbilisu smo se povzpeli na trdnjavo Narikala oz. na arheološke izkopanine, nad katerimi se dviga obnovljena cerkev sv. Nikolaja iz 12. -13. stoletja, ki je še vedno v obno-

vi. Pod nekdanjo trdnjavo smo videli kupole nekdanjih kopališč, kjer so se kopali v termalni vodi z veliko količino žvepla.

Obiskali smo tudi katoliško stolno cerkev Marijinega vnebovzeta, ki je bila zgrajena v drugi polovici 19. stoletja, v času sovjetske okupacije je bilo v njej skladišče; cerkev so obnovili leta 1999, ko je prišel na obisk Gruzije papež Janez Pavel II.

Na trgu svobode, kjer je nekoč

Lončarstvo med pojo (foto LH)

obnovila številne cerkve-samostane in daje vtis novega kulturnega življenja in pripadnosti h krščanski civilizaciji.

Poslovali smo se od Tbilisa in prišli v nekdanjo prestolnico Mtskheta. Obiskali smo samostan Jvari, tj. Sv. križa z znamenito cerkvijo Svetitskhoveli, kjer naj bi bila v kripti shranjena Jezusova tunika. Cerkev je bila zgrajena pred tisoč leti ter obdana z obzidjem, da se je ohranila do današnjih dni. V notranjosti je bila poslikana z ikonami in podoba trinaestih sirskih menihov,

ki so v šestem stoletju prišli ustanavljat samostane v to deželo. Ves samostan s cerkvijo spada pod zaščito kulturne dediščine UNESCO.

Ob cesti raste veliko orehov. Orehe uporabljajo pri pripravi raznovrstnih jedi. Gruzija je znana tudi po raznovrstnih kakovostnih vinih in pivu. Pri jedi smo se prilagodili njihovi hrani, pri kateri uporabljajo raznovrstne začimbe in aromatične rastline. Imajo veliko paradiznikov, kumaric in buč ter druge zelenjave. Jutranji zajtrk je bil povsod evropski. Srečevali smo se z drugimi tu-

Samostan Jvari (foto LH)

stal kip Lenina, so leta 2006 postavili nov steber, na katerem kraljuje sv. Jurij, zavetnik mesta in Georgije. Nikjer nismo opazili znamenj ali obeležij prejšnje komunistične nadvlade, odpravili so vsa znamenja v muzeje. Država je

Tbilisi, katoliška katedrala Vnebovzete (foto LH)

risti, največ je bilo Judov, neka manjša skupina Nemcev ter Rusov in domačini. Ustavili smo se tudi ob sejmu keramike in drugih ročnih izdelkov, kožuhočin, kavkaških kap iz ovčjega krzna.

Zvečer tretjega dne smo prispeli blizu mesta Kutaisi, kjer so nam dodelili hotelske sobe v nekdanji poletni Stalinovi rezidenci, kjer je danes tudi zdravilišče. V eni izmed konferenčnih sob smo imeli večerno nedeljsko sv. mašo. Postregli so nam s tipično gruzinsko večerjo.

/ dalje
JM

Deveta in deseta številka mladinske revije Galeb Veselo na poučne počitnice!

Tako vzklika Galeb na naslovnici zadnje letošnje, dvojne številke, za maj in junij, ki je izšla ob koncu šolskega leta. Naslovnica Gregorja Sosiča, drugošolca OŠ Albert Sirk iz Križa, v živahnih barvah kar prekipeva od veselja, ki ga prinašajo poletni čas in z njim težko pričakovani počitniški dnevi. V njih je dovolj časa tudi za dobro branje, ki ga nedvomno nudi začetni Galeb. V njem je veliko pesmic, končni razplet pa ponujajo zgodbe v nadaljevanjih, ki so kratkočasile bralce v dolgih zimskih dneh. Zvezdana Majhen ob nežni ilustraciji Mojce Cerjak je stih namenila "ljubezenskim čustvom", ki v najstniških letih tako burno valovijo, in šolam, ki v poletni zapuščenosti zaidejo v depresijo, kar se "še dolgo pozna - / saj tudi nas zamorijo". Martina Legiša je v pesmiko ujela tiskarskega škrata, ki je grozen nepridiprav, saj se pritihoči v besedila in vnaša zmedo. Duhovito ga je v krepkih zamahih čopiča ilustriral Štefan Turk. On je tudi

avtor ilustracije debelušnega črvička Polda, ki spremlja šegavo pesmico Martine Legiša, pa tudi zadovoljnega sončeca iz pesmice *Narobesvet*, v katerem "Sonce se v dežju umije, / dežek gre na sonce spat"; s hudomušnim prizvokom jo je napisala Klarisa Jovanovič. Dunja Jogan je segla po barvah, da bi z njimi opisala pesmico *Vse poti*, ki jo je Dušan Kalc spletel iz tržaških vasi, "Od Opčin do Trsta". Končno se je lahko spet vrnila v domači brlog Volčja družina v zgodbi *Volčja ljubezen*, ki jo je stala Štefka Kac Marn in z njo opozorila, da moramo spoštovati "zveri" in jih pustiti v njihovem naravnem domovanju. Katerina Kalc je kot vselej opremila besedilo s pomenljivimi, razgibanimi ilustracijami. Srečen konec je dočkala tudi pripoved *Čajanka pri Kozi in pri Kamili*, kateri je tudi tokrat zelo privlačno likovno podobo v živahnih barvah prispevala Andreja Peklar. Pravljico *Oblaki, leteči dežnik in kamniti most* je Helena Jovanovič konča-

la s ponovno vzpostavljenim prijateljstvom otrok dveh mest, ki ju je spet združil trden kamniti most; v mestu Kamenju je končno deževalo, tako da se je suha pokrajina odela v cvetočo pisanost in zeleno prostranost. Ljubka Galuška v zgodbi *Maje Gal Štromar* je razkrila staršem koncert, ki ga zna zaigrati le prebujajoča se narava. V le-tej prebiva tudi metuljčica Kamila, ki kraljuje v dveh stripih Sandre Kump: v prvem je poklonila pikapolonici raznobarvne pike, v drugem pa deklici skupaj s ptičkama pomagala rešiti papirnatega zmaja, ujetega v vejave. Marjeta Zorec je pobrskala po pripovedkah in priredila dolensko ljudsko pripoved o povodnem možu v Krki, ki so ga ljudje imenovali Brbuč in ga je z urokom ugnal grajski stražar Grom. Prizor je v temnih barvah opisala Marjana Šegula Miš. Nina Kokelj in Saška Rakef sta še zadnjič zasukali pero in napisali zgodbo o svinčniku in flavtistu, likovno podobo je izdelala Nina Mrdenovič. Vlaško ljudsko prav-

ljico iz Grčije *Ovce z zlatim runom*, o ovcah, ki so prinesle pastirju srečo, je prevedla in priredila Klarisa Jovanovič, ilustriral pa Dušan Muc. Martina Malalan ob

ima zdravilno moč pri zdravljenju boleznih dihal, in netresk, ki raste tudi po opečnatih strehah in so ga v ljudskem zdravilstvu uporabljali pri piku žuželk, ranah,

risbah Katerine Kalc predstavlja zdravilni rastlini, velecvetni lučnik (včasih ga srečamo tudi na prodnatem soškem bregu), ki

opeklinah... V Galebovi delavnici Jasna Merku' nazorno kaže, kako napravimo prenosni grad iz papirja. Še zadnjič so v tem let-

niku bralci lahko prebrali o živalih, ki nastopajo v ljudskih rekah in besednih zvezah. Tokrat je Klarisa Jovanovič izbrala jazbeca: kdor je npr. čudak, je pravi jazbec... Jazbeca s koruzo v gobcu je z ironičnim pridihom v razpoznavni tehniki in pastelnih barvah upodobil Venio Dolenc. Medved in Miška v stripu Majde Koren in Bojana Jurca se odpravljata na izlet. Popeljala se bosta s kolesom! Strip najmlajšim bralcem nevsiljivo in privlačno predstavlja različna vozila.

V majsko in junijsko številko so četrtšolci OŠ Fran Milčinski - Katinara prispevali zapise o zajčkah, ki so nastali na Galebovi velikonočni delavnici, ko so pripravili piščančke iz jajc in piškote v obliki zajčkov in poslali Galebu risbice, ki jih je navdihnila zgodba o blejskem povodnem možu. Šolarji OŠ Albert Sirk - Križ so opisali in narisali vtise o obisku gospe Soče Košuta in g. Jurija Žerjale ob dnevu osvoboditve in poslali še risbice o pomladi. Učenci OŠ I. Grbec - M. G. Stepančič - Škedenj so pripravili strip o dedku in sladoledu. Prijetno branje in razigrane počitnice!

IK